



A HAZAFIAS NÉPFRONT

**BUDAPESTI
KÖRZETI BIZOTTSÁGAINAK
KÉZIKÖNYVE**

**A HAZAFIAS NÉPFRONT
BUDAPESTI
KÖRZETI BIZOTTSÁGAINAK
KÉZIKÖNYVE**

2. kiadás

**A Hazafias Népfront Budapesti Elnöksége
megbízásából írták:**

FONTOSABB CÍMEK, TELEFONSZÁMOK

Hazafias Népfront kerületi bizottsága

.....

A kerületi tanács végrehajtó bizottsága

.....

A Fővárosi Tanács Központi Ügyelete 186-066
V., Városház u. 9–11. 174-371

Rendőrség, sürgős ügyekben 07

Budapesti Rendőrfőkapitányság 123-456

Kerületi Rendőrkapitányság

.....

Tűzoltók 05

Mentők 04

Orvosi ügyelet (felnőtt)

.....

Orvosi ügyelet (gyermek)

.....

Szerkesztette:

Komor Vilma
Kovács György

Felelős kiadó: Bostai Károlyné

81-6214 Főváros Nyomdaipari Vállalat * * * * *
Felelős vezető: Horváth László

Ügyeletes gyógyszerár

.....	
Elektromos Művek	
áramszolgáltatási zavarok bejelentése	
(a közületi telefonkönyv 91. old. kerületenként)	
Gázművek	226-226
gázömlés bejelentés	228-228
Vízművek, hibabejelentés	
budai kerületek	355-340
pesti kerületek	140-477
Távfűtő Művek, hibabejelentés	251-299
Ingatlankezelő Vállalat	
.....	
Gyorsszolgálat	
.....	
Házkezelőség	
.....	
Csatornázási Művek, hibabejelentés	341-705

Közterületfenntartó Vállalat

Központi ügyelet

340-921

Szemétszállítási és úttisztítási panaszok

15 óráig

135-453

15 óra után

472-703

A körzet területén működő tanácsstagok

név

lakcím

telefon

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

**A kerületi tanácsok
üzenetrögzítő telefonszámai:**

I.	151-444	XII.	361-138
II.	355-100	XIII.	290-024
III.	889-960	XIV.	631-383
IV.	639-420	XV.	692-620
V.	172-877	XVI.	631-428
VI.	421-952	XVII.	281-813
VII.	424-732	XVIII.	280-085
VIII.	340-501	XIX.	473-384
IX.	171-561	XX.	479-305
X.	571-538	XXI.	479-333
XI.	669-325	XXII.	386-734

A fenti telefonszámok a hivatalos munkaidőn túl — a munkaidő befejezésétől a következő munkanap reggeléig — *üzenetrögzítőként* működnek. A késedelmes ügyintézés, esetleges panaszát, közérdekű bejelentését üzenetrögzítőn is megteheti és igényelhet különböző nyomtatványokat. Az üzenetrögzítőn érkezett bejelentéseket *soronkívül* megvizsgálják és azonnal intézkednek.

ELŐSZÓ

A népfrontmozgalom nemes feladata, hogy hozzájáruljon a nemzeti egység erősítéséhez, a szocialista demokrácia kiteljesítéséhez, a fejlett szocialista társadalom építéséhez.

A mozgalom fővárosunkban is a társadalom és a közelet fejlődésének alkotó részévé vált.

A fővárosiak érdeklődése is megnövekedett a lakóhelyi közügyek iránt. Rendszeressé és tervszerűvé vált a lakosság részvétele az országos teendők kimunkálásában, a helyi tervek, a helyi politika kidolgozásában és megvalósításában. Mozgalmunkban mindenki megtalálhatja azt az elfoglaltságot, amelyben legjobb meggyőződése, képzettsége és érdeklődési köre szerint dolgozhat a fejlett szocialista társadalomért.

Az emberek életük nagy részét lakóhelyükön, családjuk körében töltik. Igénylik, hogy ismerjék, és részt vegyenek mindennapi életüket jelentősen befolyásoló közvetlen környezetük közéletének alakításában. E tettekrekésztség ezernyi példáját lehetne felsorolni a közösségért végzett legkisebb társadalmi munkától, a fejlesztési tervekhez felelősségteljesen mondott véleményekig, azok megvalósításának segítségével.

A világpolitika iránti érdeklődéstől a lakóház gondjaival való törődésig.

Budapesten a Hazafias Népfront Körzeti Bizottságai jelentős szerepet vállalnak abban, hogy a fővárosiak részt vegyenek közvetlenül a lakókörzetükben a közéleti cselekvésben.

A körzeti bizottságok az útkeresés időszakában vannak. Keresik azokat a tevékenységi köröket, formákat, módszereket, ahogyan a leghatékonyabban tudnak eljutni az egyes állampolgárhoz; őket érdeklődésüknek leginkább megfelelő közéleti cselekvés részesévé tegyék.

Kézikönyvünkkel a körzeti bizottságaink mindennapos munkájához kívánunk segítséget nyújtani.

A kézikönyv természetesen nem ad választ az élet és települési viszonyok, a népfrontmozgalom sokrétűségéből fakadó valamennyi kérdésre, de a feladatok egységes értelmezéséhez és végrehajtásához segítséget nyújthat.

A kézikönyv összeállításánál szem előtt tartottuk, hogy a körzeti bizottságok a helyi körülmények figyelembevételével megtalálják benne mindazt, amit a legeredményesebben alkalmazni tudnak. Reméljük hasznos segítőtárs lesz a körzet lakossága között végzett munkához.

Budapest, 1981. szeptember.

**A HAZAFIAS NÉPFRONT
BUDAPESTI BIZOTTSÁGA**

I. Fejezet

A NÉPFRONTMOZGALOMRÓL PILLANTÁS A NAGYVILÁGBA. MIT IS MOND A LEXIKON ?

A népfront széles osztályszövetség, nagy néptömegek együttes fellépésének formája, meghatározott monopoltőkeellenes célokért. Ilyen célkitűzések: a munkások, parasztok, középrétegek gazdasági, politikai és kulturális jogainak bővítése, a béke védelme, harc a nemzeti függetlenségért stb. A népfront jellege különböző időkben és körülmények közt különböző: antifasiszta népfront, háborúellenes népfront, antiimperialista népfront, stb. Ennek megfelelően korszakonként különböző a népfront társadalmi bázisa és annak szélessége is.

A népfront gondolatát elsőként a Francia Kommunista Párt vetette fel 1934-ben, felismerve, hogy a fasizmus és a monopoltőkés reakció erőivel szemben nem elég a munkásságra támaszkodni, rugalmasabb politikával kell törekedni az érdekelt rétegek, irányzatok megnyerésére. Franciaországban 1935-ben ki is alakult a népfront: a kommunistákon és a szociálde-

mokratákon kívül egy sor párt, szakszervezeti és társadalmi szervezet, számos ifjúsági és nőszervezet csatlakozott hozzá. A népfront hatalmas tömegtüntetéseken követelte a fasiszta ligák lefegyverzését és felosztatását; a tömegek életszínvonalának emelését, a munkanélküliek támogatását, a munkaidő csökkentését, az üzemi bizottságok elismerését, aggkori biztosítást, demokratikus szellemű adóreformot, a parasztok számára kedvezőbb értékesítési lehetőséget. A francia népfront 1936-ban megnyerte a parlamenti választásokat, az ő erői alakítottak kormányt. A népfontra támaszkodó kormány – a tömegek nyomására – jelentős szociális reformokat hajtott végre, de a nagytőke valódi hatalmát érintetlenül hagyta. A francia kommunisták nem vettek részt a népfrontkormányban, sőt annak „benemavatkozási politikája” (amely blokád alá helyezte a köztársasági Spanyolországot) és a népfrontpolitika megvalósításában elrendelt „szünete” miatt megvonták bizalmukat a kormánytól. A francia népfront 1938-ban felbomlott, majd a müncheni szerződés következményeként széthullott. A francia népfront fő gyengéje az volt, hogy nem támasz-

kodott a tömegek aktivitását megszervező helyi népfrentbizottságok jól kiépített hálózatára, hanem megmaradt a benne résztvevő pártok és szervezetek egyesülésének. Mindezekkel együtt a francia népfrent a Kommunista Internacionálé által is nagyra értékelt, nemzetközileg is előremutató példa volt: a francia köztárasaság fennállása óta először egyesültek az összes baloldali pártok és csoportosulások egységes program alapján.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa, kiemelve a Francia Kommunista Párt népfrentpolitikájának eredményeit, az egész kommunista mozgalom elsőrendű feladatává tette széles népfrent megteremtését. A népfrent fő célja ekkor a fasizmus visszaverése s az agresszív háború megakadályozása volt. A kongresszus kifejtette: a népfrentban egyesült erők harca népfrentkormány megalakításához vezethet. Népfrentkormány alatt a Kommunista Internacionálé – az antifasiszta népfrentmozgalom uralomra jutásával, a mozgalomhoz tartozó pártok által alakított - koalíciós kormányt értett. A kongresszus megállapítása szerint: a népfrentkormány lényegében a munkásosztály és a parasztság forradalmi demokratikus dikta-

túrája kormányának szerepét tölti be, tehát tőkés társadalmi viszonyok között korlátozza a tőkés hatalmat és a kizsákmányolást. A munkások és a dolgozó tömegek érdekeit védi, s elősegíti a fejlődést a szocialista forradalom felé. A határozat a népfrentkormányt a szocializmushoz vezető utak egyikének tekintette.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa után a népfrentmozgalom fellendült. A spanyolországi baloldali pártok 1936 januárjában kötött egyezménye megteremtette a demokratikus antifasiszta mozgalmat, a spanyol népfrentot, amely egy hónappal később megnyerte a választásokat. A népfrent a spanyol szabadságharc idején a köztársasághoz hű erők tömbjeként kormányzott, illetve szervezte az antifasiszta harcot.

Antiimperialista népfrent alakult 1936-ban Kínában, jelentős erővé vált a népfrent Chilében is.

A második világháború alatt a legtöbb európai és több ázsiai országban még szélesebb kerekkel alakult ki a népfrent nemzeti-, függetlenségi front alakjában, átfogva a burzsoázia hazafias antifasiszta részét is. Ezek a háború

után több országban fennmaradtak, kapitalizmusellenes irányban fejlődtek tovább, a szocialista átalakulást és építést szolgáló népmozgalmak jellegét öltötték. Ilyenek pl. a Bolgár Hazafias Front, a Csehszlovák Nemzeti Front, Jugoszlávia Dolgozó Népeinek Szocialista Szövetsége, a Lengyel Népi Egységfront, az NDK Nemzeti Frontja, a Vietnami Hazafias Front, a Finn Népi Demokratikus Unió, stb. Imperialistaellenes nemzeti frontok alakultak számos ázsiai, afrikai, latin-amerikai országban. Ez utóbbiak egy része illegálisban működik.

A magyar Hazafias Népfront sokoldalú és eredményes együttműködésben dolgozik a szocialista országok testvérszervezeteivel, illetve testvérmozgalmaival. Fontosnak tartja a népfront a kapcsolatok ápolását a fejlett tőkés országok békeszerető, demokratikus, haladó társadalmi erőivel, amelyeket szocialista, szociáldemokrata és haladó polgári pártok, illetve társadalmi szervek képviselnek. A fejlődő világ 24 országának 28 szervezetével áll kapcsolatban a magyar népfrontmozgalom. Ezek között népfrontjellegű szervezetek, haladó pártok és nemzeti felszabadító mozgalmak egyaránt talál-

hatóak. [A Munkásmozgalomtörténeti Lexikonban (Kossuth Könyvkiadó 1972) a népfront címszavak alatt szereplő szövegrészekből.]

A MAGYAR NÉPFront „DIÓHÉJBAN”

A magyar népfrontmozgalom történetének rövid összefoglalására első ízben a Hazafias Népfront Országos Tanácsának – a mozgalom IV. kongresszusán (1968. április 17–19.) elhangzott – beszámolója vállalkozott. A referátumot Erdei Ferenc, a népfront akkori főtitkára ismertette s a kongresszus azt elfogadta.

A referátum – bár a mozgalom gyökerei a harmincas évek közepéig nyúlnak vissza – a népfrontmozgalom *szervezett* megindulását 1941-től számítja. Főbb eseményekként és megnyilvánulási formákként a Népszava 1941-es karácsonyi számát, a Magyar Történelmi Emlékbizottság 1942-es megalakulását, majd a Magyar Front 1944-es létrejöttét, valamint ugyanebből az esztendőből a Nemzeti Felszabadító Bizottságot említi. Valamennyit a kommunisták kezdeményezték és szervezték a fasizmus elleni harcban, de részt vettek bennük a baloldali

szociáldemokraták, a kisgazdapárt haladó tagjai és a parasztpárt képviselői is. Ezek az első népfront tömörülések részben pártszövetségként, részben a haladó erők mozgalmi szövetkezése formájában jöttek létre.

A felszabadult területeken 1944 decemberében alakult meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, mint a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt népfront-jellegű koalíciós pártszövetsége — a szakszervezetek részvételével — amelyhez Budapest felszabadulása után a Polgári Demokrata Párt is csatlakozott. Ilyen kezdetek után fejlődött ki hazánk népfront-mozgalma igen változatos szervezeti formák és többféle politikai törekvés változásai között.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártok koalíciója volt az ország demokratikus átalakításának és újjáépítésének programjával, de oly módon, hogy a pártok külön listával indultak a két első választáson (1945-ben és 1947-ben), viszont a kormány a Front koalíciós kormánya volt. Ennek megfelelően a Függetlenségi Front tulajdonképpen a pártközi értekezletek egyezkedéseiben valósult meg. A helyi politikai élet-

ben azonban — hangsúlyozta Erdei Ferenc — kezdetben a nemzeti bizottságok valóságos népfront-szervek voltak, amelyekben kommunisták, más pártbeliek és pártonkívüliek összefogása nyilvánult meg a régi hatalom bázisainak a szétverése és az új néphatalom megszervezése céljával. Lényegében ugyanilyen jellegű népi szervek voltak a földosztó bizottságok is. Az új, demokratikus állami szervek létrehozása megszüntette ezeknek a népi szerveknek a működését és szerepüket helyileg is a pártközi értekezletek vették át.

A két munkáspárt egyesülésével és a szocialista átszervezés programjának napirendre kerülésével az az álláspont jutott érvényre, amely túlhaladottnak ítélte a pártkoalíciót. Megalakult 1949-ben a Magyar Függetlenségi Népfront. Ennek az egyesült munkáspárt — a Magyar Dolgozók Pártja mellett — a két agrárpárt, a Polgári Demokrata Párt és a különféle társadalmi szervezetek lettek a tagjai. Ez a „népfrontos” politikai szövetség már elvesztette pártkoalíciós jellegét. Politikai bázisa a munkás-paraszt szövetség lett abban a formában, hogy az egyesült munkáspárt vezetésével szövetkeztek benne

a szocialista átszervezéssel egyetértő politikai erők. Ennek megfelelően a választásokon már egységes listával indult az így megszerveződött népfront, s a többi pártok tevékenysége fokozatosan megszűnt. Ez a a népfronttömörülés azonban „a személyi kultusz viszonyai között” teljesen formálissá vált.

A politikai hibák és a törvénysértések pártunk által történt feltárása nyomán 1953-ban állott elő ismét olyan helyzet, amikor a népfrontmozgalom eleven politikai erőként újjászerveződhetett. A Hazafias Népfront 1954-ben alakult meg s még ugyanannak az évnek az októberében megtartotta első kongresszusát. A Hazafias Népfront már ugyancsak nem volt pártkoalíció; a különféle társadalmi szervezetek és egyes személyek tömörüléseként jött létre a Magyar Dolgozók Pártja köré a szocialista építés programja alapján. Az akkor dúló hatalmi harcok, a revizionista és dogmatikus elhajlások, hibák következtében azonban a népfrontmozgalom akkor nem tudott konszolidálódni. Mind jellege, mind politikai alapjai tekintetében ellentétes tendenciák ütköztek össze keretei között, s olyan irányzat is érvényre jutott benne, amely

a pártonkívüliek szervezetévé, lényegében a párt ellenzékévé próbálta változtatni a népfrontot.

Az ellenforradalom leverése után, 1957-ben teremtetett tiszta helyzetet a Magyar Szocialista Munkáspárt határozott állásfoglalása: A népfront nem a pártonkívüliek szervezete, nem is tömegszervezet, hanem széles, demokratikus társadalmi, politikai tömegmozgalom, amely a népi-nemzeti egység kifejeződéseként összekapcsolja a pártot, a tömegszervezeteket, társadalmi és kulturális szerveket; hatásának azonban túl kell nyúlnia e szerveken, ki kell terjednie „a szervezetlen hazafias tömegekre” is. Ebben az állásfoglalásban a párt szövetségi politikája, „népfrontpolitikája” jutott kifejezésre, s egyben a népfront létjogosultságának elismerése a szocializmus felépítésének teljes időszakára. Ez a politika vetette meg az alapját a mai népfrontmozgalomnak, ennek talaján bontakozott ki a Hazafias Népfront tevékenysége, tisztult fokozatosan a szerepe, s így meghatározott jellegében vált szocialista társadalmunk állandósult politikai, társadalmi intézményévé.

A magyarországi népfrontmozgalom közel három évtized tapasztalatait tudhatta maga mögött amikor a mozgalom 1964-ben III. kongresszusát tartotta. Három évtized sok tanulsággal járt, amelyek alapján már megfogalmazható volt a népfront néhány olyan jellegzetessége, amelyek – az idők diktálta kisebb-nagyobb módosulásokkal együtt is – napjainkig érvényesek. Ezeket a jellegzetességeket Kállai Gyula, a népfront elnöke fejtette ki a kongresszuson.

1. A Hazafias Népfront sajátos politikai tömegmozgalom, amely történelmi hagyományaihoz híven *mindenkor a nemzet előtt álló aktuális, nagy feladatok megvalósítására hívja egységbe a magyar társadalom minden osztályát és rétegét, minden hazánkfiát.* A Hazafias Népfront ezekben az években – évtizedekben – arra szólítja fel híveit, hogy erejükkel, tehetségükkel, munkájukkal, hazafias lelkesedéssel vegyenek részt a virágzó szocialista Magyarország felépítésében, mert ez az egyedüli magyar nemzeti politika, ez szabadságunk, függetlenségünk, boldogságunk záloga.

2. *A Hazafias Népfront a Magyar Szocialista Munkáspárt, nagy nemzeti céljaink legkövetkezetesebb harcosának vezetésével működik. A népfront a párt politikája alapján fejt ki tevékenységét.*

A nemzeti felemelkedésért vívott küzdelem sikerei és balsikerei egyaránt azt tanúsítják, hogy a népfrontmozgalom mindig akkor volt a legeredményesebb, amikor a munkásosztály mellett más társadalmi erők is elfogadták és magukévá tették a munkásosztály pártjának politikáját és vezetését. A Történelmi Emlékbizottság, a Magyar Front, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front tevékenységének alapja, a munkásosztály forradalmi pártjának politikája volt. *Párt nélkül, a kommunista pártnak a mozgalomban betöltött vezetős szerepe nélkül nincs népfront.*

3. *A Hazafias Népfront a szocialista nemzeti egység fejlődésének fontos letéteményese. Tevékenységének alapvető célja: társadalmunk összeforrottságának erősítése. Ehhez az adottságok megvannak, mert hazánkban minden társadalmi osztály és réteg érdeke azonos és egybeesik a szocializmus teljes felépítésének igényével. A népfront célja, hogy minden dol-*

gozót egyesítsen, aki a békének, hazánk függetlenségének, országunk felvirágoztatásának, népünk jóléte további fokozásának ügyét magáénak vallja, s munkálkodik is érte. A népfront ezt a széles nemzeti összefogást abban a meggyőződésben hirdeti és valósítja meg, hogy *a szocializmus felépítése nem lehet csupán a párt vagy csak a munkásosztály ügye, hanem kizárólag az egész nép műveként valósulhat meg.*

A széles körű nemzeti egységnek – s ezzel együtt a népfrontmozgalomnak is – a munkás-paraszt szövetség az alapja. Ez az összefogás volt hazánkban az a társadalmi erő, amely biztosította a néphatalom kivívását és megvédését, lehetővé tette a szocializmus alapjainak lerakását, napjainkban pedig a fejlett szocialista társadalom építését. A mezőgazdaság szocialista átszervezésével, a szocialista mezőgazdaság megszilárdulásával és kivirágzásával, a munkás-paraszt szövetség lényegében azonos termelési viszonyok között dolgozó osztályok összefogásává vált, s ezzel e szövetség szocialista jellege elmélyült.

Megváltozott hazánkban az osztályharc tartalma s vele változtak formái, módszerei is. Az osztályharc célja ezekben az időkben a szocialis-

ta nemzeti egység megvalósítása, egész nemzetünk egybekovácsolása a munkásosztály és a párt vezetésével, a szocializmus politikai, cselekvési platformján, — s egyre inkább világnézeti alapjain is.

Ennek a gondolatmenetnek az alapján vontak le a népfront III. kongresszusa azt a következtetést, hogy a szocializmust ma is ellenzők maroknyi csoportjától eltekintve hazánkban mindenki „népfrontos”, az egész magyar nép a Hazafias Népfrontban tömörül.

4. *A Hazafias Népfront a hasznos közéleti tevékenység serkentője.* Fórumot ad mindenkinek a politikai életben, aki tehetségét, jószándékát a nép, a közösség javára akarja fordítani. Tág lehetőséget nyújt a politikát is alakító, felelősségteljes vitázó kedvnek, bátorítja a józan, igaz kritikát. A népfront bizottságaiban, akcióiban az ország gondjait szívükön viselő, megfontolt, cselekvésre kész emberek egy célért dolgoznak a szocialista demokrácia jegyében.

5. *Szervezeti formáját tekintve, a Hazafias Népfront nem tömegszervezet, hanem mozgalom.* A kötetlen, a legszélesebb tömegeket átfogó mozgalmi keretek bizonyultak a legalkalmasab-

baknak arra, hogy mind több és több embert bevonjunk az aktív politikai tevékenységbe. A rugalmas mozgalmi jelleg ezenfelül gyors, hatékony cselekedetekre teszi alkalmassá a népfrontot. Bizottságait nagyobb önállóságra, több felelősségre készíti, ugyanakkor növeli vállalkozási, kezdeményezési kedvüket. A tapasztalat is azt tanácsolja, hogy ne változtassunk ezen a formán. A népfront egyre szélesebb tömegeket, az egész népet átfogó politikai mozgalomként működnek.

POLITIKAI TÖMÖRÜLÉS, LEGSZÉLESEBB TÖMEGMOZGALOM, A SZOCIALISTA NEMZETI EGYSÉG KERETE

A Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusán, 1980-ban, a Központi Bizottság beszámolóját ismertetve, Kádár János — egyebek között — így beszélt a szocialista nemzeti egység politikájáról:

„ . . . A párt politikáját népünk cselekvően támogatja; erősödik a szocialista nemzeti összefogás. Társadalmunk politikai egysége nagy tör-

ténelmi vívmányunk. Ez az első számú, legfontosabb tényezője az eredményes belső építőmunkának éppen úgy, mint hazánk kedvező nemzetközi megítélésének.”

„ . . . A párt a szocialista nemzeti egység erősítése érdekében folytatja bevált szövetségi politikáját. Ez elengedhetetlen feltétele az előttünk álló bonyolult és nehéz feladatok megoldásának. A nemzeti összefogás társadalmi céljainknak, az e célokhoz vezető utaknak, a fejlődés során felvetődő új kérdéseknek eszmei tisztázásával, a közös munkában valósul meg és erősödik. Törekvésünk, hogy jó szóval, vitával, meggyőzéssel mindenkit megnyerjünk a közös gondolkodásra, az együttes cselekvésre. A szocializmus a párt és a nép közötti kölcsönös bizalom alapján az egész nép közreműködésével, az egész nép javára épül.”

Hogyan tud a népfrontmozgalom a szocialista nemzeti egység folyamatos erősítésén eredményesen munkálkodni? Úgy, ha megfelelően működik egyszerre mindhárom „jellegében”, amelyet a kettővel korábbi, a X. pártkongresszus megfogalmazott.

A X. kongresszus megállapította, hogy a Hazafias Népfront:

- egyrészt *politikai tömörülés*, amelyben a párt részvételével és vezetésével együtt vannak és munkálkodnak hazánk legfontosabb társadalmi és tömegszervezetei;

- másrészt a *legszélesebb tömegmozgalom*, melynek keretében megvalósul a társadalom valamennyi osztályának és rétegének összefogása a szocializmus építése céljából;

- végül pedig: *a szocialista nemzeti egység kerete*.

Mozgalmunknak tehát olyan politikai tömörülésként kell funkcionálnia, amelyben a népfrontot is vezető párt részvételével a legcélszerűbben tudnak összekapcsolódni a társadalmi és tömegszervezetek, mozgalmak, a szocializmusért tevékenykedő néptömegek. A nemzeti összefogásnak egy olyan sajátos mozgalmi-szervezési formáját kell megvalósítani, amely egységfrontot jelent és teremti a szocialista és nemzeti célok megvalósításának szolgálatában.

Mint egész tevékenységében, úgy szövetségi politikájának megvalósításában is építi a párt az ország valamennyi társadalmi szervezetére.

Vezető szerepét úgy értelmezi és valósítja meg, hogy feltételezi és igényli a társadalmi szervezetek önálló, felelős és rendeltetésszerű működését, a szocialista célokat elfogadó és támogató társadalmi erők részvételét a közügyekben.

A népfrontnak, gyakorlati tevékenysége szervezésekor, figyelembe kell vennie, hogy az emberek nagy többsége osztály- és rétegszervezetekbe tartozik, s részt vesz azok munkájában. Ez a helyzet szükségessé teszi a tömegszervezetekkel, mozgalmakkal való együttműködést a politikai munkában általában, *a lakóterületi tevékenységben pedig különösen*. A társadalmi szervezetek, tömegszervezetek és mozgalmak úgy „részei” a népfrontnak, hogy a maguk működési területén végzett munkájukkal illeszkednek bele a nemzeti egységfrontba, a közös akciókba. Annak érdekében, hogy ez így lehessen, a különböző szervezeteknek és mozgalmaknak *képviselettel kell rendelkezniök* a népfront különböző szintű testületeiben.

A népfront, mint legszélesebb tömegmozgalom az egyes emberek összefogását is szervezi. Tehát olyan sajátos politikai keret és cselekvési forma, melyben a különböző társadalmi-, osztályhely-

zetű, világnézetű emberek együttműködnek a közös érdek alapján. Hazai, de nemzetközi tapasztalatok is igazolják, hogy világnézeti különbségek ellenére is lehetséges a politikai-cselekvési egység. A népfront biztosította összefogásban munkások, parasztok, értelmiségiek, kistulajdonosok, materialisták és vallásos emberek, hazánk nemzetiségi lakosai, kommunisták és pártonkívüliek, tehát mindazok részt vehetnek és részt is vesznek, akik vállalják a közös célt: a szocialista Magyarországot. Ahhoz, hogy az aktívan résztvevők száma szakadatlanul növekedjék, a népfrontbizottságoknak sokrétű, színes, vonzó cselekvési lehetőséget kell kínálniuk a lakóterületükön élő különböző érdeklődési körű embereknek. Ugyanekkor türelemre és meggyőző érvekre is szükség van ahhoz, hogy a közélet iránt közömbös, vagy a tőlünk ideológiailag távolabb álló emberekhez is eljussunk, előbb egyetértést, majd cselekvő részvételt váltsunk ki belőlük.

A Hazafias Népfront-mozgalom ma a szocialista nemzetiségi egység kerete és kohója. A szocialista tulajdonviszonyok általánossá tételével megteremtettük az objektív alapját és feltételét annak,

hogy társadalmunk egységes, szocialista társadalommá fejlődjék. Így a fejlett szocialista társadalom építésének időszakában megfogalmazást nyerhetett a népi-nemzeti egységet meghaladó *szocialista nemzeti egység* célkitűzése és jelszava.

Ez a szocialista nemzeti egység mutatta meg magát a népfront két legutóbbi kongresszusa közötti időben a hazában, s magán a VII. kongresszuson is. Az Országos Tanács kongresszusi beszámolóját ismertetve joggal állapíthatta meg Sarlós István főtitkár:

— Kongresszusunkon arról adunk számot, hogy a népi-nemzeti egység erősödőben van, és ma már minden településünkön érezteti a jobb munkára és a teljesebb emberi életre serkentő hatását. A szocialista nemzeti egység a szövetségi politika jegyében valósul meg. Ez történelmi szövetség, amely mindaddig fennmarad, míg megszűnnek előbb az osztályok és a rétegek közötti különbségek, majd végül maguk az osztályok.

— Ha Magyarországon akarjuk a nemzeti egységet erősíteni, akkor a fejlődés minden szakaszában vállalt feladat kidolgozásakor az általános politikai cél kijelölésén és a nemzetközi munkás-

osztály tapasztalatainak átvételén túl, érvényesülnie kell mindannak, ami a magyarokat magyarrá teszi.

— Gyakran vitatják azt, hogy lehet-e egységet teremteni a különböző világnézetű emberek között. A válaszuk természetesen az, hogy igen, mert világnézettől függetlenül vannak olyan célok, amelyeket el tud fogadni mindenki, aki dolgoz, tisztességes és a hazáját szereti. Ilyen a haza önállósága, függetlensége és felvirágzása. Ide tartozó fogalom a béke, a szabadság, a létbiztonság, az emberi jogok érvényesülése, a kizsákmányolás megszűnése. Politikai célok ezek, — de csak egynek az elfogadása is az egység aktív részesévé tehet valakit.

FELADATOK, FUNKCIÓK

A népfrontmozgalom politikai jellege igényli, szervezeti felépítése pedig lehetőséget nyújt arra, hogy a társadalom, a közélet legfontosabb kérdéseivel foglalkozzék. A Magyar Népköztársaság Alkotmányában olvasható:

„A Hazafias Népfront tömöríti a társadalom

erőit a szocializmus teljes felépítésére, a politikai, gazdasági és kulturális feladatok megoldására, közreműködik a népképviselői szervek megválasztásában és munkájában.”

Az alkotmány tömör fogalmazásából is kitűnik, hogy a népfront feladatai a társadalmi élet szinte valamennyi területén jelentkeznek. A mozgalom nagyon sok feladatát „A Hazafias Népfront működési irányelvei” a második fejezet hét pontjában (4–10) foglalja össze. A mozgalmi funkciók szempontjából ezeket négy csoportba lehet osztani, sorolni.

1. *Közjogi funkciók.* A mozgalom munkaterületei közül ezek az „alkotmányos funkciók” talán a legáltalánosabbak. Ezek a működési irányelvekben így fogalmazódnak meg:

„A mozgalom hozzájárul a lakosság közéleti tevékenységének további kibontakozásához. Fórumain milliókkal folytat eszmecserét a szocializmus építésének időszerű tennivalóiról. Nyílt véleménynyilvánításra, felelős állampolgári kötelezettségvállalásra, alkotó tettekre ösztönöz. A lakosság jelzéseit képviseli a központi és a helyi párt és állami szervekben. Közérdekű

témák megtárgyalását, a szükséges döntések előkészítését kezdeményezi, ezzel a tevékenységével a szocialista demokratizmus mind teljesebb kibontakozását szolgálja.”

„A mozgalom alkotmányos feladatokat lát el a népképviselői szervek választásában és megalkotásában, az általános és időközi választások politikai előkészítésében és szervezésében, a képviselők, a tanácsstagok és választók közötti kapcsolat gondozásában. Szervezi a törvénytervezetek nyilvános társadalmi vitáit. Része a helyi tanácsi döntések előkészítésének és megvalósításának. Közjogi funkcióiból adódóan jogpropagandát folytat.”

2. *Politikai funkciók.* A népfront politikai tömegmozgalom. Feladata, hogy a meggyőzés és felvilágosítás eszközével közreműködjék a párt politikájának ismertetésében, politikai befolyásának szélesítésében, de a párt igénye szerint: még politikájának alakításában is. A szövetségi politika helyes gyakorlásában a párt a „teljes transzmisszió” szerepének betöltését igényli a népfronttól. Azt tehát, hogy „lefelé” közvetítse a párt politikáját, de „fölfelé” is tájékoztasson az emberek véleményéről, javaslatairól.

Amikor a párt úgy döntött, hogy — saját ifjúsági szervezete kivételével — nem hoz közvetlen határozatokat a társadalmi- és tömegszervezetekre, -mozgalmakra, csak az azokban dolgozó kommunistákra, azt is hozzátette: A tömegszervezetekben, mozgalmakban dolgozó párttagok nemcsak a párt politikáját kötelesek képviselni abban a közegben, ahol pártmunkájukat kifejtik, de a párt előtt is kötelesek képviselni azokat az embereket, akiknek a körében dolgoznak. Mindezeket figyelembe véve szerepel a népfront feladatai között a működési irányelvekben:

„A népfrontmozgalom a szövetségi politika megvalósítását szolgáló tevékenységével, feladatai teljesítésével, erősíti a munkáshatalmat, amely kifejezi és érvényesíti az egész nép mindennapi és távlati érdekeit, a nemzeti felemelkedés szocialista céljait.”

De kifejeződik a népfront politikai funkciója abban is, hogy:

„Nemzetközi kapcsolatokat létesít és tart fenn elsősorban a szocialista országok népfrontmozgalmaival, valamint más haladó mozgalmakkal és szervezetekkel, támogatja államunk külpolitikáját.”

3. *Tudatformáló funkciók.* Ezirányú tevékenységének központjában a szocialista nemzeti tudat formálása, a szocialista hazafiság és nemzetköziség fejlesztése áll. A működési irányelvek szavaival:

„A Hazafias Népfront a szocialista hazafiság és a nemzetköziség, a népek közötti barátság és a nemzetközi szolidaritás elmélyítésén munkálkodik. Részt vállal a nemzetközi és a hazai béke-mozgalom akcióiban.”

Természetesen a kulturális nevelés eszközeivel is hat a népfront az állampolgárok gondolkodásmódjára.

„A népfrontmozgalom közreműködik a szocialista művelődéspolitiká alakításában, megvalósításában, a kultúra terjesztésében, a szocialista közgondolkodás és életmód alakításában, a közösségi ember nevelésében. A haladó hagyományok ápolásával és megbecsülésével is hozzájárul a kulturális nevelő célok eléréséhez.”

4. *Tömegmozgósítási funkciók.* Ezek abban jutnak kifejezésre, hogy a népfront széles körű társadalmi összefogást, akciókat kezdeményez országos és helyi ügyekben. Mindezt olyan formában és módon kell tennie, hogy a szocialista

demokratizmus tömegméretű tapasztalattá és gyakorlattá váljon. Felkeltve a közéleti tevékenység igényét, növelve pl. a lakóhely fejlesztéséért, a gazdasági, kulturális feladatok megoldásáért érzett felelősséget, a saját és a közérdek közötti összhang megteremtésén fáradozva kell cselekedetre serkenteni az emberek sokaságát. Ez legszembetűnőbben a népfront gazdaságpolitikai feladataiban fogalmazódik meg.

„A népfrontmozgalom részt vesz a gazdaságpolitikai programok, a népgazdasági, a területi és a helyi termelési és fejlesztési tervek kidolgozásában, sajátos eszközeivel hozzájárul azok teljesítéséhez. Közreműködik a város- és községpolitikai célok kimunkálásában és megvalósításában. Szervezi a településfejlesztést szolgáló társadalmi munkát, segíti a szocialista munkaversenyt.”

Szervezni, mozgósítani természetesen nemcsak a gazdaságpolitikai feladatok megoldására kell. És szervezni, mozgósítani — természetesen — csak *szervezett mozgalomként* képes a népfront. Ezért fontos, hogy minden testülete, legkisebb „törzse” is feladatainak megfelelően funkcionáljon.

Ahogyan a különböző életfunkciók nem függetlenek egymástól az egészséges szervezetben, ugyanúgy nem szabad megengedni a mozgalmi életben sem az alapvető funkciók elkülönülését. A működési irányelvekből a feladatok csak példaként sorolhatók be egy-egy funkció alá. Valójában mindegyik feladat megoldásában jelen kell lennie a négy funkciónak, legfeljebb egyik vagy másik kerül előtérbe. Közjogi funkcióinkat — mondjuk, egy választás alkalmával — nem tudjuk jól betölteni, ha ennek során nem élünk a meggyőzés, a felvilágosítás eszközeivel. Meggyőző, felvilágosító munkát azért folytatunk, hogy formáljuk az emberek tudatát, gondolkodásmódját. Tudatukra azért kívánunk hatni, hogy mozgósítani tudjuk őket — a példánál maradván — választási joguk helyes, felelősségteljes gyakorlására.

Érdemes tehát bármelyik feladatunk, részennivalónk megtervezése során gondolni arra:

— Feladataink oly fontosak, hogy maga az alaptörvény, a Magyar Népköztársaság Alkotmánya rögzíti helyünket, szerepünket a politikai élet szerkezetében.

— *Politikai tömegmozgalom* vagyunk, meghatározott politikai célokkal, bármilyen munkába fogunk tehát, mérlegelni kell annak politikai hatását s a politikai céloknak kell mindig elsőbbséget biztosítani.

— A politika sohasem öncélú. Meghatározott osztályérdekeket fejez ki. Nálunk a munkásosztály érdeke és célja, a szocializmus teljes felépítése az egész nemzet programjává vált. Minden feladat meghatározásánál és megoldásánál arra kell törekedni, hogy munkánk eredményeként közelebb jussunk a fejlett szocialista társadalom megvalósulásához.

— *Politikai tömegmozgalom* vagyunk. Annak kell lennünk. Az a népfrentbizottság lehet csak elégedett a munkájával, amelyiknek a tevékenysége nem marad a bizottság keretein belül, hanem a közéleti tevékenység lehetőségeinek gazdag kínálatával szakadatlanul bővíti hatókörét a lakosság legkülönbözőbb rétegeiben. Az általános irányelveken túl természetesen számontartjuk: munkánk mely területeit illette elismerés társadalmunk, s vezető ereje, a párt részéről, s miben igényelnek tőlünk növekvő erőfeszítéseket, az eddiginél jobb eredményeket. Legtömö-

rebben megfogalmazva ezt a Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusának határozatában olvashatjuk:

„A Hazafias Népfront-mozgalom, amely a párt szövetségi politikájának, a szocialista összefogásnak átfogó kerete, megfelelően ellátja közjogi funkcióit. Aktívan részt vesz a törvények előkészítésében, állást foglal minden lényeges politikai, társadalmi kérdésben, sikeresen járul hozzá az országépítő munka feladatainak megoldásához. Széles körű tevékenységet fejt ki a szolidaritási és a békemozgalomban.

A Hazafias Népfront törekedik arra, hogy tovább szélesedjék a közéletben résztvevők köre, elsősorban a lakóterületeken. Mozgósítson az országos és a helyi feladatok megoldására. Bizottságai vállaljanak még nagyobb szerepet a város- és községpolitikai tervek kidolgozásában és megvalósításában. Járuljanak hozzá az egészséges, tiszta, kulturált környezet kialakításához, a társadalmi munka szervezéséhez, a szocialista együttélés normáinak alakításához és érvényesítéséhez. A jövőben is teremtsenek fórumot társadalmi életünk legfontosabb kérdéseinek széles körű megvitatásához. A Hazafias Népf-

front segítse elő, hogy tovább erősödjék népünk összefogása feladataink megoldásában, ez nélkülözhetetlen feltétele a szocializmus építésének.”

II. Fejezet

A HAZAFIAS NÉPFRONT LAKÓTERÜLETI POLITIKAI MUNKÁJA

Az ember a közösségbe születik bele. Abban nő fel. Közben átveszi a közösség addigi tapasztalatait. Felnőtt korában ezeket a sajátjával is gazdagítja. És nem elkülönülve, hanem a társadalom gondolkodó, cselekvő, véleményt nyilvánító tagjaként fejlődik egyéniséggé. A társadalom tehát nem egymástól független egyedekből tevődik össze, hanem egyedekké tagolódik, de az egyén nem létezhet egyedül, a közösségtől való függés, a közösséggel való kölcsönös kapcsolat nélkül.

A nagy közösség a kisebbekből épül fel, illetve arra tagolódik. Az egyén a kisebb közösségek révén épül a nagy közösségbe. Mindezek természetesen azt hozzák magukkal, hogy az élet viszonylag nagyon kevés problémája tartozik egyetlen emberre, a legtöbb – kezdve a legkisebb közösséggel, a családdal – az emberek szűkebb, vagy nagyobb közösségére. Tehát az ügyek nagy

része, mely életünket befolyásolja, segíti vagy gátolja, lényegében közügy.

Ezek az ügyek, az ember, a kisebb közösség és az egész társadalom életének minden feladata, gondja, problémája a közéletben tudatosodik, intéződik el.

A KÖZÉLET TERÜLETEI:

Mai közéletünknek két nagy színtere van: a munkahely és a lakóterület.

A szocialista társadalom embere számos társadalmi-politikai feladatának az üzemi közélet, a pártélet, szakszervezeti tevékenység vagy a KISZ-ben való tevékenység útján tesz eleget. Állást foglal, véleményt nyilvánít, javasol. Közreműködik a társadalmi ellenőrzésben.

A munkahelyi közélet egyszerűen az üzemi, vállalati, hivatali feladatok végrehajtásának mozgalmi segítése; funkciója kiterjed szocialista építésünk minden feladatának, a politika minden törekvésének, célkitűzésének megtárgyalására, megvalósítására.

A munkahelyi közéletben a dolgozók a szocialista építés társadalmi érdekével kapcsolódnak össze, azok teljesülése érdekében cselekszenek.

A dolgozó ember és a társadalom valamennyi tagja a lakóterületen fogyasztóként jelenik meg. Életmódjának, életszínvonalának alapja a munkahelyi kereset. De az életszínvonal gyakorlati megvalósulásának fontos tényezője a lakóhely, az ellátottság, az ott nyújtott kultúra színvonala, korszerűsége. A lakóhelyi közélet döntő mértékben ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. De nem kizárólag csak ezzel. A lakóhelyi közélet kiterjed a népképviselői szervek megválasztására, a lakosság és az állami szervek együttműködésére is.

A LAKÓTERÜLETI ÉS MUNKAHELYI KÖZÉLET EGYSÉGE

A munkahelyi és a lakóterületi közélet nem a politika két egymástól elváló részének megvalósulási színtere: ugyanannak a politikának viteléről van szó mindkét esetben. A munkahelyi és a lakóterületi közélet a szocialista közélet egymástól el nem választható két oldala. Kiegészíti és áthatja egymást. A lakóterületi rendezvényeken is sok szó esik a termelési feladatokról. A lakóhely kulturáltsága, a szük-

ségletek korszerű kielégítése pedig fontos segítő tényező a munkahelyi feladatok végrehajtásában. A szocialista építés célkitűzései között ott találjuk a lakóhely fejlesztésének feladatait is.

A LAKÓTERÜLETRŐL ÁLTALÁBAN

A lakóterület, lakóhely fogalma. mindazt az állandó emberi lakóhelyet értjük alatta, ahol családok, emberi közösségek élnek. Az emberek állandó lakóhelyeit településként is emlegetjük. A legfontosabb települések a városok. Nemcsak azért, mert a városokban sok ember él együtt, hanem azért is, mert a lakóhelyi szükségletek legkorszerűbb és legkomplexebb kielégítése a városokban biztosítható. Sőt, a városok nemcsak saját lakosságukról, hanem a környező községek lakóinak alapellátásán túli életszükségeitől is gondoskodnak.

A városoknál kisebb, de még mindig jelentős települések, lakóterületek a községek. Meg kell említeni még az ún. szórványtelepüléseket, amelyek kétfélék lehetnek: vagy valamely város, község mellett alakultak ki, vagy ezektől függetlenül. Az egyik csoportba tartoznak az üdülő-

területek, tanyák; a másikba a vasúti, erdészeti stb. külterületi állandó lakások, majorságok.

Az alapvető településformák a történelem folyamán alakultak ki és minden társadalmi rendben léteznek. A termelési viszonyok azonban megváltoztatják az egyes településformák szerepkörét, egymáshoz való viszonyát, számát. A szocializmusban az egyes települések kiegészítik egymást és egyre szorosabb kapcsolatba lépnek egymással.

A LAKÓTERÜLET POLITIKAI ÉRTELMEZÉSE

A lakóterület, lakóhely fogalmának politikai értelmezésekor mindig az ott lakó emberekre gondolunk, elsősorban. Ebből a szempontból ítéljük meg a lakóterület helyzetét, fogalmazzuk meg ottani politikai feladatainkat, és mindig az összes, a lakóterületen együtt élő ember közös feladataiból, igényeiből, gondjaiból indulunk ki. Tehát a lakóterületet elsődlegesen mint egyetlen egészet, *emberi közösséget* fogjuk fel. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a lakóterület különböző részekből áll. Utcák, terek, belső és

külső városrészek kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes városrészek, sőt a városrészeken belüli lakóhelyek is korszerűségükben, ellátottságukban és egyéb jellemzőikben különbözhetnek egymástól. A lakóterületi tömegpolitika szempontjából igen fontos, hogy ne csak egészében, hanem egyes részeiben is ismerjük településünket. A nagy egészen belül ugyanis – a lakóhelyi ellátottság különböző foka szerint – kisebb közösségekben csoportosul a lakosság.

De megoszlik a lakosság társadalmi, érdeklődési és életkori sajátosság szerint is. A lakóterületen belül nők és férfiak, gyerekek és fiatalok, javakorabeliek és idősek élnek együtt. Mindezeknek az embercsoportoknak, rétegeknek sajátos igényeit, problémáit figyelembe kell venni a lakóterületi politikai feladatok megfogalmazásakor.

A lakóterületen élő ember igényeinek kielégítésére különböző gazdasági, társadalmi, kulturális, szociális, politikai intézmények szolgálnak. A lakóterületi intézményrendszer fejlesztése, működésének célszerű biztosítása a lakóterületi politika elengedhetetlen része.

A LAKÓTERÜLETI POLITIKAI MUNKA JELENTŐSÉGE

A lakóterületi politika szervezésekor az összhangosság gondjaival, igényeivel kell számolni. A feladat jelentőségét csak növeli, hogy a felnőttkorú lakosságból igen nagy azoknak a száma, akik nyugdíjas voltak, az anyasági segély igénybevétele, vagy mint háztartásbeliek, helyzetük miatt kizárólag a lakóterületen kapcsolódhatnak a szocialista közéletbe. A bejáró munkások jelentős része a lakóhelyén vállalhat politikai feladatokat.

A mindenirányú fejlődés meggyorsulása, az állami, tanácsi élet és a szocialista demokrácia fejlődése fokozza a lakosság érdeklődését a közügyek iránt; mindenekelőtt a városfejlesztés napi feladatai, a lakóhelyi életkörülményeket közvetlenül befolyásoló olyan kérdések alkotják a lakóhelyi politika tartalmát, mint a szolgáltatás, közlekedés, környezetvédelem (parkosítás), közbiztonság. Mindezek a problémák meg sem oldhatók a lakosság sokoldalú közreműködése, növekvő felelősségérzete és egyre szélesebb aktivitása nélkül.

A LAKÓHELYI NÉPFRONTMUNKA CÉLJA, HATÓKÖRE, TARTALMA

A lakóhelyi népfrontmunka legfőbb célja a szocialista társadalom építésének segítése. Ennek érdekében a társadalom erkölcsi-politikai cselekvési egységének erősítése. A párt irányításával, a tanácsokkal és a tömegszervezetekkel együttműködve szervezi a népfront a lakóhelyi közéletet.

A népfront munkája mindig konkrét, az építés konkrét ágazati feladatainak végrehajtását célozza. A népfront munkája a lakosság egészére kiterjed. Egyrészt úgy, hogy az egész lakosság minden rétegének, csoportjának összehangolt fejlődését, együttes cselekvését tűzi ki célul. Másrészt az élet minden fontos kérdésével foglalkozik. Egyes programjainak, akcióinak az a kiinduló pontja, hogy hogyan kell szocialista módon élni, dolgozni, milyen legyen az emberi életmód az adott településen.

Mindamellettt a népfront — helyi munkaprogramjának megalkotásakor — mindenkor az országos feladatokról indul ki. A helyi fejlesztés az

országos vívmányokban, eredményekben gyökerezdik, azokra épül, azok szerves része. A népfront fontos tömegpolitikai funkciója, hogy az országos és helyi fejlődés összefüggéseit megmagyarázza, megértesse, az országos és helyi érdekeket egyeztesse.

A LAKÓTERÜLETI NÉPFRONTMUNKA ESZKÖZEI, MÓDSZEREI

A népfront politikai mozgalom. Eszköze a politikai munka. Legfontosabb érintkezési, közlési módja az élőbeszéd. A népfront minél több, minél konkrétabb tartalmú eszmecserére törekszik a lakossággal. Ezeknek a párbeszédeknek fontos jellemzője a nézetek őszinte megnyilvánulása: a népfront minden rendezvénye nyílt. Kettős értelemben is: egyrészt azért, mert a népfront-találkozókon minden emberileg érthető, jóindulatú kérdés felvethető, megtárgyalható. Másrészt, mert a népfront rendezvényein mindenki résztvehet, a beszélgetésbe bekapcsolódhat bárki, aki a szocializmus felépítésének átfogó céljaival egyetért.

A „népfront-párbeszéd” felvilágosít és együttes gondolkodáshoz, cselekvéshez vezet. Ezért nem válik sohasem feleslegessé az, hogy a népfront keretében újra meg újra találkozzék állampolgár az állampolgárral, tanácstag, képviselő a válsztóival, a politikai vezető az aktivistával. Mindig van feladat. Ezért a népfront megbeszélni való sohasem fogyatkozik meg, nem szürkül, nem laposodik el.

A sokféle tárgyalni való sokszínű tárgyalási módot kíván. A népfront módszerei sokfélék: munkabizottságok, klubok, akciócsoportok. működnek, akciók, mozgalmak indulnak. Tág tere nyílik a találékonyságnak, ötletgazdagságnak, új cselekvési formáknak.

A NÉPFRONT LAKÓTERÜLETI MUNKÁJÁNAK ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI FELADATAI

A népfront – a VI. népfrontkongresszus célkitűzéseinek figyelembevételével – állandóan fejleszti a lakóterületi mozgalmi munkát. Tudatosan szervezi – elsősorban választott szervei közreműködésével – a lakosság részvételét az

országos és a helyi politikai-gazdasági-kulturális és társadalmi feladatok megoldásában. Ennek érdekében fokozza a mozgalmi munka tervszerűségét. Újabb és újabb aktivistákat, munkásokat, értelmiségieket, fiatalokat, nőket, nyugdíjasokat kell bevonni a mozgalmi életbe. Különösen fontos, hogy a városkörzetek munkája legyen egyre gazdagabb, színesebb.

A népfrentbizottságok erősítsék a párt és a tömegek, a lakosság és a tanácsok kapcsolatait, segítsék a tanácstagok, képviselők munkáját. Adjanak állandó támogatást a lakóbizottságoknak. Erősítsék a munkahely – lakóhely kapcsolatot. Mindezzel járuljanak hozzá a települések fejlesztéséhez, az életkörülmények állandó javulásához, a lakosság tájékoztatása, felvilágosítása, mozgósítása útján.

A LAKÓTERÜLETI KÖZÉLET SZERVEZETTSÉGE

A lakóhelyi mozgalmi élet szervezetten és tervszerűen működik. A szervezettség a népfontra vonatkoztatva azt jelenti, hogy maga a mozgalom is szervezett: van vezetősége, munka-

bizottsága. Beilleszkedik a politikai munkamegosztásba. Kapcsolatot tart mozgalmi, társadalmi és tanácsi szervekkel. Szervezetté teszi az is, hogy a népfrontnak határozott funkciói vannak.

A LAKÓTERÜLETI KÖZÉLET TERVSZERŰSÉGE

A közéletben résztvevő mozgalmak, intézmények munkájukat munkaterv szerint végzik. A közéleti munkatervek tartalmi összhangját az biztosítja, hogy mindegyik a párt által meghatározott iránymutatásra épül. A módszerbeli és idő szerinti összehangolódást megfelelő párt és egymás közötti koordináció biztosítja.

A tervszerűség egyik külső tényezője a népfront esetében, hogy tennivalóit egy-egy cikluson belül évekre, és az éveken belül pedig hónapokra is meghatározza a mozgalom funkciója (választások, tanáccsal folytatott együttműködés, közjogi stb. feladatok). A tervszerűség természetesen nem realitásokon felülemelkedő merev követelmény. Előfordulhatnak előre nem látott körülmények, amelyek szükségessé

tehetik az azonnali – tervben nem előirányzott – politikai fellépést, cselekvést, szolidaritási megmozdulást.

A NÉPFRONT LAKÓTERÜLETI HÁLÓZATA

A népfront – mint már mondtuk – arra törekszik, hogy minél több emberrel teremtsen kapcsolatot. Ennek érdekében sokféle alkalmat biztosít a közügyekben résztvenni szándékozók megnyilatkozására, közreműködésére. Egy-egy fővárosi kerületben ezért nem elegendő egyetlen népfrontbizottság, – egész politikai hálózatra van szükség, mely minél szélesebb felületen érintkezik a lakossággal.

Ez a szükségszerűség hívta életre a lakóterületi közélet és ezen belül a népfront politikai területi hálózatát, intézményrendszerét. A csúcán a városi, illetve kerületi népfronttestületek, a választott bizottság, elnökség helyezkedik el.

A kerületi népfrontbizottság, mintegy kinyújtott karjai a körzeti bizottságok. Munkásságuk alapja a kerületi népfrontbizottság programja. A körzeti bizottságok a kerületi népfrontvezetés irányításával működnek.

A körzeti népfrontbizottságok hatókörébe tartoznak a lakóbizottságok, a körzetben működő iskolák szülői munkaközösségei, amelyek ugyanakkor a tanács irányítása alatt is működnek. Elvi kérdés, hogy *nem kettős irányításról* beszélünk, hanem egységes irányításról mind a lakóbizottságok, mind a szülői munkaközösségek esetében. Az egységes irányításnak elveit, gyakorlatát a kerületi népfrontbizottság, elnökség a kerületi tanáccsal közösen dolgozza ki.

A körzeti népfrontbizottság működési körébe vonja a körzet tanácstagjait, segíti munkájukat és a lakosság, valamint a tanácstag együttműködését.

A KÖRZETI NÉPFRONTBIZOTTSÁG FUNKCIÓI

A körzeti népfrontbizottság a lakóterületi közélet szervezője, a működési területen. Ismernie kell a népfront valamennyi funkcióját és működése során — ahogy ezt körülményei megengedik — érvényre juttatni azokat. A legfontosabb, legáltalánosabb körzeti népfront funkció — amely áthatja a mozgalom egész

működését és meghatározza a lakosság és a mozgalom vezetőinek kapcsolatát — *a közéleti felvilágosítás*. Ez a funkció nem egyszerű tájékoztatás. Nem előadások sorozata csupán. A népfront-felvilágosítás során aktív kapcsolat jön létre a bizottság és a lakosság, az előadó és hallgató között. Maga a témaválasztás is a legfontosabb tudnivalókra irányul. Ezért nem lehet a más felvilágosító tevékenység megismétlése (pl. nem mondhatja el újra azt, amikről az újságokból és a televízióból értesülnek).

A népfront-felvilágosítás mindig konkrét; a körzet életéhez igazodik. Ez a kiindulási alap, a nézőpont, — akár az ország, akár a város, akár a kerület dolgairól van szó. Mindig azt is bemutatja, hogy a körzet lakóinak életére a város fejlődése hogyan lesz hatással. Ezért tanácsokat, javaslatokat lehet hozzá adni, de sablont nem.

A népfront-felvilágosító munka számol a lakosság tudati szintjével, összetételével és hangulatával. Figyelembe veszi a helyszín uralkodó gondolkodásmódját, ismeri a lakosság körében keringő híreket. És végül tisztában van a helyi gondolkodásmódot befolyásoló motivációval.

AZ EMBERI MAGATARTÁS-VÁLTOZÁS FONTOSABB OKAI

Sok ilyen van. A legkülönbözőbb személyi, érzelmi kötődések, a hagyományok befolyásoló erejét, a tudati beidegződéseket. Mindezeket együttvéve a társadalmi magatartás motivációs okainak nevezzük. Ezek közül legfontosabbak a körzetben élő embereket befolyásoló érdekviszonyok. Az érdek az emberi cselekvés egyik legfontosabb kiváltó oka. A szocializmus építésének idejében még különböző (egyéni, csoport, osztálytársadalmi) érdekformák vannak, amelyek a tudatban különféleképpen jelennek meg és hatnak.

Az érdek nem azonos a haszonleséssel. Az emberi élet természetes velejárója, sőt bizonyos értelemben a haladás egyik tényezője is. Megismerése, a különböző érdekek gyakorlati megjelenése a politikai szervező munka során lényeges kihatású lehet. Egyrészt úgy, hogy a tömegpolitika egyik célja: éppen az érdek-egyeztetés.

A szocializmusban nincsenek kibékíthetetlen érdekellentétek. Átmeneti összeütközések éppen a gyors, bizonyos értelemben az anyagi eszközök korlátozott volta miatt differenciált igénykielégítés miatt vannak. Ez a lakóterületeken is fel-

lelhető (belterület, peremterület). Ezeknek a felismerése, egyeztetése, a feloldás segítése a körzeti népfrontmunka fontos feladata. Van ilyen feladat körzeten belül is. De a legfontosabb az általános társadalmi, helyi, csoport vagy egyéni érdek egyeztetése. Ez pedig nem megy sem ráparancsolással, sem pedig ledorongolás útján. Egyféleképpen érhető el. Az általános érdek és az egyéni érdek szoros egységének ok- és célszerű, meggyőző bemutatásával.

KÉTIRÁNYÚ TÁJÉKOZTATÁS A NÉPFRONTBAN

A népfront-felvilágosítás aktív kapcsolat az előadó és hallgató között. Beszélgetés, – vita. Alapvető célja, a közös gondolkodásmód, felfogás kialakítása.

A tájékoztatás, felvilágosítás eredményének a fokmérője a közéleti cselekvés. A cselekvésnek számos formája lehet, a támogató vagy tiltakozó állásfoglalástól a konkrét társadalmi munkáig. Amelyik népfront-párbeszéd nem vezet el idáig, az nem volt teljes sikerű; azt folytatni kell. A beszélgetés egyúttal a vezetés, a lakosság kölcsönös tájékoztatása egymás felfogásáról, véleményéről, igényeiről. A körzeti lakosságot tájékoztatja, de a beszélgetés során kialakult és

megerősített jogos kívánságokról, problémákról tájékoztatja a kerületi vezetőséget is. Ezzel tulajdonképpen megindul az információk szakadatlan le- és feláramlása, amely a közélet éltető eleme.

Igen nagy a felelősség abban a tekintetben is, hogy az informálás egyik része sem lehet se szürke, se sablonos, se „lerázó” jellegű. Jól bevált népfront forma a közvetlen eszmecsere a kerületi politikai-, gazdasági vezetők és a lakosság között.

A KÖRZETI BIZOTTSÁGOK KETTŐS KÖZÉLETI SZEREPE

Mondottuk, hogy a körzeti bizottság a kerületi népfrontbizottság kinyújtott karja, annak irányításával működik. Nem jelenti azonban ez azt, hogy egyszerű szócsöve vagy végrehajtó szerve a kerületi politikai vezetésnek. Természetesen az is. Munkája közben azonban éppen a kerületi eligazítás alkalmával kapott feladatok sikeres elvégzése érdekében kapcsolatba lép a területi pártalapszervezettel (és folyamatosan együttműködik azzal, továbbá a körzetben működő politikai-társadalmi szervezetekkel. Sőt, az üzemi politikai szervekkel is kapcsolatot épít

ki. Folyamatosan érintkezik tanácsstagokkal, lakóbizottsági vezetőkkel. Ugyanakkor foglalkozik házak, utcák, emberek gondjaival, a körzetben lakó emberek életmódjával, kívánságaival. Ezek egyrésze a kerület szintjéről nem regisztrálható, nem eléggé érzékelhető, mert mások a gondok, nagyobb csoportok ügyeivel is kell foglalkozni.

Ezért a körzeti bizottság — amellet, hogy a kerületi ösztársadalmi kérdések szószólója — a sajátmaga számára körzeti feladatokat is megfogalmaz. Ebben a tekintetben viszonylag önálló munkát végez. A „viszonylag önálló” kifejezést azért használjuk, mert természetes, hogy a körzetben fogalmazott (városrészi) közélet át meg át van szöve össz-fővárosi ügyekkel is. Az önállóságban mindenekelőtt a kezdeményezés, a megfogalmazás, a végrehajtás és a politikai felelősség önállósága jut kifejezésre.

A körzeti közélet irányítása tehát részben centrális. De a körzeti közélet ugyanakkor önállóan és megtermékenyítő módon része is a kerületi közéletnek; annak részben elkülönülő, de vele tartalmilag többségében azonos, ami jól körülhatárolható és megkülönböztethető része lesz. Önállóságával gazdagítja is és tehermentesíti is a kerületi vezető szervek munkáját, rendezvényeit.

A KÖRZETEK SAJÁTOSSÁGAI

Azt mondhatjuk, hogy ahány városrész, annyi-féle kérdéssel találkozik a körzeti bizottság.

Az adott települési viszonyokat figyelembe véve, helyes a feladatokat megjelölni. Más-más kérdéssel találja magát szembe a körzeti bizottság pl. a főváros belterületén levő városrészben, ahol régi házak, régi gondok jelentkeznek, a szűk utcák, a nagyfokú forgalom környezet-szennyező hatása. A külső települések kertvárosi házai, kommunális gondjai, földutak, járdahiány. Megint más az új lakótelepek, ahol a lakóközösségek kialakulásának lassú folyamata elején vagyunk, ahol az új lakás öröméhez még sok ismert gond járul.

Budapesten a körzetet vezetni, irányítani azonban kettős feladatot jelent: a tömegpolitikai eligazításnak egységesnek, valamennyi körzethez egyformán szólónak kell lennie. Ám a körzeti népfrentbizottságok dologi feltételeit, szervezeti formáit, munkamódszereit tekintve külön-külön, a helyi igények szerint kell foglalkozni mindegyikkel. És mivel a feladat új, bátornak, kezdeményezőnek kell lenni, ahogy ez a célnak megfelel. Betartva természetesen a saját felhatalmazás mértékét, de nem habozva módosítást kérni ott, ahol szükséges, attól aki erre illetékes.

III. Fejezet

A NÉPFRONTMOZGALOM MŰKÖDÉSÉNEK ALAPELVEI

A Hazafias Népfront mozgalmi tevékenységét — helyi, területi és országos testületei útján — a lakóhelyen végzi. A lakóterületi politikai munka szervezésénél számol azzal a ténnyel is, hogy a felnőtt lakosságból mintegy három millió a nyugdíjas, a háztartásbeli és a gyermekgondozási segélyen levő állampolgár, akinek jelentős része csaknem kizárólag a lakóhelyen kapcsolódhat be a közéletbe. A mozgalom sokrétű feladatainak ellátása során kapcsolatot tart az állami szervekkel, az üzemekkel, a szövetkezetekkel és az intézményekkel. A népfront testületei működési területükön együttműködnek az illetékes pártszervekkel, s azok elvi-politikai útmutatása alapján végzik munkájukat.

A választott testületek tevékenységét a mozgalom munkájának egy-egy főbb területét felölelő állandó, valamint alkalmi bizottságok segítik. Ezek a bizottságok különböző témákat

tekintenek át, dolgoznak ki, s véleményezéssel, javaslatokkal könnyítik, illetve gazdagítják a testületi munkát. A mozgalom tevékenységének legfőbb formáit, kereteit a munkaközösségek, a különböző akciók és fórumok, illetve a tanácskozások, a klubok és a szakkörök jelentik. Ezek a formák nyitottságukkal, kötetlenségükkel a társadalom legkülönbözőbb rétegeinek, pártonkívülieknek és párttagoknak, az egész lakosságnak a közvetlen párbeszéd lehetőségét biztosítják.

A mozgalom általános irányvonalát a népfront országos testületeinek, az országos tanácsnak, elnökségnek és titkárságnak az állásfoglalásai határozzák meg. A kongresszus, valamint az országos testületek állásfoglalásai egyaránt irányadóak a mozgalom megyei, városi, kerületi, községi és körzeti bizottságainak munkájára. Az országos testületeknek a kül- és belpolitikai, a gazdaság, valamint a kultúrpolitikai, s az élet más területein kimunkált értékelései, útmutatásai jelentik a mozgalmi munka alapját. Az országos elvi és politikai állásfoglalásokat a területi és helyi szervek testületei — a sajátosságoknak megfelelően — kezdeményezéseikkel gazdagítják. Az országos titkárságnak a lakó-

területi munkáról szóló útmutatása alapján — például a körzeti bizottságok — önálló akciót is indíthatnak a gyesen levő kismamák továbbtanulásának segítésére, vagy éppen az időskorúak támogatásának társadalmi szervezésére.

Kik lehetnek tagjai a népfront testületeinek? Mindazok az állampolgárok megválaszthatók, akik készek tenni a szocializmus, a béke, a népek közötti barátság ügyéért. A testületeket és a tisztségviselőket minden szinten demokratikusan öt évnyi időtartamra választják. Ez érvényes az Országos Tanácsra éppúgy, mint a körzeti bizottságra. A körzeti bizottságok tagjait nyilvános lakossági gyűléseken, a kerületi és fővárosi bizottságok tagjait küldöttértekezleten választják meg. Az Országos Tanács tagjait a kongresszus választja.

A választott szervek akkor határozatképesek, ha ülésükön a tagok több mint 50 százaléka jelen van. A döntéseket nyílt szavazással és egyszerű szótöbbséggel hozzák meg. A testületek tagjai egyenjogúak, döntéseikben a kollektív és a személyes felelősség elve együttesen érvényesül. A választott szervek bármely tagja saját akaratából megválhat a tisztségétől. A felmentésre csak az a bizottság vagy elnökség jogosult, amelynek az illető tagja vagy amely őt megvá-

lasztotta. A tisztségviselő (elnök, alelnök, titkár) időközi megválasztásához vagy felmentéséhez a felsőbb szintű népfront testületek előzetes véleményét kell kérni. A körzeti bizottság esetében a kerületi bizottságét. Két választás között a testületek új tagokkal egészíthetők ki. Az új tagok aránya nem haladhatja meg az eredeti létszám egyharmadát. (Egy 12 tagú elnökségbe tehát öt új tagot már nem lehet bevonni.) Az Országos Elnökség feloszlathatja a mozgalomnak azt a testületét, amely a Hazafias Népfront politikai céljaival ellentétesen tevékenykedik.

A HAZAFIAS NÉPFRONT ORSZÁGOS TESTÜLETEI ÉS SZERVEI

A népfront legfelsőbb testülete a kongresszus, amelyet a Hazafias Népfront Országos Tanácsa öt évenként hív össze. A kongresszus időpontját és napirendjét az Országos Tanács határozza meg és az összehívás előtt legalább három hónappal nyilvánosságra kell hozni. A küldötteket a fővárosi és a megyei küldöttértekezleteken választják meg. Az Országos Tanács tagjai — küldöttértekezleti választás nélkül — teljes jogú

delegátusként vesznek részt a kongresszuson. A választások előkészítéseként — ugyancsak három hónappal a legfelsőbb szintű tanácskozás előtt — az Országos Tanács jelölő bizottságot választ.

A Hazafias Népfront kongresszusa megtárgyalja a Hazafias Népfront Országos Tanácsának és a Pénzügyi Ellenőrző Bizottságnak a két kongresszus között végzett munkáról szóló beszámolóját. A párt útmutatása, valamint az ötéves mozgalmi tevékenység tapasztalatai alapján meghatározza a következő öt évre szóló népfront-programot és a feladatokat. A legfelsőbb testület szükség szerint megvitatja, megerősíti, vagy módosítja a népfront működési irányelveit. Ugyancsak a kongresszus határozza meg a Népfront Országos Tanácsának és a Pénzügyi Ellenőrző Bizottságnak a létszámát, majd a küldöttek megválasztják a két testület tagjait. A kongresszus — a felsoroltak mellett — egyéb témákat is napirendre tűzhet.

A kongresszusi döntések szellemében az Országos Tanács képviseli a mozgalmat, az adott időszak legfontosabb politikai mozgalmi tennivalóira irányítva a figyelmet. Megvitatja az időszerű belpolitikai és nemzetközi kérdéseket,

amelyekről iránymutató állásfoglalásokat tesz közzé. Az Országos Tanács dokumentumait, állásfoglalásait, a mozgalom időszerű kérdéseit országos és tájéktekezetlen vitatják meg. Az állásfoglalásokat napirendre tűzik a népfront területi szervei is. Az általuk készített anyagot megvitatják a helyi szervek és testületi ülésen fogadják el a feladatok végrehajtását szolgáló munkaprogramot. A kongresszus programját, az OT állásfoglalásait tehát a népfront bizottságok és elnökségek öntevékenyen — hangsúlyosan a helyi sajátosságoknak megfelelően — valósítják meg.

A Hazafias Népfront kongresszuson megválasztott Országos Tanács saját soraiból választja az Országos Elnökséget, az Országos Titkárságot és az Országos Tanács vezető tisztségviselőit. Ugyancsak az OT dönt az Országos Elnökség munkabizottságairól. A Hazafias Népfront Országos Tanácsának két ülése között az Országos Elnökség irányítja a munkát. Az elnökség munkabizottságainak vezetőit, akik általában az Országos Tanács alelnökei, saját soraiból választja. Ezek a bizottságok az elnökség munkáját segítik, véleményeznek és javaslatokat dolgoznak ki. A munkabizottságoknak azok is tagjai

lehetnek, akik nem tagjai az Országos Tanácsnak.

Az Országos Elnökség alkotmányos jogaival élve – állásfoglalásával – az országos választási elnökség elé terjeszti az országgyűlési képviselőjelöltek névsorát. Javaslatot tesz az Országgyűlés képviselőire, az Elnöki Tanács és a Minisztertanács tagjaira, valamint a Legfelsőbb Bíróság elnökének és a legfőbb ügyésznek a személyére. Az Országos Elnökség – amely általában három havonta ülészik – tevékenységéről beszámol a félévenként összeülő Országos Tanácsnak.

A vezető testületek állásfoglalásainak végrehajtását az Országos Titkárság szervezi és ellenőrzi, s emellett irányítja az Országos Tanács apparátusát. A titkárság biztosítja a rendszeres és folyamatos kapcsolatot a népfront területi szerveivel, (fővárosi és megyei testületek) valamint az állami és társadalmi szervekkel. A titkárság készíti elő az Országos Tanács és az elnökség üléseit. A havonta, illetve szükség szerint megtartott titkársági üléseken – amelyen napirendre tűzi az aktuális bel- és külpolitikai kérdéseket is – a népfront területi és helyi szervei munkájának, a fórumok tapasztalatainak

az alapján a párt és állami szerveknek szóló ajánlásokat dolgoz ki. Az Országos Titkárság tevékenységéről beszámol az Országos Elnökségnek, s közvetlenül is javaslatot terjeszthet az Országos Tanács elé. Az Országos Tanács, az Országos Elnökség és az Országos Titkárság összehívásáról minden esetben az elnökség dönt.

A HAZAFIAS NÉPFRONT TERÜLETI SZERVEI

A mozgalom területi szervei: megyei és fővárosi bizottságok és elnökségek. A Hazafias Népfront területi szervei érvényre juttatják a mozgalom politikai célkitűzéseit. Az országos ajánlásokat önálló kezdeményezésekkel és akciókkal gazdagítják. Munkájuk révén egyrészt kapcsolatot tartanak az országos szervekkel (Országos Elnökség és Titkárság), másrészt a helyi szervekkel. A népfront területi szervei, tehát a fővárosi és a megyei bizottságok, elnökségek, tulajdonképpen az összekötő kapcsolatot is jelentik az Országos Elnökség és a Titkárság, valamint a mozgalom helyi testületei között. Emellett a tanácsokkal, az állami és társadalmi szervekkel sokoldalú együttműködést dolgoznak ki és tartanak fenn a pártbizottságok útmutatása alapján.

A fővárosi, a megyei népfront bizottságok és az elnökségek létszámát — az Országos Tanács ajánlása alapján — a megyei, illetve a fővárosi küldöttértekezletek határozzák meg. A területi bizottságok (és a küldöttértekezleten választott kerületi bizottságok is) munkájukról kötelesek számot adni az öt évenként összehívandó küldöttértekezletnek. A fővárosi, a megyei népfront bizottságok szükség szerint, de legalább három havonként ülést tartanak. A két bizottsági ülés között az elnökségek folyamatosan szervezik a mozgalmi munkát és tevékenységükről beszámolnak a bizottságnak.

A HAZAFIAS NÉPFRONT HELYI SZERVEI

A népfront helyi szerveit a városi, a városi-járási, a fővárosi kerületi, a községi bizottságok, elnökségek, valamint az ezekhez tartozó körzeti bizottságok, elnökségek jelentik. A népfront helyi szervei működési területükön öntevékenyen valósítják meg a mozgalom programját és céljait. A helyi bizottságok felelősséggel segítik — a tanáccsal együttműködve — a lakó- és utcabizottságok eredmé-

nyes működését. Társadalmi erejükkel hozzájárulnak a szülői munkaközösségek gyümölcsöző tevékenységéhez is. Akcióik, fórumaik a párttagoknak és pártonkívülieknek, a lakosság legkülönbözőbb rétegeinek egyaránt demokratikus véleménycserére nyújtanak lehetőséget. Ezek a találkozók ugyanakkor hozzájárulnak a lakóhely fejlesztésének nyílt, kollektív kimunkálásához, a társadalmi munka szélesítéséhez.

A Hazafias Népfront helyi szerveinek létszámát — az országos irányelveknek megfelelően — a területi szervek határozzák meg. A helyi népfront szervekre is a testületi élet demokratizmusának, a beszámolási kötelezettség érvényesítésének általános irányelvei kötelezőek.

A helyi népfront bizottságok egyaránt saját soraikból választanak elnökséget és tisztségviselőket (elnök, alelnök, titkár). Ezeknél a szerveknél titkárságok nem működnek. Az Országos Elnökséghez hasonlóan a helyi népfront elnökségek tevékenységét is állandó, valamint alkalmi munkabizottságok segítik. A munkabizottságokat a lakossági gyűléseken hagyják jóvá. A bizottságok tagjait az elnökségek kéri fel, s a vezetők megbízásáról maga a bizottság dönt.

A PÉNZÜGYI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGOK

A pénzügyi ellenőrző bizottságokat a kongresszuson, valamint a főváros és megyei küldött-értekezleteken választanak. A közbeeső időszakban az Országos Elnökséget vagy a Titkárságot, illetve a fővárosi és megyei elnökségeket tájékoztatják működésükről. A bizottságok saját soraikból elnököt, illetve titkárt választanak, s az elnök tanácskozási joggal vesz részt az országos, illetve a területi választott testületek ülésein. Az országos pénzügyi ellenőrző bizottság figyelemmel kíséri a népfront és a népfront költségvetési keretében működő társadalmi szervek gazdálkodását, annak célszerűségét, ellenőrzi a társadalmi tulajdon védelmét. Elemzi a mozgalmi tevékenység anyagi feltételének alakulását és vizsgálja mindazokat a gazdálkodási témákat, amelyekre az Országos Elnökség vagy Titkárság felkéri. A fővárosi, a megyei pénzügyi ellenőrző bizottság feladatait — az országos irányelveknek megfelelően — a megyei küldött-értekezletek határozzák meg. A kerületi és körzeti bizottságok mellett pénzügyi ellenőrző bizottságok nem működnek. A körzeti bizottságok gazdálkodásáról későbbiekben történik intézkedés.

A HNF BUDAPESTI BIZOTTSÁGA ÉS ELNÖKSÉGE

A budapesti népfrontmozgalom munkáját a HNF működési irányelvei alapján végzi. Feladatainak végrehajtását a népfront jellegének és működési alapelveinek megfelelően, és a főváros sajátosságait figyelembe véve biztosítja. A mozgalom fővárosi célkitűzéseit, feladatait a HNF Budapesti Bizottsága alakítja ki, állásfoglalásával a főbb tennivalókra irányítja a figyelmet. Munkáját a HNF kongresszusa, az Országos Tanács döntései, a budapesti küldöttértekezőlet állásfoglalása alapján, az MSZMP Budapesti Bizottságának elvi-politikai útmutatásával végzi. Tájékozik, állást foglal és javaslatot tesz az időszaki bel- és külpolitikai kérdésekben, valamint a főváros életével, terveivel összefüggő feladatokban. Elemzi és kialakítja Budapesten a népfront-munka tartalmi, szervezési tennivalóit, s ellenőrzi azok végrehajtását. Iránymutatásokkal, állásfoglalásokkal, ajánlásokkal segíti a kerületi bizottságok munkáját. Figyelemmel kíséri, összegyűjti, összegezi és továbbítja a népfront tisztségviselők, aktivisták, valamint a lakosság tapasztalatait és javaslatait.

Rendszeresen segítséget, információt nyújt, illetve biztosít a bizottság tagjainak. Megismer-tetve őket az országos és a budapesti állásfog-lalásokkal, a tervekkel, akcióprogramokkal.

A HNF budapesti elnöksége a budapesti bizottság két ülése között irányítja a munkát. Biztosítja a folyamatos munkakapcsolatot a kerületi népfrentbizottságokkal és irányadóan véleményezi, segíti, értékeli és ellenőrzi azok tevékenységét. Irányítja a Budapesti Bizottság apparátusát. A elnökség szervezi és ellenőrzi a fővárosi tanáccsal, a KISZ budapesti bizottsá-gával, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsával, valamint más társadalmi szervezetekkel megkötött együttműködési megállapodások végrehajtását. Az elnökség alakítja ki az együttműködés újabb formáit is.

A Budapesti Bizottság megbízásából a buda-pesti képviselőjelöltek névsorát — állásfogla-lásával együtt — az elnökség küldi meg a HNF Országos Elnökségének. Kijelöli a budapesti választási elnökséget és az országgyűlési választókerületi bizottságok tagjait. Mindemellett a kerületi bizottságokat is segíti a választási feladatok előkészítésében, végrehajtásában.

A fővárosi tanács, a végrehajtó bizottság tagjaira, tisztségviselőire és a bizottságok tagjaira is a népfront elnökség tesz javaslatot. Résztvesz a népi ülnökök választásában és segíti a fővárosi képviselő csoport, valamint a fővárosi tanács-tagok munkáját.

Odaítéli a HNF Országos Tanács által alapított „Kiváló Társadalmi Munkás” kitüntetőjelvényt.

Az elnökség mellett működő budapesti munkabizottságok — az Országos Tanács elnökségének állásfoglalása értelmében és a fővárosi igények alapján — véleményükkel és javaslataikkal segítik a testületi munkát. A munkabizottságok rendszeres kapcsolatot tartanak a kerületi munkabizottságokkal.

A HNF KERÜLETI BIZOTTSÁGAI ÉS ELNÖKSÉGEI

Működési területükön az Országos Tanács és Elnökség, a budapesti bizottság és az elnökség állásfoglalásainak és munkabizottságok ajánlásainak figyelembevételével tevékenykednek. Önálló kezdeményezésekkel, akciókkal gazdagítják a mozgalom programját. Munkájukat az MSZMP kerületi bizottságainak elvi-politikai útmutatásával végzik.

Kapcsolatot tartanak a budapesti népfront szervezetekkel, a munkabizottságokkal. Részt vesznek az országgyűlési képviselői, a tanácstagi és a lakóbizottsági választások előkészítésében, lebonyolításában. Közreműködnek a népi ülnökök megválasztásában is. A választói törvény értelmében kijelölik a kerületi választási elnökség tagjait és szervezik a jelölő gyűléseket. A választási elnökségeknek bejelentik a tanácstag jelöltek névsorát. Javaslatot tesznek a kerületi tanács végrehajtó bizottságának tagjaira, tisztségviselőire és a tanácsi bizottságok vezetőire, valamint tagjaira.

Segítik az országgyűlési képviselők és a tanácstagok munkáját. Együttműködnek a kerületi ta-

náccsal, a KISZ Bizottsággal, a Vörös keresztel, a szakszervezeti szakmaközi bizottsággal és más társadalmi szervekkel. A kerületi tanáccsal közösen irányítják és segítik a lakóbizottságok és a szülői munkaközösségek tevékenységét.

A kerületi népfront bizottságok mellett — a budapesti elnökség állásfoglalásának és a helyi igényeknek megfelelően — munkabizottságok működnek. A bizottság és elnökség irányítja, segíti és ellenőrzi a kerületi munkabizottságok, a körzeti népfrontbizottságok, klubok és a baráti körök működését. Oda ítélik a HNF Országos Tanácsa által alapított „Érdemes Társadalmi Munkás” kitüntető jelvényt. A kerületi bizottságok létszáma — a HNF budapesti bizottságának határozata alapján — 80 tagnál, a kerületi elnökségeké pedig 25 tagnál nem lehet több. A bizottságok negyedévenként, az elnökségek kéthavonta tartják üléseiket.

A HAZAFIAS NÉPFront BUDAPESTI KÖRZETI BIZOTTSÁGAI

A HNF körzeti bizottságai — a kerületi bizottságok döntése alapján — a politikai körze-

tekben működnek. Tevékenységüket a kerületi bizottság irányítja, ajánlásokat téve feladataik kialakításához. Azok fontossági sorrendjéről viszont a körzetek döntenek. Munkájukhoz igénylik a területükön működő pártszervezetek útmutatását, véleményét és ellenőrzését. A körzeti bizottságok kezdeményezésekkel és akciókkal járulnak hozzá a mozgalom politikai célkitűzéseinek eléréséhez, a budapesti kerületi népfront bizottságok állásfoglalásainak megvalósításához. Feladataikat éves munkaprogramban rögzítik és működésükről eseménynaplót vezetnek.

A körzetben közreműködnek a várospolitikai célok, a kerületfejlesztési tervek kialakításában, végrehajtásában és ellenőrzésében. A kitűzött feladatok megvalósítása érdekében társadalmi munkaakciókat szerveznek. Területükön környezetvédelmi őrsegeket hívnak életre és részt vesznek a „Szép, tiszta, virágos Budapestért” mozgalomban.

A körzeti bizottságok elősegítik a választások sikeres előkészítését, részt vesznek a politikai munkában. Tevékenységükkel hozzájárulnak a választások társadalmi jellegének szélesítéséhez, demokratizmusának további erősítéséhez.

Együttműködnek a körzetükben tevékenykedő tanácsstagokkal, lakóbizottságokkal, elősegítve a lakossági kapcsolatok erősítését. A közéleti tevékenység kibontakoztatása érdekében igyekeznek bevonni a mozgalomba a lakosság mind szélesebb rétegét. Ennek érdekében lakossági gyűléseket, ankétokat, fórumokat és politikai vitaköröket szerveznek. A fórumokon elhangzott javaslatok felhasználásával, valamint a körzetben a vélemények összegyűjtésével – a kerületi népfrontbizottság vagy az elnökség egyetértésével – közérdekű javaslatokkal fordulhatnak az érintett szervekhez, ezzel is segítve azok munkáját.

A körzeti bizottság az élénk, a minden társadalmi rétegnek és mindenféle véleménynek teret adó fórumokon át jut el a leggyorsabban a körzetben élők széles körű társadalmi munkájáig. Közbevetőleg persze meg kell jegyezni, hogy a gyűléseken, a rétegtalálkozókon vitába kell szállni a helytelen nézetekkel, megértetve azt is, ha valakinek a kérése, javaslata nincs összhangban a fejlesztést szolgáló lehetőségekkel. A politikai gyakorlatunknak megfelelő nyílt és őszinte párbeszéd a körzeti bizottság munkamódszerének, stílusának egyik legfontosabb

ismérve. A közösséget gazdagító társadalmi munka például a járdaépítés, a játszóterek, a parkok és sportpályák kialakítása, vagy az oktatási intézmények felújítása, karbantartása, az emberben közelebb hozza egymáshoz a „terv” és a „megvalósítás” fogalmát, s ezáltal az állampolgár méginkább magáénak érzi lakóhelyének minden értékét. A környezetvédelmi társadalmi őrség, a jogpropaganda, tehát törvény, illetve rendeletismertető ankétok, lakóhelyi tömegsportversenyek megannyi, a közösséget összekovácsoló lehetőséget nyújtanak.

Kézenfekvőnek tűnik a kereskedelem és szolgáltatás irányítóival való rendszeres eszmecsere, a vezetők meghívása a lakossági gyűlésekre, fórumokra, az eredményekről és a fejlesztési elképzelésekről megtartandó beszámoló, a közvetlen lakossági párbeszéd. Nem hagyható figyelmen kívül a körzetben működő gyárak, szövetkezetek, vállalatok együttműködésében rejlő lehetőségek kiaknázása sem. A lakóterületen működő gyár, szövetkezet munkájának, eredményeinek és gondjainak megismerése hozzájárulhat a közgazdasági gondolkodásmód erősítéséhez, s helyzetünk reális megítéléséhez.

A lakosság megismeri az üzemet, az üzemiek a lakóterületet: ezzel nemcsak egymás problémáinak megértéséhez jutnak közelebb, hanem mód nyílik az együttes cselekvésre is. A közös kulturális rendezvények, a gyáriak, szövetkezetiék gépben, anyagban vagy éppen kétkezi segítségben megmutatkozó, s iátszótérben, sportpályában megtestesülő társadalmi munkája az együttműködés eredményei lehetnek.

Nyugodtan mondható, ahány körzet, annyi adottság. Az eddig felvázolt lehetőségek, s teendők csak általában jelenthetnek iránytűt. Az alapvető munkamódszert, munkastílust a helyi sajátosságoknak megfelelően a körzeti bizottságoknak kell tartalommal megtölteni.

A KÖRZETI BIZOTTSÁGOK VÁLASZTÁSA

A körzeti bizottságokat lakossági gyűléseken választják, nyílt szavazással és ötéves időtartamra.

A választás szempontjából, sőt a későbbi munkát tekintve is meghatározó a lakossági gyűlés előkészítése. A körzetben élők érdeklődésének felkeltése már induláskor fontos: nemcsak az országos, hanem a közvetlen lakóhelyi kérdésekkel kapcsolatban is szükséges a mind nagyobb tájékozottság.

A lakossági gyűléseken a kerület vezetői még jobban megismerhetik a körzetben élők életkörülményeit, a lakáshelyzetüket, az ellátással és az együttéléssel kapcsolatos véleményüket, javaslataikat a lakóhelyet érintő tervekben, a fejlesztési elképzelésekhez.

Mindezt a körzet sajátosságainak megfelelően ajánlatos már a választások előkészítésekor a lakossági gyűlés meghírdetésekor az állampolgárok tudomására hozni. De mindezt hogyan? A lakossági gyűlést meg lehet hirdetni – meg is kell – plakátokon, amelyekhez jó helyként kínálkoznak a körzet forgalmasabb pontjai: áruház, üzlet, iskola valamint a lakóházak. A lakóbizottság – az esetleges szórólapok „postázásával”, s méginkább a személyes beszélgetésekkel járulhatnak hozzá a sikeres előkészítéshez.

A bizottság létszáma 15–31 tagú.

A bizottság megválasztott tagjai saját soraikból elnököt, alelnököt, titkárt, esetleg 5–11 tagú elnökséget választhatnak. A tisztségviselők megválasztásához, illetve felmentéséhez a kerületi elnökség állásfoglalása szükséges. A körzeti bizottságok mellett a kerületi elnökség jóvá-

hagyásával munkabizottságok, illetve aktívacsoporthoz is működhetnek. A bizottság legalább három havonként ülésezik. Az elnökség általában havonta tart ülést.

Munkanapló

Minden körzeti bizottságnak van munkanaplója. Ajánljuk, hogy a bizottsági, elnökségi ülésekről rövid tartalmi összefoglalást készítsenek a munkanaplóba.

A munkanapló vezetése a legegyszerűbb módja annak, hogy írásba rögzítsék mindazt, amit a körzeti bizottság végez. A munkanapló másolattal készül, amelyet a kerületi bizottság által meghatározott időpontban részére el kell küldeni. A kerületi bizottságok határozzák meg, hogy a körzeti eseményeken kívül mit vezessenek a munkanaplóba (pl. információ, rendezvények rövid tartalmi értékelése).

A KÖRZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJÁNAK TERVEZÉSE

A megválasztott körzeti bizottságok első teendői közé sorolható, hogy felmérje a működési területét, mert ez munkája eredményes-

ségének előfeltétele. Vizsgálják, hogy az adott körzetben milyen a lakosság összetétele. Milyenek a körzetben az élet, és lakáskörülmények. Mennyire kiépült a kommunális, az egészségügyi, a kulturális, az üzlet és a szolgáltató hálózat. Ez utóbbinál vegyék figyelembe a közvetlen és távolabb levő körzetek hasonló hálózatát, amely az adott körzetet is kiszolgálja. Vizsgálják milyen lehetőségek adóttak, illetve teremthetők meg a közösségi élet kialakításához (helyiségek, testnevelési létesítmények stb.). Vegyék számba a körzetben lakó gyermekeket, fiatalokat, a GYES-en levő édesanyákat, nyugdíjasokat. Tájékozódjanak a keresőképes korúak érdeklődési köréről. A felsorolást csak iránymutatásként közöljük.

A helyi ismeretek birtokában lehet helyesen meghatározni a körzeti bizottság munkáját. Mindig kiválasztva azokat a témákat, amelyek a kerület — a körzet — életében fontosak és amelyek a lakosságot érintik, érdeklik. Ugyanakkor a kerület egésze előtt álló feladatokat is számba kell venni és ezekből a körzetre háruló feladatokat is meg kell határozni.

A körzeti bizottság munkáját eredményesen csak a körzet területén működő politikai, társadalmi szervekkel, a helyi közéletben választott tisztségeket betöltő személyekkel és más intézményekkel szorosan együttműködve tudja eredményesen végezni. A körzeti bizottság kapcsolatairól, munkamódszeréről az egyes témáknál bővebben szólunk.

IV. Fejezet

A KÖRZETI NÉPFRONTBIZOTTSÁGOK PÁRTIRÁNYÍTÁSÁRÓL

A körzeti népfrontbizottságok elvi-politikai irányítását a kerületi pártbizottságok gyakorolják a kerületi népfrontbizottságon, a körzeti pártszervezetek egyeztető, segítő tevékenységén és az egyes kommunistákon keresztül.

A kerületi pártbizottságok a hatékonyabb lakóterületi politikai munka érdekében arra törekednek, hogy minnél eredményesebben működjenek a körzeti népfrontbizottságok.

A kerületi pártbizottságok a lakóterületi politikai munka éves feladatainak kialakításakor ajánlásokat tesznek a Hazafias Népfront kerületi szervei számára.

Reális igény, hogy a kerületi, a körzeti népfrontbizottságok mindenhol folyamatos, érdemi, aktív munkát végezzenek. Ennek érdekében a pártbizottságok igénylik a népfrontban dolgozó párttagok politikai tájékoztatását, véleményeiket, javaslataikat. Elismerik az ott dolgo-

zó párttagok eredményes munkáját, s felelősségre vonják azokat, akik pártmegbízatásukat nem teljesítik.

Az igényesebb népfrontmunka alapvető személyi feltételei a népfronttestületek újjáavasztása során jelentősen javultak. A tényleges eredmények azonban elsősorban a népfrontban megvalósuló tervszerű kádermunkától függnék. A tervszerű káderképzés érdekében a kerületi pártbizottságok a Hazafias Népfront kerületi titkárával áttekintik az újjáavasztott népfrontelnökök, alelnökök, elnökségi, bizottsági tagok, munkabizottsági vezetők politikai felkészültségét, és javaslatot tesznek képzésükre. Kezdeményezik, hogy az üzemi, intézményi pártszervezetek bízzanak meg felkészült párttagokat a lakóterületen végzett munkával;

— azokon a területeken, ahol a körzeti népfrontbizottság több pártkörzethez kapcsolódik, kijelölik azt a pártkörzetet, amely a tevékenység összehangolásáért felelős;

— a kerületi pártbizottság időnként beszámoltatja a körzeti pártszervezeteket segítő, ellenőrző munkájukról, arról, hogy milyen eredményeik, gondjaik vannak ezen a területen;

— a tömegpropaganda fejlesztése érdekében a

népfrontbizottságok rendelkezésére bocsátanak képzett propagandistákat, segítik a lakóterületen működő politikai vitakörök szervezését, működését;

—rendszeresen tájékoztatják a körzeti párttitkárokat a népfrontmozgalom előtt álló feladatokról. Munkatársaik útján helyszíni útmutatásokkal is segítik a körzeti pártszervezetek egyeztető, segítő és ellenőrző tevékenységét.

A körzeti pártszervezetek akkor képesek feladataik ellátására, ha a területükön működő valamennyi társadalmi szervet, szervezetet, mozgalmat képesek összefogni a legfontosabb célok érdekében. Ezért kísérik figyelemmel a körzeti népfrontbizottságok tevékenységét, segítik, ellenőrzik munkájukat;

— a lakóterületi szocialista demokrácia hatékonyságának növelésében igénylik, hogy ennek elsődleges fórumain, a lakógyűléseken, tanácstagi beszámolókon, ankétokon olyan témákat tüzzenek napirendre, amelyek az egyes rétegeket érintik, általános érdeklődésre tartanak számot. és politikai célkitűzéseink megértését szolgálják. A közösen szervezett bel- és külpolitikai tájékoztatók, a legfontosabb törvény-, illetve

helyi tanácsi rendelettervezetekről folyó viták, a nyílt, őszinte eszmecsere, közelebb hozza egymáshoz a körzet lakosságát;

— az országgyűlési képviselői, a tanácstagi és a lakóbizottsági választások politikai, szervezeti előkészítésében lebonyolításában a körzeti párt-szervezeteknek fontos feladatai vannak. Ösztönzik a népfrentbizottságokat, hogy közreműködésükkel erősítsék a választások politikai tartalmát, társadalmi jellegét és demokratizmusát. Segítik, hogy a képviseletekbe nagyobb arányban jelöljenek arra alkalmas munkásokat, nőket és fiatalokat.

Fontos, hogy a körzeti népfrentbizottságok segítsék, támogassák a tanácstagok, lakóbizottságok munkáját. Ezért a körzeti párt-szervezetek elemzik az együttműködés tapasztalatait, segítséget nyújtanak a legalkalmasabb munkamódszerek kialakításához.

A körzeti párt-szervezetek igénylik a körzeti népfrentbizottságok közreműködését a fegyelmezetlenségnek, a társadalmi tulajdon rongálásának megszüntetésében;

— igénylik, hogy a körzeti népfrentbizottságok a várospolitikai kérdések megvitatására

tanácskozásokat, lakossági gyűléseket szervezzenek. Támogatják és segítik a kerület, a körzet fejlesztését szolgáló hasznos társadalmi munkakciók szervezését: utak építését, játszóterek, pihenőparkok, sportlétesítmények létrehozását. Ellenőrzik, hogy mit tett, illetve mit tesz a körzeti népfrentbizottság a környezetvédelem érdekében. Segítik a környezetvédelmi társadalmi ellenőrök munkáját, a közterületek védelmét. Támogatják a „Szép, tiszta, virágos Budapestért”, a „Tiszta udvar, rendes ház” mozgalmat, a fásítási akciókat;

– erősítik a körzeti népfrentbizottságok törekvését a szocialista kultúra terjesztéséért, a közösségi ember neveléséért, a szocialista életmód kialakításáért. Igénylik, elsősorban a fiatalok, a nők és gyermekgondozási segélyen levő édesanyák tevékenységét. Támogatják az „Olvasó Népert” mozgalmat. Nagyobb eredmény várható azokon a közművelődési rendezvényeken, amelyeken a pártkörzetek és a körzeti népfrentbizottságok a területükön működő tömegszervezetekkel együtt rendeznek (pl. fórumok, ankétok, író-olvasó találkozók szervezése);

— a körzeti népfrentbizottságok sokat tehetnek a népek közötti barátság elmélyítéséért, a Szovjetunió és a szocialista országok következetes békepolitikájának hirdetéséért. A körzeti pártszervezetek tudatosabban igénylik és segítik ezt a tevékenységet. Részvételükkel is segítik a béke, a barátsági, a szolidaritási akciók, rendezvények szervezését;

— igénylik a körzeti népfrentbizottságok rendszeres tájékoztatását a lakosság véleményéről, észrevételeiről, s azt felhasználják információs munkájukban és tömegpropaganda tevékenységükben;

— a munkatervek készítésekor egyeztetik elképzeléseiket és közösen alakítják ki a megfelelő munkamegosztást az egyes témákban. Konkrét ajánlásokat tesznek a körzeti népfrentbizottságoknak;

— esetenként a tárgyalt témától függően — meghívják a körzeti népfrentbizottságok vezetőit, tagjait üléseikre, rendezvényeikre. A népfrentbizottságok kommunista vezetőit beszámoltatják a végzett munkájukról, a pártonkívüli vezetőktől pedig tájékoztatást kérnek egy-egy feladat végrehajtásáról;

— tervszerűen, tudatos kádermunkával biztosítják a körzeti népfrentbizottságok rendeltetésszerű működését.

A HAZAFIAS NÉPFRONTMOZGALOM MUNKATERÜLETEI

A Hazafias Népfrontmozgalom gyakorlati munkája a lakóterületen rendkívül sokrétű, szinte mindazt felöleli, ami csak a lakóhelyen és környékén történik.

Kézikönyvünk e fejezetében a mozgalom különböző munkaterületeiről szólunk.

Egy-egy körzeti bizottság helyi ismeretei alapján ezekből a feladatokból válassza ki mindazokat, amelyek megvalósításához ereje és lehetősége van.

Kapcsolat az országgyűlési képviselővel

Egy-egy országgyűlési képviselő választókerülete több körzeti népfrontbizottság tevékenységi területére terjed ki. Így a kapcsolat kialakításában és tartásában jelentős szerepe van a kerületi bizottságnak. A körzeti bizottság vele egyeztetve alakítsa ki, hogy milyen formában és milyen gyakran kapcsolódják a képviselő munkájához.

A KÉPVISELŐ FOGADÓNAPJA

A fogadónapokat a kerületi bizottság szervezi. A körzeti bizottság nyújtson segítséget ahhoz, hogy a lakosság a fogadónap időpontjáról és helyéről tudomást szerezzen.

Néhány kerületben a fogadónapot alkalmanként egy-egy népfrontkörzetben tartják meg. Helyesnek tartjuk ennek meghonosítását, s erre kétféle módszert ajánlunk. Az egyik: a kerületi bizottság a képviselővel megállapodik, hogy

mikor, melyik körzetben tart fogadónapot és ez rendszeres időközökben ismétlődhet is. A másik lehetőség, hogy szintén a kerületi bizottsággal egyeztetve, a körzet sajátos programot nyújt a képviselőnek és a lakosságnak. Ilyenkor a képviselőt egy előre meghatározott napra meghívják a körzetbe és ott találkozik a terület aktivistáival, vagy beszámolót tart és ezt követi a fogadónap.

KÉPVISELŐI BESZÁMOLÓ

Az országgyűlési képviselő törvénybe foglalt kötelessége, hogy a Parlamentben és a választókerületben végzett munkájáról számoljon be választóinak.

A beszámoló megszervezése is a kerületi bizottság feladata. A körzet a kerületi bizottsággal egyeztetve szervezhet beszámolót, ahol a képviselőnek a Parlamentben és a választókerületeiben végzett munkáján van a hangsúly. Például egy ülészak előtt a képviselő tájékozódni kíván, lakossági véleményeket gyűjt a napirendre kerülő témában. Vagy más esetben, az ülészak után részletes tájékoztatást ad például

az elfogadott törvényről. A gyűléseken viszont általános politikai, gazdasági témákról vagy más kérdésekről esik szó. Választóvonalat a kettő közé nem minden esetben lehet húzni, de erre nincs is különösebb szükség.

TALÁLKOZÓK A LAKOSSÁG EGY-EGY RÉTEGÉVEL

Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy igen eredményes forma, ha a képviselő viszonylag szűkebb körben találkozik választói közül egy-egy társadalmi réteggel vagy azonos foglalkozású lakókkal. Az ilyen találkozók akkor a legeredményesebbek, ha azon 35-40 állampolgárnál többen nem vesznek részt. Így alkalom van arra, hogy közvetlen beszélgetés, eszmecsere alakuljon ki a választók és a képviselő között. Egy-egy szűkebb társadalmi réteg vagy azonos foglalkozású személyek – például gyógyszereszek, pedagógusok – képviselővel való találkozását helyesebb, ha kerületi szinten rendezik meg. A körzeti bizottság felmérve, hogy körzetében milyen jellegű találkozó lehet a legcélravezetőbb, a kerületi bizottság útján kérje fel a képviselőt a részvételre.

A körzeti bizottság munkáját gazdagítja, ha egy-egy ünnepségre vagy rendezvényre meghívják a képviselőt. Szeretnénk viszont felhívni a körzeti bizottság figyelmét arra, hogy a képviselőnek sokféle meghívásnak kell eleget tennie, ezért csak valóban fontos rendezvényre vagy kiemelkedő ünnepségre hívják meg. A meghívást is minden esetben egyeztessék a kerületi bizottsággal.

A KÖRZETI BIZOTTSÁGOK ÉS A TANÁCSSTAGOK

A körzeti bizottság alapvető feladatának teljesítésében – a lakóhelyi demokratizmus kereteinek élő tartalommal való megtöltésében legfontosabb partnerei között tarthatja számon a területén működő tanácsstagokat.

A tanácstag a Hazafias Népfront jelöltjeként, a népfront által a választók elé bocsátott program teljesítésére kapja megbízatását. Mandátuma egyebek között azt is a kötelességévé teszi, hogy közvetlen és rendszeres kapcsolatot tartson választóival, bevonja a lakosságot a feladatok megoldásába.

Abban, hogy a népfront jelöltjeként kapott megbízatásának sikerrel eleget tehessen és a választókerületét a tanács testületében, bizottságaiban eredményesen képviselhesse, nem nélkülözheti a körzeti bizottság állandó és rendszeres segítségét. Szoros és folyamatos együttműködésük már annál is inkább szükséges, mert a körzeti bizottság is - amely a helyi közélet gazdagításán, a demokratizmus kiszélesítésén, a lakosság különböző rétegeinek a politikai-társadalmi életbe való bevonásán fáradozik, csak a tanácstagokkal vállvetve végezhet eredményes munkát.

EGYÜTTMŰKÖDÉS A VÁLASZTÓKERÜLETBEN

A körzeti bizottság tagjai, aktívái ott élnek, tevékenykednek a tanácstag választókerületében, ezért elsősorban ottani munkálkodásához adhatnak hatékony segítséget. Vonatkozik ez elsősorban a lakóbizottságokra, amelyek tagjai - a lakóházakban élők közvetlen képviselőjére kapott társadalmi megbízatásuknál fogva - a tanácstag mindennapos segítőtársai. Éppen

ezért a körzeti bizottságnak az ő munkájuk irányításában, segítésében is a legszorosabban együtt kell működnie a tanácstaggal.

Sok helyütt kialakult olyan gyakorlat, hogy a tanácstag fogadóóráit a lakóbizottsági felelős és a lakóbizottsági elnökök közreműködésével tartja meg. Ha a választókerület problémái speciális — pl. műszaki, jogi — vonatkozásúak, akkor a körzeti bizottság más aktívái is segíthetik a tanácstagi fogadóórák eredményes megtartását; a műszaki, jogi felkészültséggel, gyakorlattal rendelkező népfront-aktívák személyes részvételükkel támogatják a tanácstagot a hozzá forduló választók ilyen természetű kérdéseinek megválaszolásában.

A tanácstag a tanácstörvény rendelkezése szerint évente legalább egyszer beszámolót tart egyrészt a kerületi tanács, másrészt a saját munkájáról. A körzeti bizottság a tanácstagi beszámolót azzal segítheti, hogy elnököt delegál részt vállal a beszámoló megszervezéséből, a lakosság mozgósításából. Tartalmilag a segítségnyújtás akkor a leghatékonyabb, ha megismerteti a választók időszerű és közérdekű problémáival. Ez esetben ugyanis a tanácstag — a tanács munkájáról szóló információt kiegészítve

– már előre tájékozódhat a lakosság kérdéseivel kapcsolatos tanácsi állásfoglalásokról, intézkedésekről és szinte „elébe mehet” a beszámolóban a felvetődő javaslatoknak, észrevételeknek.

A cél természetesen nem lehet az, hogy a közös gondok, a közérdekű problémák, a bíráló észrevételek „benszoruljanak” a választókban

legelemibb joguk, hogy ezeknek a tanácstagi beszámolóban hangot adjanak – hanem hogy a tanácstag minden felvetődő jogos kérdésére érdemi választ adhasson.

A körzeti bizottság szerepe itt az, hogy a választókkal felismertesse, milyen fontos fóruma a helyi közéletnek a tanácstagi beszámoló, elérje, hogy a lakók elhozzák oda mindazokat a közérdekű észrevételeiket, gondjaikat, amelyekről ezen a fórumon kívánnak véleményt cserélni. Csak így érvényesülhet megfelelően a tanácstagi beszámoló kettős funkciója: az, hogy kellő tájékoztatást adjon a választóknak a tanács tevékenységéről, terveiről, a saját tanácstagi munkájáról, s az is, hogy híven közvetítse a lakosság örömét, gondjait, észrevételeit illetékes állami, tanácsi szervekhez.

A TANÁCSSTAG TESTÜLETI MUNKÁJÁNAK SEGÍTÉSE

A tanácstagnak sokféle lehetősége nyílik a választók közérdekű kérdéseinek, problémáinak orvoslására: személyes megbeszélés céljából felkeresheti az illetékes tanácsi szakigazgatási vagy ingatlankezelő szervet, közvetlenül kérve tőlük az intézkedést, — szükség esetén azonban hangot adhat ezeknek a testület ilyen témakörbe tartozó napirendjének tárgyalásakor vagy interpelláció benyújtásával is.

A körzeti népfrontbizottság tagjai és aktívái — úgy is, mint a körzet lakói és úgy is, mint lakótársaik széles körével kapcsolatot tartó közéleti emberek — saját tevékenységüknek, a körzeti népfrontmunka egészének a határfokát növelhetik azzal, hogy a tanácstagot segítik az említett lehetőségek, jogosultságok céltudatos, körültekintő kiaknázásában.

A tanácsülések különböző témákkal foglalkozó napirendjei alkalmasabbak arra, hogy a körzetben tevékenykedő tanácstagok egyike a körzet azonos témakörbe tartozó, közérdekű problémáinak felszólalás formájában hangot adjon. Egy-egy ilyen felszólalás eredményességét

feltétlenül növeli az, ha a tanács tag kollektív munkával, mások véleményére is támaszkodva készül fel. Nem szabad azonban szem elől téveszteni azt sem, hogy a tanács tag a kerület egészéért felelős testület tagja, a körzet helyi gondjait tehát mindig a kerület egészének helyzetébe beillesztve, azzal összhangba kell képviselnie. Nem sok sikerrel szállhat pl. síkra körzete jobb kereskedelmi, szolgáltatási vagy egyéb ellátásáért egy olyan választókörzet tanács tagja, amelynek ellátottsága lényegesen kedvezőbb, mint a kerület más körzeteié.

Ha a körzetben felvetett közérdekű probléma orvoslását az illetékes tanácsi vezetővel való személyes kapcsolatfelvétel révén nem sikerül elérni és a témával összefüggő napirend nem szerepel a tanács munkatervében, a körzeti bizottság is kezdeményezheti azt, hogy a körzetben működő tanács tagok valamelyike nyújtson be interpellációt a tanács legközelebbi ülésén, s a körzet közérdekű problémáját ily módon terjessze a testület plénuma elé.

Mivel az interpellációra a megkérdezettnek a testület színe előtt kell válaszolni és erre a válaszra fel is kell készülnie, célszerű az interpellációt néhány nappal a tanácsülés előtt írásban eljuttatni a tanács elnökéhez.

A KÖRZETI BIZOTTSÁG ÉS A TANÁCSSTAGI CSOPORT

A körzet nagyobb és összetettebb része a lakóterületnek, mint egy-egy tanácsstag választóköre. Ebből a felismerésből kiindulva, a budapesti kerületek egy részében egy-egy körzet tanácstagjaiból tanácsstagi csoportot alakítottak. A tanácsstagi csoport elsősorban a munkát összehangoló, egyeztető, koordináló szerepet tölt be és már ezzel is megnyitja az utat a tanácsstagok szorosabb együttműködéséhez, kollektív tevékenységéhez. S rögtön hozzátehetjük: a körzeti népfrentbizottság számára is lehetőséget nyújt arra, hogy ne csak egy-egy tanácsstaggal, hanem a körzethez tartozó tanácsstagok kollektívájával alakítson ki szoros együttműködést.

Akár a választókerületi tevékenységről, akár a testületi ülésekre való felkészülésről esik szó, — a tanácsstagi csoport és a népfrentkörzet együttműködése feltétlenül hozzájárul a tanácsstagi kötelezettségek egységesebb értelmezéséhez és megközelítően azonos színvonalú teljesítéséhez.

Célszerű és helyes az együttműködésnek olyan rendszerét kialakítani, hogy a tanácsstagi csoport

minden összejövetelére meghívják a körzeti bizottság vezetőit — esetleg egy-egy tagját is. A körzeti bizottság ülésein lehetőleg legyen jelen a tanácstagi csoport vezetője, vagy a napirendtől függően esetleg egy vagy több más tagja is.

Az ilyen jellegű kapcsolat módot nyújt arra, hogy

- a tanácsstagok a körzeti bizottság vezetőivel együtt készüljenek fel a tanácsülésekre;
- a tanácsstagok egymással és a körzeti bizottsággal ilyen megbeszélés keretében egyeztetésük beszámolóik időpontját és helyét, s egyúttal megtárgyalhatják azt is, beszámolóikhoz milyen segítséget igényelnek egymástól vagy a körzeti bizottságtól,
- a körzeti bizottság minden ülésén a tanácstagi csoport vezetője vagy más tagja adhat rövid tájékoztatást a tanácsülések fontosabb napirendi pontjairól, a testület határozatairól;
- a körzeti bizottság munkatervét összehangolhatják a tanács testületének munkatervével; üléseik napirendjét, egy-egy lakossági fórum megrendezését úgy ütemezhetik, hogy az — a szélesebb rétegek véleményének megismerésével — jobban megalapozhatja a tanácsstagok egy-egy tanácsülés napirendjére való felkészülését.

Ha például a körzeti bizottság olyan időpontban rendez lakossági fórumot pl. a körzet kereskedelmi szolgáltatási ellátásáról, amikor a tanácsstagok éppen a testület e témával foglalkozó napirendjére készülnek, a körzetben működő tanácsstagok egyike részletesen ismertetheti a lakossággal a tanács terveit, elképzeléseit. Ugyanakkor a fórumon elhangzó észrevételekre, javaslatokra támaszkodva, a tanácstag szinte az egész körzet véleményét tudja tolmácsolni egy jól előkészített tanácsülési felszólalásban.

A TANÁCS TAG RÉSZVÉTELE A KÖRZETI BIZOTTSÁGBAN

A körzeti népfrontmunka egyik fontos célkitűzése az, hogy szélesítse a helyi közéletben aktívan részt vevő emberek körét. Éppen ezért nem célszerű arra törekedni, hogy a körzeti bizottságban a körzet minden tanácstagja szerepet vállaljon, hiszen nekik enélkül is megvan a folyamatos lakóterületi tevékenységet igénylő megbízatásuk. Mégis helyénvaló és indokolt a tanácsstagok egyikének – tanácstagi csoport működése esetén a csoport vezetőjének – a

körzeti bizottságba való beválasztása. Ez feltétlenül szervezettebbé teszi a körzeti bizottság és a tanácstagok munkakapcsolatát, elősegíti a kétirányú információáramlás folyamatosságát. Arra azonban mindenképpen ügyelni kell, hogy a tanácstagoknak a körzeti bizottságokba való bevonása ne igényeljen tőle, a tanácstagi funkciójától távol álló feladatok teljesítését, ne járjon együtt az érintett tanácstag túlterhelésével.

Célszerű, ha a körzeti bizottság évente legalább egyszer önálló napirend formájában is megtárgyalja a tanácstagi csoporttal való együttműködést és a napirend előadójául a bizottságban helyet foglaló tanácstagot kéri fel. Erre az ülésre természetesen helyes a körzet valamennyi tanácstagját is meghívni.

A KÖRZETI BIZOTTSÁG ÉS A LAKÓBIZOTTSÁGOK

„A lakóbizottságok a lakosság öntevékeny társadalmi-érdekképviselői szervei, amelyek működési területükön a lakók állandó és tevékeny közreműködésével a tanácsok, tanácstagok és tanácsi szervek, valamint a népfrontmozgalom

segítő iránymutatásával, velük szorosan együttműködve, a lakóközösség érdekében — a társadalom érdekével összhangban — fejtik ki tevékenységüket” — mondja a Fővárosi Tanács lakóbizottságokról szóló 3/1973. sz. rendelete.

A lakóbizottságok feladata a lakóközösségek érdekeinek képviselete, a lakók szociális együttélésének előmozdítása, segítségnyújtás az egészségnevelési és szociálpolitikai kérdések megoldásához, a helyi társadalmi tulajdon védelme, a lakosság, a tanácstagok és a más szervezetek közötti kapcsolatok erősítése, a közéleti aktivitás növelése.

Mindezek a feladatok szinte teljesen megegyeznek a körzeti népfrentbizottságok tennivalóival. A lakóbizottság azonban tevékenységét a legkisebb lakóhelyi közösségben, az 50-150 bérlemény területén fejtik ki. Mint ilyen, nélkülözhetetlen segítőtje a tanácstagnak és ugyanilyen mértékben a körzeti bizottságnak.

A LAKÓBIZOTTSÁGI MUNKA SZERVEZÉSE, ÖSSZEFOGLALÁSA

A lakóbizottságok önállóan dolgoznak. Működésükhöz a segítő iránymutatást a tanácstól, a

tanácstagoktól, valamint a körzeti népfrontbizottságoktól kapják. Arra, hogy több szerv segítse munkájukat, azért van szükség, mert feladatuk közvetlenül kapcsolódik a tanácstagokéhoz, tevékenységük többsége kapcsolatban van a tanácossal, a tanácsi apparátushoz tartozó ügyekkel, intézményekkel és mindezt – hasonlóan a népfronthoz – társadalmi munkában végzik.

A lakóbizottságok munkájának szervezésére, összefogására a legalkalmasabb a körzeti népfrontbizottság. Ezt a munkát csak a tanácstagokkal karöltve végezhetik eredményesen.

A megválasztott lakóbizottsági tagokat a választás után és a működési ciklus alatt, több alkalommal a kerületi tanács és a népfrontbizottság által kidolgozott tematika alapján a körzetben – előadásokon és beszélgetéseken – tájékoztatják feladataikról. Ezek az összejövetelek jó alkalmat teremtenek arra is, hogy a körzeti bizottság szoros kapcsolatot építsen ki velük. A központi tematika mellett ajánljuk, hogy beszéljék meg az egész körzetet érintő célkitűzések közül mihez kérik a lakóbizottságok segítségét. Javasoljuk, hogy adandó alkalommal vá-

lasszanak be — kooptáljanak — a körzeti bizottságba lakóbizottsági tagokat.

TÁJÉKOZTATÁS ÉS VÉLEMÉNYKÉRÉS

A kerületi célkitűzésekről, tennivalókról a körzeti bizottságot a kerületi népfrontbizottság, a tanácstagokat pedig a tanács tájékoztatja. Ezeket a teendőket a körzeti bizottság egyeztesse a tanácstagi csoport vezetőjével és közösen határozzák meg a körzetre háruló tennivalókat. Ezt követően hívják össze a tanácstagokat, a lakóbizottsági elnököket és tagokat, valamint a többi népfrontaktívát és jelölik meg azt is, hogy a legkisebb szervezeti egységben — a lakóbizottság működési területén — mit kell végezni.

Az emberek szeretik otthonunkat, lakóházukat, udvarukat, kertjüket, a tereket és környezetüket kultúráltabbá, szebbé és jobban ellátottá tenni. A körzeti bizottságnak ugyanez a célja. Az a feladata, hogy a kezdeményezéseket felkarolja és működési területe, valamint a lehetőségek ismeretében további elképzeléseket, terveket alakítson ki. A bizottság a tanácstagokkal,

a lakóbizottságokkal és népfrontaktivistákkal együtt — élve a területen dolgozó más társadalmi szervezetek, pl. a Vöröskereszt támogatásával — alakítsa ki a legésszerűbb elgondolásokat. Ezeket „bontsa le” tanácstagi körzetekre, majd lakóbizottságokra és így valósítsa meg az elképzeléseket.

A körzeti bizottság politikai munkájának szinte legfontosabb része egyfelől a lakosság tájékoztatása, másfelől véleményének megismerése. Erre — hangsúlyozzuk — nemcsak a közvetlen lakókörnyezet kérdéseiben, hanem a fővárost, az országot érintő politikai, gazdasági és kulturális kérdésekben egyaránt feltétlenül szükség van. Csak ezek birtokában lehet eredményes helyi politikát folytatni.

A tájékoztatásra és a véleménykérésre igen sok lehetőség kínálkozik, közülük csak néhányat említünk: tanácstagi beszámoló, fogadónap, lakógyűlés, egyéni beszélgetés, összejövetelek, viták, fórumok. Mindezek előkészítését és megtartását a körzeti bizottság a tanácstagokkal együtt, a lakóbizottságok, valamint a népfrontaktívák közreműködésével végezze.

A lakóbizottságokkal való rendszeres találkozások arra is igen alkalmasak, hogy a nép-

frontkörzet megismerje a lakosság véleményét. Kép alakulhat ki a közéleti érdeklődésről is. Ez segítséget nyújt ahhoz, hogy a további célkitűzések, feladatok közé iktassák mindazt, amiről tudják, hogy általános érdeklődésre tart számot.

LAKÓBIZOTTSÁGI JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

A lakóbizottságok jogait és kötelességeit rendelet rögzíti. A körzeti bizottság fontos feladata hogy figyelemmel kísérje, miként tesznek eleget a lakóbizottságok a rájuk háruló kötelességeknek és ebben segítséget nyújtson. Kifejezetten segítségnyújtásról és nem ellenőrzésről van szó.

Külön figyelmet érdemel, hogy miként tudja a körzet a lakóbizottságokat jogaik érvényesítésében támogatni. Helyesnek tartjuk, ha a körzeti bizottság minden tagjával és a népfront aktívaival is megismerteti azokat a jogokat, amelyekkel a rendelet a lakóbizottságokat felruházta. A körzeti bizottság munkáját is erősíti, közéleti súlyát növeli, ha e jogok ismeretében, közösen a tanácsstagokkal segíti ezek érvényesítését. A lakóbizottsági jogok egy része szorosan

összefügg a lakók, az állampolgárok mindennapjaival. Kiemeljük — fontosságuk miatt — az együttélési normák betartásával és betartatásával kapcsolatos jogokat. A lakóbizottságnak nemcsak joga, hanem kötelessége őrködni például a házirendnek a lakóközösség érdekében történő betartása mellett. A leggyakoribb összecsordulések éppen ezzel kapcsolatosak. A körzeti bizottságnak igen tapintatosan, részrehajlás nélkül, de határozottan kell támogatni e munkájukban a lakóbizottságokat.

A későbbiekben szólunk arról, hogy a körzeti bizottságnak a tanácstagok, a lakóbizottsági tagok jogvédelme érdekében is határozottan fel kell lépnie.

A lakóbizottsági jogok más része a lakók érdekeinek társadalmi képviseletéből, tehát az érdekképviseleti tevékenységből ered. A rendelet alapján több, a közvetlen lakókörnyezetet, a lakóházat érintő kérdésben még az intézkedések megtétele előtt tájékoztatni kell a lakóbizottságot és lehetőséget adni arra, hogy ezeket az emberekkel megértessék, vagy hogy idő álljon rendelkezésre az esetlegesen jogos felszólamlások megtételére. Az elmúlt időszak tapasztalatai szerint az ilyen jellegű jogok érvényesítése gyakorta csorbát szenvedett.

A körzeti bizottság amellett, hogy figyelemmel kíséri a lakóbizottságok ilyen irányú tevékenységét, jó ha felhívja a figyelmet a mértékletességre is. Felszólamlások esetén a helyzet alapos ismeretére van szükség. Mindig figyelembe kell venni azt is, hogy időnként még a jogos igények teljesítése is késhet, mert az adott időszakban nem állnak rendelkezésre a szükséges anyagi eszközök vagy hiányoznak a megfelelő tárgyi feltételek.

A LAKÓBIZOTTSÁGI FELELŐSÖK

A lakóbizottsági elnökök lakóbizottsági felelőst választanak. A lakóbizottsági felelős jelentős segítséget tud nyújtani a tanácstag munkájához. Ha a felelőst a körzeti bizottság bevonja a népfront munkába, rajta keresztül még szorosabb kapcsolatot alakíthat ki a tanácstaggal és a lakossággal.

A lakóbizottsági felelősök választják meg a kerületi vezetőséget, amelynek feladata, hogy elősegítse a tanács és a kerületi népfrontbizottság iránymutatásának eljuttatását a lakóbizottságokhoz. E munkáját elsősorban a népfront

körzeti bizottságai útján végzi. Ezért a vezetőség egy-egy tagját megbízza hogy a körzeti bizottság munkájában vegyen részt, és támogassa azt a lakóbizottságok tevékenységének segítségével.

AZ ORSZÁGGYÜLÉSI ÉS A TANÁCSI VÁLASZTÁSOK

A választójogi törvény rögzíti, hogy az országgyűlési képviselőre, valamint a kerületi tanács tagjaira a jelölőgyűlés, a Hazafias Népfront, illetve más testületek, kollektívák, személyek tehetnek javaslatot. A körzeti bizottság a képviselők és a tanácstagok munkáját jelentősen elősegíthetik elsősorban azáltal, hogy erősítik, szélesítik lakossági kapcsolataikat. Ezért a körzeteknek már a választások időszakában jelentős szerepük van.

JELÖLŐGYÜLÉSEK

A jelölőgyűlések és a választások időpontját a választási törvényben rögzítettek alapján hozzák nyilvánosságra.

A körzeti bizottságnak már a jelölőgyűlések előtt igen fontos feladatai vannak. Összegezni kell — szervezeti úton és a lakossággal folytatott beszélgetések alapján — a képviselők és a tanács-tagok munkájáról alkotott véleményeket. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a beszélgetések során arról is essék szó, hogy a választott képviselő a tanácsban, az országgyűlésben hogyan dolgozik, milyen munkát végez. Tevékenységük megítélésében azonos hangsúlyt kell hogy kapjon a választókerületért végzett munka és a testületekben folytatott tevékenység egyaránt.

A lakossági véleményeket a népfrontkörzet juttassa el a kerületi bizottsághoz.

Annak ellenére, hogy a választásokat egyidőben tartják meg, azonos jellegű, de más és más feladat hárul a körzeti bizottságra a képviselői, illetve a tanácstagi jelölőgyűlésekkel kapcsolatosan.

Kerületenként 2-5 képviselőt választanak. A jelölőgyűlések előkészítése a kerületi bizottság feladata. A körzeti bizottság az állampolgárok mozgósításával segítheti elő a jelölőgyűlések eredményes megtartását.

A választások kiírása után a kerületekben és a körzetekben megalakulnak a választási felada-

tokat irányító és összehangoló operatív bizottságok. E bizottságok tagjai a népfrentbizottságok vezetői is. A kerületi irányelvek alapján kidolgozzák a politikai körzet választási feladatait. A népfrent körzeti bizottságai e tennivalók megvalósítását sokrétűen tudják segíteni.

Egy-egy körzeti bizottság működési területén általában 4-9 tanácstag tevékenykedik. E tanácstagokról és munkájukról – mint már említettük – gyűjtsék össze a lakosság véleményét. Hallgassák meg, hogy kire gondolnak, kit látnának szívesen tanácstagjukként. A lakossági vélemények figyelembevételével a kerületi operatív bizottsággal egyetértésben határozzák meg, hogy a Hazafias Népfrent nevében kit vagy kiket javasolnak a jelölőgyűlésen.

A körzeti bizottság fontos feladata az állampolgárok mozgósítása a jelölőgyűlésre. Ennek időpontját operatív bizottság állapítja meg. A mozgósításhoz szükséges plakátokat, röplapokat központilag biztosítják. Kiragasztásuk, illetve a lakossághoz való eljuttatásuk – a lakóbizottságok és a népfrentaktívák útján – a körzeti bizottság feladata.

Az írásos anyagok a mozgósító munkának csak egy részét jelentik. Ennél sokkal eredményesebb a szóbeli tájékoztatás, beszélgetés. Szervezzék meg, hogy a lakóbizottságok és más aktívák minél több emberhez jussanak el és a meghívás a jelölőgyűlésre lehetőleg szóbelileg is megtörténjék. Ez arra is alkalmat nyújt, hogy a napi kérdésekről és körzet ügyeiről beszéljenek.

A VÁLASZTÁS

A jelölőgyűlésen elfogadott képviselő- és tanácstagjelölt a népfront programjával vállalja a jelölését. A körzeti népfrontbizottság feladata, hogy a jelölteket népszerűsítse a választók előtt. Ajánljuk, hogy szervezzen részükre találkozókat az állampolgárokkal. Tartsanak olyan összejöveteleket, amelyek alkalmasak a népszerűsítés mellett arra is, hogy időszerű politikai és gazdasági kérdéseket beszéljenek meg.

A kerületi választási bizottság a választást megelőzően a körzeti bizottságtól is kérni fog a választással kapcsolatos teendők ellátására — pl. szavazatszedő bizottsági tagokat és más aktívákat.

A választás napján a körzeti bizottság feladata, hogy segítséget nyújtson a választás eredményes lebonyolításához. Ilyen jellegű munka pl. a választóhelyiség feldiszipítése, a lakosság mozgósítása, a járóképtelen betegek névsorának közlése, hogy a szavazatszedő bizottság úgynevezett mozgó urnával őket is felkeresse. A körzeti bizottság tevékenysége hozzájárul ahhoz, hogy a választáson való részvételt minden választásra jogosult állampolgári kötelességének érezze.

A választás utáni időszakban a képviselő és a tanácstagok munkájának segítségéről, a lakossággal való kapcsolatuk erősítéséről, valamint a körzeti bizottság és a megválasztottak kapcsolatáról más helyen szólnunk.

JOGPROPAGANDA

A körzeti bizottság munkája során naponta találkozunk az egyes állampolgárok és az aktivisták ügyes-bajos dolgaival. Jelentős részük különböző jogszabályok segítségével megoldható probléma. Általános tapasztalat, hogy az állampolgárok nem eléggé ismerik kötelességeiket és jogaikat sem. Ezért helyes, ha e kérdésekkel a körzeti bizottság foglalkozik.

Ajánljuk, hogy a körzeti bizottság a lakosságot közvetlenül érintő jogszabályokról tartson tájékoztatókat, kérdezz-felelek előadásokat. Példaként felsorolunk néhány témát: állampolgári jogok és kötelességek, a lakásbérlet jogai és kötelességei, a szanálással kapcsolatos jogszabályok és más, a lakosságot közvetlenül érintő, tanácsi rendeletek.

Külön csoportba tartozik a törvények megismertetése. Mindegyik törvényünk érinti az egyéneket is, ezért ezek megismertetése segít abban, hogy mind az érintett szervek, mind a lakosság betartsa azokat. Példaként alaptörvényünket, az alkotmányt, a környezetvédelmi vagy a belkereskedelmi törvényt említhetjük. Javasoljuk, hogy a körzeti bizottság az előadót — vagy ha a beszélgetés formája mellett döntenek — a beszélgetés vezetőjét úgy válassza ki, hogy az az adott téma ismerője legyen. Az általánosságban megfogalmazott előadások nem viszik közelebb a hallgatóságot a megismeréshez, és még kevésbé segítik azt elő, hogy az állampolgárok a jogszabály szellemében tevékenykedjenek.

A kerületi népfrontbizottság segítséget nyújt az előadók felkérésében. A bírók, ügyészek és

az ügyvédi munkaközösségek minden kerületben szívesen vállalják az előadások, tájékoztatók megtartását.

A kerületi bizottságok mellett működnek jogi felvilágosító és tájékoztató csoportok. Hangsúlyozni kell azonban, hogy e csoportok feladata a jogi felvilágosítás és tájékoztatás, nem pedig a jogi tanácsadás. Ez utóbbi a jogsegélyszolgálatok, ügyvédi munkaközösségek, bírósági panaszirodák, s a tanácsi ügyfélszolgálati irodák feladata. Ezért a csoporthoz fordulókat arról tájékoztatják, hogy ügyüket melyik hatóság intézi. Ez a tájékoztatás szóbeli formában történik, beadvány készítését a csoport tagjai nem vállalják.

A körzeti bizottságok — ha szükségesnek tartják — hasonló formában végezzenek jogi felvilágosító munkát. Kérjék ehhez a kerületi bizottság segítségét.

Az eddiginél hatékonyabban kell segíteni a tanácstagok, a lakóbizottság tagjainak közérdekű, érdekvédelmi tevékenységét, mert e feladat ellátása a népfrontbizottságnak a tanácstörvényből és a lakóbizottságok működéséről szóló rendeletről adódó kötelessége.

A tanács- és lakóbizottsági tagoknál a közéleti munka során jelentkező jogi ügyekben a körzeti bizottság a szóbeli jogi tájékoztatáson túl – szakemberek útján – nyújtson segítséget a beadványok elkészítésében is. Ehhez kérjenek a kerületi bizottságtól támogatást.

GAZDASÁG- ÉS VÁROSPOLITIKA

A fejlett szocialista társadalom felépítésének nagy célkitűzése és jelenlegi helyzetünk egyaránt azt követeli, hogy népgazdasági erőforrásaink hatékonyabb kihasználásával, gazdasági viszonyaink javításával lehetővé tegyük mind a politikai, kulturális és tudományos élet, mind pedig szociális-egészségügyi viszonyaink, egy szóval életszínvonalunk további fejlődését.

A Hazafias Népfront minden testületében és egész munkájában vezető helyet foglal el a gazdasági kérdések széleskörű ismertetése, megvitatása, az egyes gazdaságpolitikai elhatározások döntés előtti megtárgyalása, és az elfogadott tervek ismertetése. Csakis ez teszi lehetővé a minél szélesebb rétegek cselekvő hozzájárulását egyrészt a célok megfogalmazásához, másrészt azok megvalósításához. Mindezt az MSZMP XII. kongresszusa és az annak szellemében fogant, azóta napvilágot látott jelentős határozatok egész sora is megköveteli. E törekvés fontosságát a HNF VII. Kongresszusának állásfoglalása is hangsúlyozta.

A gazdaságpolitikai munka fő mozgásterét természetesen elsősorban a munkahelyek jelentik. Ennek ellenére a dolgozókat a lakóhelyen is

ezer szál kapcsolja a népgazdasági célok szolgálatához, és még a legkisebb mozgalmi testület, a körzeti népfrentbizottság is fontos népgazdasági érdekekre irányíthatja a figyelmet; működése során érvényesíthetik a népfrent társadalmi jelző és ellenőrző szerepét.

A körzeti népfrentbizottság tevékenysége ilyen szempontból több irányú. Törekednie kell az előzetes és folyamatos tájékoztatásra, az ezzel szorosan összefüggő szemléletformálásra, majd a megszületett döntések nyomán a tervek valóra váltására.

A kerületi tanácsok ötéves és éves terveiket külön kidolgozzák, „lebontják” körzetekre, utcákra, sőt — például az ingatlankezelési munka esetében — még háztömbökre, épületekre és lakásokra is. A körzeti bizottság ezen keresztül jól érzékeltetheti, hogy a főváros fejlesztéséből milyen arányban részesül egy-egy terület és annak lakossága, hiszen az ipari, kereskedelmi és szolgáltatási hálózat, az iskolák, óvodák, bölcsődék, napközi otthonok, a rendelőintézetek, orvosi körzetek létrehozása és bővítése nagyban hozzájárul a lakóhelyi jó közérzet kialakulásához. Nem árt rámutatni, hogy mindez — tekintve a nagyonis jelentős állami támo-

gatást — egy-egy család béren, fizetésen kívüli juttatásai közé is sorolható.

A jövedelmek nagysága, végső fokon életszínvonalunk emelése attól függ, hogy az előállított termékek önköltsége, a szellemi erőfeszítések hasznosítása milyen értéket hoz létre, milyen színvonalat képvisel. A lakóterületen mind- ezt — kicsiben — a leggyakrabban a szolgáltató egységek, a javító-karbantartó hálózat munkáján, az ingatlanok felújítására szánt, nehezen előteremtett összegek megfelelő vagy átgondolt, gazdaságos felhasználásán mérheti le a körzeti bizottság. Jól nyomon kísérhető az anyagtakarékosság érvényesülése, a munkaidő, a gépek, a szerszámok és más eszközök kihasználása, a házkezelési — a felújítási munkálatok jó, vagy rossz minőségű elvégzése.

A népfrontkörzet ösztönözze és mozgósítsa a közvéleményt, hogy ne tűrje a hanyagságot, a pazarlást, a lógást, a társadalmi tulajdon megkárosítását. Az ilyen fellépés egyik előfeltétele, hogy a körzet lakóihoz is eljusson a különböző gazdaságpolitikai fórumok, ankétok, viták híre, és az azokon való részvétel útján egyrészt megismerjék gazdasági eredményeinket és gondjain-

kat, másrészt — őket is érdekeltekké téve — hozzá-
szólhassanak szűkebb lakóhelyük fejlesztési
terveinek alakításához, felvethessék jogos észre-
vételeiket, választ kérhessenek felmerülő gond-
jaikra.

A LAKOSSÁG ELLÁTÁSA, SZOLGÁLTATÁS

A lakosság ellátásának körülményeivel foglal-
kozva, szerteágazó kérdésekkel találjuk szembe
magunkat.

A kereskedelmi és szolgáltatási hálózat műkö-
dése jelentős mértékben befolyásolja a lakosság
életszínvonalának alakulását és közérzetét. A
jó ellátás viszont — a hálózat bővítése, fejlesztése — igen nagy anyagi befektetéseket igényel,
és a lakosság igen érzékenyen reagál az e terüle-
teken tapasztalható jelenségekre.

Köztudott, hogy piaci és bolti áru kínálat álta-
lában megfelelő, mégis gyakori, hogy egy-egy
kisebb-nagyobb cikk hosszú időn át hiánycikké
válík. A körzeti bizottság már azzal is jó szol-
gálatot tehet, ha jelzi ezt a kerületi tanácsok
illetékes osztályainak (kereskedelmi vagy ipari
osztály).

A hiányok jelzése azért is fontos, mert ezek szinte törvényszerűen, de egyáltalán nem megengedhető módon olyan jelenségeket vonnak maguk után, mint a protekcionizmus, a csúszó- és hálapénzek, a borraavalózás, egyesek jogtalan előnyhöz juttatása és a jogtalan haszon-szerzés.

A lakosság részéről igen sokszor vált ki ellen-érzést, jogos felháborodást a kereskedelembe, vagy a szolgáltatói hálózatban dolgozók magatartása, modora, viselkedése.

A körzeti bizottság a saját területén tapasztalható, ellátással kapcsolatos eredményekkel, tervekkel, illetve a hiányosságokkal és zökkenőkkel, a az esetleges visszasságokkal több módon foglalkozhat. A szóbeli vagy írásos jelzéseken kívül e területen is jó forma az ankét, a fórum.

Az is a szemléletformálás körébe tartozik, hogy a lakosság ne csak „kívánságlistákkal” álljon elő, hanem maga is törekedjék lakóhelye szebbé tételére, jogai mellett kötelességeit is számon tartsa. Nem mindegy például, hogy a lakók mennyire vigyáznak, hogyan óvják lakóházukat és környékét, mennyire törődnek

a közös területek, helyiségek és saját lakásuk állapotával, nem rongálják-e, hanyagságukkal nem járulnak-e hozzá. azok idő előtti tönkremeneteléhez.

A jelzett célok szolgálatában igen eredményesek a kihelyezett kerületi fórumok és a fővárosi körzeti bizottságok mellett már szép számban működő politikai vitakörök, amelyek egy-egy gazdasági részterület munkáját tűzik napi-rendre. A lakossági gyűlések is alkalmasak arra, hogy mintegy feltérképezzék a kerület és a körzet helyzetét, s az elhangzottak alapján javaslatokat tegyenek. Több körzeti bizottság — a szakigazgatási szervek és az illetékes vállalatok, intézmények részvételével — időnként úgynevezett helyi fórumokat rendez. Ezzel a példával másutt is eredményesen élhetnek. Az előadógárda toborzásában a kerületi bizottság segítséget nyújt.

KAPCSOLAT AZ ÜZEMEKSEL

A népfrontmozgalom munkáját a lakóterületen végzi, ennek ellenére helyes ha kapcsolatot

tartanak a körzet területén működő üzemekkel, szövetkezetekkel. Ezek az üzemek, szövetkezetek sok szállal kapcsolódnak a körzeti bizottság működési területéhez. Többen az ott lakók közül ezekben dolgoznak. A másutt lakó dolgozók a körzetben levő üzletekben vásárolnak, a szolgáltató egységeket veszik igénybe. Néhol az üzem működésével kapcsolatban felmerülnek környezetvédelmi kérdések. (Pl. levegő szennyezés, zajártalom.)

Ezek az üzemek segítséget tudnak nyújtani a körzet rendje, tisztasága, szépítése elősegítésében

Mindezek szükségessé teszik, hogy a körzeti bizottság és az üzemek szövetkezetek gazdasági és társadalmi vezetőivel, dolgozóival kapcsolatot tartsanak. Amikor a körzet ellátásáról szólnak akkor ezen üzemek dolgozói érdekében is cselekednek.

Tájékoztassák az üzem vezetőit, dolgozóit, a körzet előtt álló feladatokról és kérik ehhez segítségüket. A jó kapcsolat alapján az üzemmel összefüggő lakossági gondok egy részét közvetlenül rendezni lehet.

Mindezek mellett ismerjék meg az üzemek, szövetkezetek munkáját, termelési terveit, eredményes tevékenységét és gondjait egyaránt.

Lakossági tájékoztatókon, ankétokon beszéljenek ezekről. Így a lakosság jobban megismeri, értékeli munkájukat és megérti gondjaikat, nehézségeiket.

Helyesnek tartjuk azt is ha alkalmanként lakossági gyűlésen szó esik nemcsak a körzetben hanem a kerületben levő üzemek, szövetkezetek termelő munkájáról is.

A KÖRZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJA A KISIPAROSOK KÖZÖTT

A közélet iránti igény megtalálható a kisiparosok körében is. A körzet területén élő kisiparosokat vonják be a bizottság munkájába, a helyi feladatok megvalósításába. Célszerű, ha megismertetik a kisiparosokkal a kerület és a körzet fejlesztési elképzeléseit és ezek megvalósításához társadalmi akciókat szerveznek (lakások, közintézmények, nyugdíjas klubok, óvodák, bölcsődék, játszóterek létesítésére vagy karbantartására).

Sok kisiparos vesz részt a kerület és a körzet közéletében, számuk azonban még növelhető. Meg kell találni azokat a feladatokat, amelyet

szakmájuk vagy érdeklődési körük alapján szívesen végeznek. Leginkább a városfejlesztési munkába, az idősek megsegítése érdekében tervezett akciókba és a béke-barátsági rendezvény sorozatába vonhatják be őket.

A körzethez tartozó tanácsstagoknak és lakóbizottságoknak elsősorban az építő- és építőszakipari tevékenységet folytató kisiparosok nyújthatnak szakmai segítséget a különböző házkezelési problémák megoldásában, illetve az elvégzett munkák műszaki átadása alkalmával.

A kisiparosok körében is — csakúgy mint más területen — tapasztalhatók egyes visszásságok (túlszámlázás, hanyag munka, jogtalan haszon-szerzés). Egy-egy a lakossággal közösen tartott fórumon erről is szó eshetnék. Így a tisztességes kisiparosok elhatárolhatják magukat a mind-egyikre rossz fényt vető nyereszkeskedő elemektől.

VÁROSPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG

A gazdaságpolitikai tevékenység nehezen választható el a várospolitikai kérdésektől, hiszen minden területen igen sok az összefüggés, az érintkező felület. Éppen ezért fontos a sok irányú tájékozottság.

A körzeti bizottság várospolitikai tevékenysége része a kerületi bizottság ilyen irányú munkájának. Ezért e munkaterület szorosan kapcsolódik és összhangban legyen a kerületi bizottság várospolitikai elképzeléseivel, terveivel. Javaslatait, kezdeményezéseit az ankétok, a gyűlések témáit egyeztessék a kerületi bizottsággal. A népfront várospolitikai tevékenységének célja, hogy kölcsönös támogatáson alapuló, szoros együttműködés és összehangolt kapcsolat alakuljon ki a tanácsi és társadalmi szervek, valamint a lakosság között. Erre több okból van szükség.

Bebizonyosodott, hogy így

- hatékonyabban valósulhatnak meg a kerület a körzet fejlődését szolgáló célok és tervek;
- tudatosíthatók az elért eredmények, a lakosság értesül az új létesítményekről és a rájuk fordított tetemes összegekről;
- növekszik a lakosság várospolitikai érdeklődése, kifejlődik, erősödik és elmélyül a közösségi gondolkodás, magatartás;
- szélesedik a közéleti demokrácia, bővül azoknak a köre, akik bekapcsolódnak a fejlesztési és üzemeltetési feladatok megoldásába;

- csökkenhetnek a körzet mindennapi életével összefüggő gondok.

A célok mielőbbi valóra váltására a várospolitikai tevékenység legfontosabb feladatai között a következőket említenénk:

- a folyamatos tájékoztatást;
- információk birtokában a különböző kezdeményezések felkarolását,
- a szervező és mozgósító munkát a kölcsönös tájékoztatásra, majd pedig a tevékeny lakossági közreműködésre;
- a kerület, a körzet fejlesztését szolgáló társadalmi munkára;
- a segítségnyújtást, a bekapcsolódást a fejlesztések megvalósításába.

A tájékoztatásnak két fő irányba kell folynia. Szükség van a kerület napi életével, a városüzemeltetéssel kapcsolatos lakossági vélemények, igények, javaslatok megismerésére. Ennek elsőrendű feltétele a szoros és állandó munkakapcsolat

- a kerületi népfrentbizottsággal;
- a körzeti párt- és más politikai-társadalmi szervezetekkel;

- a tanácsstagokkal és a tanácsi szakigazgatási szervezetekkel;
- a lakóbizottságokkal.

A lakossági véleményeket és ésszerű javaslatokat a kapcsolatok segítségével továbbítsák az arra illetékesekhez. Ez szolgál egyben alapul az információ-áramlás másik irányához, amelynek keretében a lakosságot tájékoztatják a fejlesztési feladatokról és lehetőségekről, s érdemi választ adnak a felmerült és a továbbiakban felmerülő közérdekű kérdésekre.

A tájékoztatás és a kölcsönös információcsere leghatékonyabb formája az ankétok, fórumok, viták szervezése. Eredményességük érdekében a népfrontkörzet arra törekszik, hogy a témát a tényleges igényeknek megfelelően válassza ki. Az igény a lakosság, a tanácsok, a társadalmi szervezetek vagy a népfrontbizottság részéről egyaránt felmerülhet. Minden esetben a lakosság tájékoztatását és véleményének kikérését külön-külön és együtt is célul tűzhetik ki. Törekedjenek mindenképpen arra, hogy akár kisebb vagy nagyobb horderejű, de feltétlenül közösséget érintő kérdést vitassanak meg.

Az ankéttra, vitára a kerülettel egyeztetve, olyan előadókat hívjanak meg, akik a szóbanforgó témában tájékozottak és a kérdéseket érdemben tudják megválaszolni. Az ankétok eredményességét elősegíti, ha a témát jól ismerő és azon a részterületen hatáskörrel rendelkező szakember válaszait — és lehetőleg mindjárt intézkedéseit is -- kéri.

Ne hagyják figyelmen kívül, hogy a lakosság várospolitikai érdeklődése és tájékozottsága az utóbbi években jelentősen növekedett, ezért színvonalas, tartalmas, az összefüggéseket részletesen bemutató információkat, nyílt őszinte beszédet igényel. A véleményeket, kérdéseket, javaslatokat akkor is őszintén és érdemben kell megválaszolni, ha a megfelelő megoldásra a közel- vagy távolabbi jövőben nincs mód.

A fórumokat, ankétokat, rendszeressé és konstruktívvá kell tenni. Számítson rájuk a lakosság, tudjon róluk, érezze, hogy érdemes is elmennie azokra. Ennek elősegítésére növelni kell az olyan előzetes alkotó viták arányát, amikor még a terveken, elhatározásokon módosítani, változtatni lehet. Mindez azzal az előnnyel is jár, hogy a lakosság egy-egy döntést jobban a magáénak

érez, és így természetesen jobban támogatja is megvalósítását. Ha több lehetősége van a véleménynyilvánításra városa, illetve szűkebb lakóhelye életével és jövőjével kapcsolatban, fokozódik felelősségérzete, és sokkal inkább kész a cél érdekében a cselekvésre is.

Ezenkívül és ezen keresztül az ankétok és fórumok alkalmasak arra, hogy a várost érintő, legkülönbözőbb tevékenységeket végző vállalatokat társadalmi erővel támogassák és lakossági kapcsolataikat erősítsék. Sok lehetőség merülhet fel a helyi igényeknek megfelelő olyan szervezési vagy más, nem költségigényes megoldásokra vagy módosításokra, amelyek segítségével az egyes nehézségek leküzdhetők, sőt akár meg is szüntethetők.

Mivel a fővároson belül nagyon eltérő területi sajátosságokkal találkozhatunk — régi városrészek, belváros, új lakótelepek, családi házas övezetek — a körzetek egymástól különböző társadalmi szociológiai összetétele folytán az egyes témák megtárgyalása is más-más módszereket igényelhet. Nagy rugalmasságra van szükség, ami — egyebek között azt is jelenti, hogy az előre nem látható, váratlanul felmerülő, de valóban fontos témák felvetését és megtárgyalását sem szabad elodáznia.

Hangsúlyozzuk, hogy rendszeres és hatékony munka csak jól átgondolt munkaterv alapján remélhető. Szükség van a munkatervek kerületi szintű összehangolására is.

A körzeti bizottság lakóterületi ismeretei, tapasztalatai és munkakapcsolatai alapján a jelentkező kívánságok és lehetőségek egybevetésével esetenként döntsék el, hogy az egyes témákból szűkebb szakmai ankétot vagy szélesebb körű vitát szerveznek-e. Bármilyen formában történjék is egy-egy kérdés vagy javaslat felvetése, érdemi választ vagy méginkább intézkedést, gyakran csak sok energiát felemésztő utánjárással remélhetünk. A népfront várospolitikájában résztvevők számoljanak ezzel és tudatosan készüljenek erre.

A rendszeres és hatékony munkához elengedhetetlen a körzeti és kerületi népfrontbizottságok, a tanácsok és lakóbizottságok, valamint a többi politikai-társadalmi szerv szervezett együttműködése. Erre egyre nagyobb az igény. A várospolitikai tevékenység összehangolása és támogatása éppen ezért elsőrendű célkitűzése a népfront kerületi bizottságának és munkabizottságainak. Ezt a támogatást a körzeti bizottság igényelje a kerületi népfrontbizottságtól.

Kiterjedhet ez mind módszertani, mind gyakorlati kérdésekre, illetve tevékenységre, esetenként az egyes előadók felkérésére is.

Nem közömbös, hogy a felvetett jelentős és közérdekű témákban a fórumok, viták, ankétok milyen eredményesek. Ezért szükség szerint vissza kell rájuk térni, megvizsgálva, mi teljesült és mi nem. Amennyiben a helyzet hátrányosan változott, meg kell keresni, hogy mi volt ennek az oka. Ebben bennfoglaltatik a lakosságnak a tervek megvalósítását támogató — a lakóhelyen végzett — tevékenységének vizsgálata, a jogok mellett a kötelességteljesítés fontosságának hangsúlyozása is. A lakosság csak úgy érzékeli, hogy van értelme a közösségért önzetlenül tennie valamit, ha a megvalósítás nehézségeinek leküzdésébe is bevonjuk őket.

A LEGGYAKORIBB KÖZÉRDEKŰ TÉMÁK

- a szocialista együttélés normáinak betartatása;
- a közösségi létesítmények kezdeményezése, működésük elősegítése;

- a házkezelési tevékenységgel kapcsolatos IKV és házkezelési javaslatok, illetve észrevételek;
- a kereskedelmi hálózat és a szolgáltatások helyzete és fejlesztése;
- körzeti egészségügyi és szociálpolitikai kérdések;
- bölcsődei, óvodai, iskolahálózat-fejlesztés és fenntartás;
- tömegközlekedési problémák: megállók, járatsűrűség stb. tájékoztatás és segítségnyújtás a nagyobb építkezések, szanálások miatti átmeneti változások, korlátozások, forgalomszabályozások átvészeléséhez,
- közlekedésbiztonsági kérdések: gyalogosátelők, jelzések, lámpák elhelyezése és karbantartása;
- útburkolatok és járdaépítések, illetve azok karbantartása;
- vízellátás, csatornázás, áramszolgáltatás, távfűtés;
- a környezetvédelemmel együttműködve: mozgósítás a körzet tisztán és rendbentartására;
- az építészeti, művészeti alkotások, kertészeti létesítmények védelme a köz- és magánterületen;

- vélemény- és tanácsadás a környezet esztétikáját érintő építési, bontási stb. kérdésekben;
- a helytörténeti tevékenységhez kapcsolódva: a nevezetes helyek, történelmi utcaképek, műemlékek megóvása;
- szinte valamennyi témában: társadalmi munkaakciók.

Társadalmi munkaakciók

A fővárosban 1979. január 1-én lépett hatályba a Fővárosi Tanács elnökhelyettesének 527/1978. sz. utasítása a településfejlesztést segítő társadalmi munka szervezéséről és a társadalmi munkával létrehozott értékek elszámolásáról. Az utasítás figyelembe veszi — a többi között — a Minisztertanács Tanácsi Hivatala és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa Titkárságának együttes irányelvét, és megfogalmazza a társadalmi munka fogalmát is.

A társadalmi munka a lakosság, a vállalatok és más szervek dolgozói által kifejtett olyan közhasznú fizikai vagy szellemi tevékenység, amelyet az egyének vagy dolgozó kollektívák önként, munkaidőn kívül és díjazás nélkül, egy

közösségi célkitűzés megvalósítására végeznek. A dolgozó kollektívák társadalmi munkája olyan felajánlás is lehet, amelyet a munkahelyükön teljesítenek. (Például az „Egy üzem – egy iskola” akció.) A fejlesztéseket az önzetlen társadalmi munka mellett önkéntes pénzbeli hozzájárulással is támogathatja a lakosság. A településfejlesztést segítő társadalmi munka szervezése a népfrontbizottságok és a tanácsi szervek közös feladata. A lebonyolítás során azonban természetesen nagyon előnyös, ha a KISZ, a szakszervezetek és más politikai-társadalmi szervezetek is közreműködnek és széleskörű összefogás bontakozik ki.

A hatékonyabb munka érdekében a tanácsok éves terveik elkészítésekor részletes programot készítenek arról, hogy melyik területen, körzetben, utcában, házban kéri az üzemek, vállalatok, szövetkezetek dolgozóinak és a lakosság cselekvő, önzetlen részvételét. Ezeket a terveket az akciók indításakor a közösségek előtt gyűléseken ismertetik.

SZERVEZŐ MUNKA

A társadalmi munka szervezése több szakaszra oszlik: a lakosság, illetve a munkahelyi kollek-

tívák felkérése a részvételre, a felajánlások összegyűjtése és nyilvántartásba vétele, a vállalási szerződések megkötése, a mozgósítás, a munka megszervezése, értékelése és elismerése.

A körzetekben a felajánlások szervezésének alapvető formája a lakossági gyűlés, amelyet a körzeti bizottság, a tanácsstagok és a lakóbizottságok közreműködésével hívnak össze. A munkahelyi kollektívákat is gyűlésen kéri fel a kerületi tanács VB illetékes szakigazgatási szerve a munka elvégzésére.

A személyes szervező munka irányítása a kerületi tanácsok, a Hazafias Népfront helyi szervei és a többi társadalmi szervezet feladata.

A siker egyik legfontosabb előfeltétele, hogy a feladat ismertetése, majd pedig a vállalás után annak rögzítése, hogy milyen módon biztosítják a munka elvégzésének műszaki-technikai (anyag, eszköz stb.) feltételeit.

A legkülönbözőbb városfejlesztési célokon kívül, a társadalmi munka — sok egyéb mellett — főleg a következőkre irányulhat:

- a felújítási vagy karbantartási munkák elvégzésére, illetve azok segítésére,
- a helyi adottságok jobb kihasználására, pl. a

- szabad területek sport, vagy más célra való alkalmassá tételére,
- a környezet tisztántartására, szépítésére,
 - idős emberek támogatására, gondozására,
 - közművelődési célok elősegítésére,
 - és még sok más, sürgető gond megoldására vagy a megoldás segítésére.

A főváros néhány kerületében ötéves társadalmi munkatervet is készítettek. A megnövekedett feladatok és a gazdasági erőforrások korlátozott volta ugyanis megköveteli, hogy ezekbe az akciókba az eddiginél rendszerezesebben és szervezettebben vonják be a különböző rétegeket és munkahelyeket, pl. üzemi, hivatali, szövetkezeti dolgozókat, kisiparosokat, kertbarátokat, kistermelőket.

A társadalmi munka szervezésének különösen fontos előfeltétele, hogy az érdekeltek kölcsönösen tájékoztassák egymást, a munkaakciók előkészítésének és végrehajtásának formai és tartalmi feltételeit betartsák.

MÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A társadalmi munka számbavételének alapvető mutatója az egy főre jutó társadalmi munka

értéke, vagy időmennyisége. Ebben a keretben értékelhető mindaz a közösség érdekében kifejtett tevékenység, amely a terület fejlesztésével, szépítésével a tanács fejlesztési alapját vagy fenntartási költségvetését bővíti, megtakarításokat tesz lehetővé, csökkenti a közcélú létesítmények építési költségeit, vagy a munkaakció eredményeként pénzösszegek szabadulnak fel más célokra.

A társadalmi munka mérésekor a megvalósított teljes értékből le kell vonni a munkavégzés során felmerült, a tanácsot terhelő kiadásokat (pl. tervezési költség, a tanács által rendelkezésre bocsátott anyagok és egyéb felmerült kiadások), s az így megmaradt összeg jelenti a teljesített társadalmi munka forintértékét.

A vállalatok kollektíváinak társadalmi munkáját a PM-MŰM együttes rendeletben foglaltak alapján (41/1976. XI.13.) kell elszámolni a 17/1975. (XII. 29) ÉVM-ÁH rendeletben előírtak figyelembe vételével. Ha a munkának nincs terve és költségvetése, akkor az Építőipari Költségszámítási Norma (ÉKN) vagy más egységár-gyűjtemények, hivatalos költségnormák, vagy vállalatok elvi árajánlata alapján kell a teljesítmény kiszámítani. Ha ezek nem állnak

rendelkezésre, illetve ha a PM-MÜM sz. rendelet 4. §.(1) bekezdésében foglaltak alkalmazására nincs lehetőség, a lakosság által végzett segéd-munkát 13, a szakmunkát pedig 21 Ft-os órabérrel kell elszámolni. Tervezésnél a kivitelezési érték 3%-a, típustervek adaptálása esetén, továbbá a művezetésnél és az építésvezetésnél a kivitelezési érték 1,5%-a vehető figyelembe. Az egyéb szellemi tevékenységre 21 Ft-os órabér számolható el. A teherfuvarozásnál óránként 60 Ft-os órabért kell figyelembe venni, amelyet a gépkocsi munkában töltött ideje mér, és a gépkocsivezetői munka is bennfoglaltatik. A városszépítési és tisztasági mozgalomban végzett munkát fizikai munkaként kell elszámolni, az elért eredményt pedig a teljesítés százalékában kell kifejezni.

NYILVÁNTARTÁS ÉS ELLENŐRZÉS

A társadalmi munkát a szerződések alapján létesítményenként, a pontos időpont és mennyiség megjelölésével kell nyilvántartani. A szerződéseket a fejlesztés megvalósulása után a társadalmi munkanaplóban összesítik.

A munkák mérését és nyilvántartását a kerületi tanácsok által helyileg kijelölt szakigazgatási szervek végzik.

A kerületenként teljesített és összesített munkát úgy értékelik, hogy a teljes társadalmi munka értékét elosztják a kerület lakosainak számával. Az egy lakosra jutó minden forint-érték egy egységnek felel meg. A lakóházi tisztasági mozgalomban a Vöröskereszt által szervezett akcióban „megfelelő” minősítést elért épületeket kell számításba venni, tekintetbe véve, hogy hány százalékát jelenti a körzetben található összes lakóháznak. Az értékelésnél minden 2% egy pontot ér.

A teljesített társadalmi munkát kerületenként, évenként összesítve értékelik. Természetesen nagyon ösztönző, ha a körzeti bizottság „ki-gyűjti” a körzetre vonatkozó adatokat, és a társadalmi munkaakcióban résztvett lakókat — lehetőség szerint — erkölcsi megbecsülésben részesíti (pl. oklevél, a kerületi lapban cikk). Az értékelés eredményéről a kerületek félévenként (július 15, január 15) tájékoztatót, évenként pedig összesítő jelentést küldenek a Fővárosi Tanács Terv- és Közgazdasági Főosztályának.

KITÜNTETÉSEK, ELISMERÉSEK

Budapest Főváros Tanácsa a főváros fejlődése érdekében végzett kiemelkedő társadalmi munka elismerésére, a 2/1978. sz. rendeletében az alábbi kitüntetések alapította:

„Budapestért” kitüntető jelvény

„Budapestért” kitüntető zászló

A kitüntetések adományozásáról a Fővárosi Tanács VB, illetve a társadalmi munka szerint illetékes kerületi tanács végrehajtó bizottsága dönt. A kitüntetések hazánk felszabadulásának évfordulója alkalmából adják át.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa a kiemelkedő társadalmi munka elismerésére, a személyeknek adományozható

„Kiváló Társadalmi Munkás” kitüntető jelvényt,
az

„Érdemes Társadalmi Munkás” kitüntető jelvényt,

valamint a kollektíváknak adományozható
„Kiváló társadalmi munkáért” plakettet alapította.

A „Kiváló” kitüntető jelvényt és plakettet a Hazafias Népfront Budapesti Elnöksége, az „Érdemes” kitüntető jelvényt a kerületi elnökségek adományozzák.

A Fővárosi Tanács a településfejlesztést segítő társadalmi munka fellendítésére versenymozgalmat indított a kerületek között. A fejlesztési célkitűzések gyorsabb megvalósítására, fokozottabban támaszkodjanak arra a társadalmi összefogásra, amelynek eredményeként már számtalan óvodai, bölcsődei férőhely, park és más létesítmény született.

A közösen elért eredményeket a körzeti bizottság szélesebb körben ismertesse, hozza nyilvánosságra.

A társadalmi munkaakciók kiterjednek az adott kerületben a lakosság és a vállalati kollektívák által végzett mindenfajta közhasznú, a közösség érdekében végzett fizikai vagy szellemi társadalmi munkára. Szervezésüket, irányításukat és az ügykezeléssel kapcsolatos teendőket a Terv- és Közgazdasági Főosztály látja el. A kerületi értékelések alapján a főosztály előterjesztésében tesz javaslatot a legjobb eredményt elért kerületek jutalmazására.

A differenciáltabb értékelés érdekében, az egyes kerületekben meglevő sajátos lehetőségeket is figyelembe veszik. A kerületeket két kategóriába sorolták és a díjakat megosztva ítélik

oda. Az első értékelési csoportba a III., IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XIII. és a XIV. kerület tartozik. A többit a második értékelési csoportba sorolták. A díjazásra évente biztosít 3–4 millió forintot a tanács.

A díjazott kerületek a jutalmakat a fejlesztési célkitűzések megvalósítására használhatják fel. A legjobb eredményt elért kerületek évente egy alkalommal – április 4-én – részesülnek az említett jutalomban.

A házkezelőség és a lakosság

A kerületi Ingatlankezelő Vállalatok (IKV) Budapesten 32 ezer lakóépület 440 ezer bérleményét kezelik. Tevékenységük két részre osztható: az egyik a házkezelés, a másik a fenntartás (karbantartás és felújítás).

A kezelési tevékenység elsősorban a bérbeadási kötelezettségekre terjed ki, de ide tartozik a felújítás, a fokozott karbantartás, a tervszerű épületkarbantartás és a normál karbantartási munkák „megrendelése” is. Lebonyolító szervei a lakóterületen a házkezelőségek, amelyek a lakással kapcsolatos gondok, problémák intézésével, megoldásával foglalkoznak.

Az igényelt és jogosnak minősített munkák elvégzésének a következő lehetőségei vannak:

- a házkezelőség intézkedése alapján az IKV illetékes szervei végzik, vagy végeztetik,
- engedély alapján, bérszámítással, vagy visszatérítéssel a bérlő végezteti el, és így gyorsabban megvalósítható,
- a legkedvezőbb és leggyorsabb megoldás, a kisebb munkánál ha a bérlő kellő hozzáértéssel, maga végzi el és amikor a szükséges anyagokat a házkezelőség biztosítja.

A fenntartási tevékenységet a lakóépületek műszaki állapota, valamint az arra fordítható lakóházfenntartási alap összege határozza meg. Ennek mérlegelésével az IKV éves közép- és hosszútávú terveket készít, amelyet a tanácsi testület hagy jóvá. Éves tervüket a kivitelezési címjegyzékben rögzítik, amelynek összeállítása-
sakor — a társadalmi szervek közreműködésével — a lakossági igényeket — a lehetőségek arányában — figyelembe veszik.

A fenntartás jelentős hányadát képezi a karbantartó munka, amely nemcsak a tervszerű épületkarbantartást foglalja magában, hanem az azonnali beavatkozást igénylő hibaelhárítást is. E téren az utóbbi időben létrehozott gyorsszolgálatok többségükben jól beváltak.

KAPCSOLAT A HÁZKEZELŐSÉGGEKKEL

Nem túlozzuk el, ha azt mondjuk, hogy az otthoni életkörülmények alakulása a lakosság közérzetének egyik legfontosabb tényezője. A korszerű, jól karbantartott, egészséges és nyugodt otthon kihat nemcsak a család életére, hanem az emberek munkájára is.

Az együttműködés alapja a HNF kerületi bizottsága és a kerületi IKV közvetlen kapcsolata — együttműködési szerződése —, de a gyakorlati megvalósítás tulajdonképpen a tanácsstagok, a körzeti népfrontbizottságok, a lakóbizottságok, az egyes házkezelőségek és a lakosság széles rétegeinek kapcsolatán áll vagy bukik.

Ez a kapcsolat ma még több okból nem kielégítő. A lakóbizottságokra igen fontos szerep hárul, de ma még sajnos a tevékenységük nem elég hatékony. Ennek lehetnek személyi okai is, de nagy általánosságban inkább szemléletváltozásra volna szükség, különösen az egyes házkezelőségek oldaláról, de a lakosság egy részének — indokolt vagy indokolatlan — bizalmatlansága miatt is. Egyértelmű pedig, hogy ahol ezek a kapcsolatok megfelelően alakultak, ott:

- udvariasabb, lelkiismeretesebb az ügyintézés;
- türelmesebb és megértőbb a lakosság;
- kedvezőbb képet mutat a társadalmi tulajdon védelme, sőt a rongálók megfékezése is;
- az emberek társadalmi munkával is hozzájárulnak lakásuk és környezetük szépítéséhez és karbantartásához;
- a lakossági megmozdulások, a lakóközösségek életét és légkörét kedvezően befolyásolják.

A közös munka alapját a kapcsolat felvétele, a közös célok egyeztetése és a célravezető eljárások meghatározása képezi. Meg kell jegyeznünk, hogy minél nagyobb lehetősége van a lakosságnak arra, hogy megismerje lakóterülete helyzetét, annál cselekvőkészebb lesz; önkéntes társadalmi hozzájárulásra is szívesebben vállalkozik. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy az állampolgárok minden őket érintő fontosabb kérdésben időben és őszinte tájékoztatást kapjanak. Idejében értesüljenek a felújításokról, a korszerűsítés, a mielőbbi hibaelhárítás lehetőségeiről, a tennivalókról és a szükséges eljárásokról.

Ez a munka csakis a lakóbizottságokon keresztül folyhat hatékonyan. Az informáltság javítását szolgálják a nyilvános fórumok is.

Meg kell azonban találni a módját annak is, hogy a feltétlenül szükséges tudnivalók minden lakoshoz eljussanak, függetlenül attól, hogy résztvesznek-e a fórumon vagy sem.

IGÉNYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

A házkezelési munkával kapcsolatban a legnagyobb gondot a gazdaságpolitikai tájékoztatatlanság okozhatja. A népfrontkörzet alakítson ki olyan közgazdasági szemléletet, amelynek birtokában elvárható, hogy az emberek az őket oly közélről és sokszor nagyonis érzékenyen érintő kérdésekben tárgyilagosan számoljanak a tömeges igényekkel és a szűkebb lehetőségekkel. Feltétlenül érdeklődést keltő témák lehetnek:

- az egész főváros, illetve a kerületet és a körzetet érintő helyzet őszinte feltárása;
- a lakossági-lakóbizottsági-házkezelési kapcsolatokat érintő határozatok, a jogok és kötelességek megtárgyalása;
- a társadalmi tulajdon védelme;
- a lakóbizottságok bevonása a hibák (rendeltetésellenes használat, anyagpazarlás, laza

munkafegyelem, korrupciós jelenségek) felderítésébe és megszüntetésébe;

- a házkezelőség társadalmi ellenőrzésének kérdései, a határidő-túllépések csökkentése stb.

Az otthon és a lakókörnyezet fejlesztését célzó társadalmi munkaakciók szervezése akkor nem jelent különösebb nehézséget, ha az embereket nemcsak a munka társadalmi szükségességéről győzzük meg, hanem ahhoz egyéni érdekeltségük is fűződik: tehát a társadalmi és az egyéni érdek egybeesik. Ennek ellenére a társadalmi munka szervezésekor nagyon körültekintően kell eljárni.

Biztosítsák a résztvevő szervek és testületek az egységes irányítást, a szakszerűséget, az eszköz-ellátottságot, vagyis a munka valamennyi ésszerű feltételét.

Ugyancsak fontosnak tarjuk, hogy a közös munkát időről időre a körzet és a házkezelőség közösen értékelje, és meghatározza a további feladatokat is. Ezeken a megbeszéléseken lehetőleg vegyenek részt az érdekelt tanácsstagok és a lakóbizottsági vezetők is. Az összejövételek megszervezésével az igények és érdekek, valamint a lehetőségek egyeztetésével kapcsola-

tos feladatok nagy része a körzeti bizottságra hárul. A tárgyalás legfőbb célját mindig a lakosság helyzetének, közérzetének vizsgálata, annak javítása, s a közös, cselekvő részvétel előmozdítása jelentse.

Indokolt esetben a körzeti népfrontbizottság a tanácstag, a lakóbizottsági felelős és a ház lakóbizottságának bevonásával kezdeményezze lakógyűlés összehívását és hívja meg rá az érdekelt házkezelőség vezetőjét is.

SZÖVETKEZETI HÁZAK

A fővárosi lakások egy — és nem jelentéktelen — része szövetkezeti tulajdonban van. A körzeti bizottság tevékenysége e házakban élőkre is kiterjed. A házzal, a ház fenntartással kapcsolatban itt más jellegű kérdések, gondok merülnek fel, mint az állami bérleményekben.

A szövetkezeti házak ügyeinek intézését az igazgatóságok végzik. Ennek ellenére az itt működő lakóbizottságoknak más feladataik mellett, a ház fenntartásával, mindennapi életével is törődni kell. Nem mindegy a résztulajdonosoknak, hogy mennyire ügyelnek az ott

élők az állagmegóvásra, az együttélés szabályainak betartására. A körzeti bizottság kísérelje figyelemmel, hogy a házakban milyen kérdések merülnek fel, és segítse azok megoldását. Itt ugyanúgy jelentkezik a társadalmi munka lehetősége, mint az állami bérleményeknél. A tapasztalat az, hogy ezekben a házakban rendszeres a társadalmi munka, mert ezzel is csökkentik a közös kiadásokat.

A bizottság ügyeljen arra, hogy az itt élők ne csak a közvetlen tulajdonukkal foglalkozzanak, hanem az egész környék, a kerület ügyeivel is törődjenek.

Segítse a körzeti bizottság, hogy az igazgatóság és a lakóbizottság ne egymással szembenálló testületek legyenek, hanem az ellentmondásokat feloldva, az ott élő emberek jó közérzetét biztosítsák.

Közlekedésbiztonsági feladatok

A közúti közlekedés rohamosan fejlődik. A közlekedés, a járműállomány az emberért van, az embert szolgálja és a közlekedésbiztonság,

a balesetek megelőzése is elsősorban az embereken múlik. Alapvető feladat a fegyelem javítása, megszilárdítása, mert a közlekedésben sincs helye az indulatoknak, a virtuskodásnak, erőszakoskodásnak, de még a figyelmetlenségnek sem, hiszen a legcsekélyebb felületesség, nemtörődömség is balesetveszéllyel jár; akár emberéletet is követelhet. A rendőri és más hivatalos, valamint társadalmi szervekre nagy és növekvő felelősség hárul a balesetek megelőzésében.

A Hazafias Népfront fokozatosan szélesedő társadalmi kapcsolatai rendkívül hasznosan állíthatók a közbiztonság javításának a szolgálatába. A balesetmegelőző, tájékoztató tevékenység — a mozgalmon keresztül — olyan rétegekhez, közösségekhez is eljuthat, amelyek ettől eddig valamilyen oknál fogva távolmaradtak.

A körzeti bizottságban nincs szükség ilyen irányú, önálló tevékenységre: a legcélravezetőbb, ha az állami és társadalmi szervezetekkel megfelelő munkakapcsolatot alakít ki. Ennek keretében jelezni lehet például — akár telefonon — az esetleges, a közlekedés biztonságával összefüggő forgalomtechnikai hiányosságokat (jelzőlámpák, jelzőtáblák, úburkolati jelek, úthibák.)

Tájékoztatásul felsoroljuk a közlekedési balesetmegelőző és ismeretterjesztő tevékenységgel foglalkozó szervezeteket azzal a kiegészítéssel, hogy a körzeti bizottság — természetesen — elsősorban ezek kerületi szerveihez forduljon.

Hivatalos szervek:

- Budapesti Rendőrfőkapitányság Közlekedésrendészete értékelő, megelőző és titkársági osztálya (Bp. XIV., Hungária krt. 149. Tel.: 220-848)
- fővárosi közlekedési hatóságok:
 - a. főútvonalakkal kapcsolatosan a Fővárosi Tanács VB Közlekedési Főigazgatósága (Bp. V., Városház u. 9-11. Tel.: 186-066)
 - b. mellékútvonalakkal kapcsolatosan a kerületi tanácsok műszaki osztályai.

Társadalmi szervek:

- Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács (Bp. V., Curia u. 3. Tel.: 182-085)
- kerületi közlekedésbiztonsági tanácsok.

A felsorolt állami és társadalmi szervek irányítják a gyermekek, valamint az ifjúság körében végzett közlekedési nevelő és ismeretterjesztő munkát, és a lakosság más rétegeihez szóló közlekedési propagandamunkát. Jó példái: a „Tanítsa meg családját biztonságosan közleked-

ni"-mozgalom és az „Idősek hete a közlekedésben"-akció. Filmvetítéssel egybekötött előadásokat, tájékoztatókat is tartanak, ha a népfrontkörzet hozzájuk fordulva segítségüket kéri és egyeztetni velük az időpontokat. Az előadások természetesen foglalkozzanak a kerületet, a körzetet közvetlenül érintő közlekedésfejlesztési tervekkel, azok magyarázatával, indokolásával és lehetőleg előzzék meg az esetleges változásokkal együttjáró feszültségek, a kedvezőtlen közhangulat kialakulását.

KÖRNYEZETVÉDELMI KÉRDÉSEK

A főváros rendje és tisztasága

A főváros tisztasága érdekében jelentős erőfeszítések tanúi lehetünk: korszerű gépekkel tisztítják az úttestet, egyes helyeken már a járdát is, korszerűbb szemétszállító eszközöket (kukákat) használnak egyre több az utcai és házi szemétgyűjtő. Mégis – sokak jogos bosszúságára – elhanyagolt, szemetes az utca, a park, a játszótér, az üzletek környéke és nemegy helyen maga a lakóház is.

Mindez azt bizonyítja, hogy bármilyen állami erőfeszítés hiábavaló, ha a főváros lakosai nem tesznek meg minden tőlük telhetőt a rend, a tisztaság megőrzésére.

Ennek szellemében – a fővárosi akcióprogram nyomán – kerületi programok készültek. Ezek tartalmazzák mindazokat a feladatokat, melyek végrehajtása az adott terület tisztasága és rendje érdekében elengedhetetlenül szükségesek.

Mit tegyen ennek elősegítésére a körzeti népfrentbizottság? Mindenekelőtt ismerkedjen meg a kerületi akcióprogramokkal. Gyűjtse össze

azokat a feladatokat, amelyeket a kerületi tervek az adott körzetre előirányoztak. Készítsen ütemtervet és határozza meg, hogy egy-egy kérdéssel mikor, milyen formában kíván foglalkozni.

Ne hagyatkozzék azonban csak a megadott feladatokra. Az aktívák járják be a körzetet, és tapasztalataikkal is egészítsék ki programjukat. Figyeljék meg:

- hol, milyen állandó szennyeződés keletkezik,
- melyek azok az üzletek, amelyek környékén állandóan göngyöleg, szemét hever,
- a lakóházakban és környékükön milyen rend, a tisztaság,
- vizsgálják meg a körzet területén levő üzemek, intézmények és környékük állapotát,
- kísérik figyelemmel az iskolák, óvodák udvarának, a parkok, a játszóterek és a sportpályák állapotát (ez az új nemzedék nevelése szempontjából sem elhanyagolható feladat),
- figyeljenek fel arra, ha valahol engedély nélkül szemétkerakóhely alakul ki.

Amikor már megismerkedtek a körzet problémáival, a népfrentbizottság határozza meg, hogy egy-egy munkaterületen melyik társszervvel kíván együttműködni, majd pedig az egyez-

tetés után véglegesítse feladattervét. Feltétlenül jelölje meg azt is, hogy milyen területen vonhatók be a lakóbizottságok a munkába. A „Szép, tiszta, virágos Budapestért” mozgalom jó keretet ad e feladatok megvalósításához.

TISZTASÁGI MOZGALOM, FÁSÍTÁS

A tisztasági mozgalom a Vöröskereszt lakóterületi alapszervezeteivel együttműködve, elsősorban a lakóházak, udvarok, kertek tisztasága érdekében végzett tevékenységet öleli fel. Az évenkénti értékelésbe, a Tiszta udvar-rendes ház cím odaítélésébe kapcsolódják be a körzeti népfrentbizottság is, és más téren úgyszintén segítse elő az ezirányú erőfeszítések sikerét.

A fővárosban — figyelembe véve az üzemek, iskolák, óvodák igényeit — évente mintegy 70 ezer facsemetét, illetve cserjét ültetnek el. Az ingyenes fásítási akció a családi házakra nem terjed ki.

Minden évben tavasszal és ősszel mód kínálkozik arra is, hogy az arra alkalmas és megfelelően előkészített területen társadalmi munkában fát ültessenek. A munkát a körzeti népfrentbizottság a következőképpen szervezheti meg:

- összegyűjti az igényeket hely, fafajta és mennyiség szerint;
- az illetékes szakigazgatási szervvel egyezteti, hogy az adott területre célszerű-e fát ültetni, vagy esetleg más terv készült rá;
- a Fővárosi Kertészeti Vállalat vagy az IKV területileg illetékes kertészével tisztázza, hogy nem készült-e az adott területre központi fásítási terv;
- a megvalósítható igényekről készült összesítést eljuttatja a kerületi népfrontbizottságokhoz.

A fákat mindig megfelelő helyi előkészítés után ültessék el. A munkába lehetőleg vonjanak be olyan lakókat, akik megfelelő gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, hívják segítségül a kertbarát mozgalom, vagy a Kertészeti Vállalat kerületi részlege egy-egy szakemberét.

Jó tudni, hogy utcai fasorokat csak vállalat telepíthet.

Az ültetés csak az első lépés. Szervezze meg a körzeti népfrontbizottság a fák későbbi gondozását is, hiszen az öntözetlen, gondozatlan fa kipusztulhat, és sok hasznos munka vesz kárba.

VIRÁGOSÍTÁS

Az utcák kellemes színfoltja az ablakokban és az erkélyeken, a családi házas övezetekben, a peremkerületekben a kertekben és esetleg az utak szegélyén elültetett virág. A virágosítási akciót évente meghirdeti a Hazafias Népfront: ilyenkor a megadott szakboltok egynyári virágokat kedvezményes áron árusítanak.

LOMTALANÍTÁS

A „Szép, tiszta, virágos Budapestért” mozgalom keretében kíváncsoznak a szervezett lomtalanítási akciók is. Mint köztudott, ezek célja a rendszeres szemétszállítás keretében nem megoldható a nagyobb bútordarabok, edények, ócska holmik összegyűjtése és eltávolítása. A Fővárosi Közterületfenntartó Vállalat — indokolt esetben — egyedi szemétszállítást is vállal, amiről nem árt a lakóbizottságok segítségével az érdekelteket tájékoztatni.

A rend és a tisztaság megteremthető, de rendszeres és állandó munkát igényel. Ennek hiánya esetén — különösen a lakóházakban — állandó

a perpatvar, a házfelügyelő, gondnok vagy a házkezelőség takarítói és a lakók közötti nézeteltérés.

A vitathatatlan nehézségek ellenére is jó szándékkal sokat javíthatunk rend és tisztaság terén szűkebb környezetünk állapotán. Ezért a körzeti népfrontaktívák nyerjenek meg mindenkit ennek az ügynek. Ne csak a lakóbizottság tagjait, keressék fel hanem a pedagógusokat, az ifjúsági és úttörőszervezet tagjait, az idősebb kertészkedni szerető lakókat, a lakóterületen működő üzemek vezetőit és dolgozóit is, és ragadjanak meg minden alkalmat a meggyőzésre és a példamutatásra.

„SZÉP, TISZTA, VIRÁGOS BUDAPESTÉRT”

Ezt a mozgalmat 1972-ben, Pest, Buda és Óbuda egyesülésének 100. évfordulója alkalmából — a Fővárosi Tanács VB felkérésére — a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága, a KISZ Budapesti Bizottsága, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa és a Magyar Vöröskereszt Budapesti Vezetősége bevonásával szabályozták.

A „Szép, tiszta, virágos Budapestért” mozgalomban elért eredmények elismerésére a Fővárosi Tanács VB I., II. és III. helyezést állapított meg, amelyet 1978-ban az I. (sűrűn beépített és ipari területek), és a II. (kertváros jellegű, kevesebb ipari létesítménnyel rendelkező kerületek) kategóriára megosztott.

A környezetvédelmi nevelő munka

A környezetvédelem napjaink egyik legégetőbb kérdése. A felnőttek körében végzett felvilágosító és meggyőző tevékenységgel, a napi feladatok eredményes megoldásával, a kárt okozók felderítésével és bejelentésével közvetlen környezetük fásításával, virágosításával, a meglevő játszóterek, parkok, erdők megóvásával, sokat tehetünk a helyzet romlásának megakadályozására.

A gyermekek és az ifjúság nevelésének, az emberformálásnak fontos része a környezeti-természeti értékek megismertetése és az ezek oltalmára való nevelés.

A gyermekek és az ifjúság környezetvédelmi szemléletének kialakítása természetesen nem-

csak a népfront feladata. Az iskolai oktatás elméleti alapot ad az iskolán kívüli környezetvédelmi tevékenységhez. Az úttörőmozgalom és a KISZ programjában szerepelnék is olyan környezetvédelmi célkitűzések, amelyek jól összehangolhatók a lakóterületi feladatokkal.

Az úttörők élete „törvényének” 11. pontja szellemében: „Az úttörő szereti és védi a természetet”. Mit jelent ez? Sok mindent, például az iskola és környéke tisztántartását, a részvételt a tisztasági őrjáratokban, a parkok, a játszóterek, a vizek védelmét, télen a madáretetők készítését és még számtalan más, kisebb-nagyobb ilyen irányú tevékenységet.

Mindkét fél számára hasznos, ha a körzeti népfrontbizottságok a környezetvédelmi program kialakításakor felveszik a kapcsolatot a körzet területén működő iskolával, és lehetőséget keresnek a szervezett együttműködésre. Erre főleg az alábbi területeken kínálkozik lehetőség:

- figyelő, felderítő szolgálat szervezése,
- játszótér építése és megőrzése,
- faültetés és a frissen ültetett fák további, rendszeres gondozása,

- az esetleges védett fasorok, parkok megismer-
tetése és oltalma,
- a fiatal erdők ápolása, tisztán tartása,
- a hasznos anyagok – például a papírhulladék
– gyűjtése.

Mint említettük, ugyancsak jó együttműködés alakítható ki a KISZ-el. A KISZ KB 1978. január 18-i „A KISZ szervezetek tevékenységéről és feladatairól a környezetvédelemben” szóló ha-
tározata erre programot is ad:

- az intézményi KISZ-szervezetek kísérik fi-
gyelemmel a környezetvédelmi előírások
betartását;
- szervezzenek ilyen irányú szakköröket,
hobby-köröket, táborokat és pályázatokat;
- támogassák a lakóterületen a településfejlesz-
tési programok megvalósítására szervezett,
elsősorban fásítási, virágosítási akciókat;
- szervezzenek környezetvédelmi őrsegeket és
- hulladékgyűjtési akciókat.

A kerületi népfrentbizottságok és a KISZ ke-
rületi bizottságai együttműködési megállapodá-
sokban is foglalkoznak a környezetvédelmi
tevékenységgel és ajánlásokat tesznek a külön-
böző munkaformákra is. Ezért a környezetvé-
delmi feladatok körzeti megfogalmazásakor a

bizottság lehetőleg törekedjen arra, hogy azok megvalósítására az üzemek, a intézmények és az iskolák KISZ-szervezeteivel is megfelelő kapcsolatot alakítson ki.

A lakóterületen dolgozó népfrontaktívák is támogathatják, elősegíthetik az iskolák, a KISZ és úttörőközösségek ilyen irányú nevelő munkáját: bekapcsolódhatnak a szakkörök, klubok munkájába, közösen szervezhetnek túrákat, kirándulásokat, ügyes ötletekkel támogathatják a gyermek-környezetvédelmi felelősök korukhoz illő tevékenységét.

A fiatalok bevonásánál nagyon ügyeljenek arra, hogy ezt a gyakorlati feladatokat megjelölésével értelmes és hasznos célok kitűzésével tegyék, mert az esetleges kudarc későbbi közéleti magatartásukat is kedvezőtlenül befolyásolhatja.

Környezetvédelmi őrség

Az utóbbi években a települési környezetben, a közterületeken és a zöld felületeken egyre növekednek a rendellenes használatból, figyelmetlenségből, nemtörődömségből, véletlenül

vagy szándékosan okozott károk. A Fővárosi Kertészeti Vállalat adatai alapján Budapesten a károk összege 1973-ban 3 millió, 1977-78-ban pedig már 8,4–8,6 millió forintra rúgott. (Ezek az adatok csak a lakosság által okozott károkat foglalják magukban.)

Igen jelentősek emellett azok a rongálások is, amelyek a közvilágításban, a telefonkészülékekben, szemétgyűjtő kosarakon és más közterületen elhelyezett tárgyakon figyelhetők meg. Budapesten például a 104 ezer világítótestből évente 10 ezret törnek össze és a kár meghaladja az 1 millió forintot. A kereken 3500 nyilvános telefonállomásnál legalább évi kétszeri tönkretétellel lehet számolni, hiszen a káresetek száma meghaladja a 7 ezret.

A települések környezeti problémái között egyre súlyosabb gondot okoz a szemét és hulladék elszállításának, tárolásának és kezelésének megoldása. A Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat és a többi vállalat által összegyűjtött szemét mennyisége 1978-ban 3,5 millió köbmétert tett ki. Ezekhez az adatokhoz képest elenyészőnek tűnik az illegálisan lerakott szemét és törmelék mennyisége, ami évi kb. 50-60 ezer köbméterre tehető. Az engedély nélküli szemét-

lerakás főleg a családiházas övezetekre jellemző ahol – az esztétikai kifogásokon kívül – a zöldterületeket is rongálja és jelentős környezeti, közegészségügyi ártalmak forrása.

A károk nagy része a parkberendezési tárgyak rongálásával függ össze. A összetört padok, hiányzó lécek, a kifordított, vagy el is távolított szemétkosarak, tilalmi táblák, a leszakított lengőhinta, a szétvert pingpong- és sakkasztal gyakori látvány parkjainkban.

Igen sok bosszúságot okoznak és a zöldfelület fenntartói teljesen tehetetlenek egyes kutyatulajdonosokkal szemben, akik a nem erre a célra létrehozott parkokat, de még a játszótereket is – a tiltó rendelettel ellentétben – használják és szennyezik.

Néhány lakótelepen a parkoló hiánya és az a helytelen szemlélet, hogy mindenki az ablaka alatt szeretné tárolni a gépkocsiját, arra vezet, hogy a zöldfelületeken parkoló autók rengeteg kárt okoznak.

A felsorolás korántsem teljes. Mondhatni, hogy a főváros minden területén más és más a legkirívóbb, káros jelenség, és ezek megszüntetésének feltétlenül szerepelnie kell a kerület vagy a körzet környezetvédelmi feladatai között.

AZ ŐRSÉGEK SZERVEZÉSE

A közterület zöldfelületek használatáról és fenntartásáról szóló tanácsi rendelet előírja, hogy a közparkokat, tereket, játszótereket parkőrök alkalmazásával kell védeni. A ma már kisszámú, igen idős parkőr feladatának nem igen tud eleget tenni. A felügyelet hiányát, illetve eredménytelenségét a lakosság gyakran felveti és számon kéri, de a tapasztalatok szerint a zöldfelületű rongálások megakadályozása egyedül a parkőrök útján lehetetlen. A közeljövő feladata, hogy olyan „védelmi rendszereket” alakítsunk ki, amelyek hatásosak lehetnek a zöldfelületek és közterületek megóvásában.

Ennek a védelemnek a társadalmi megszervezésére a Hazafias Népfront országosan meghirdette a környezetvédelmi őrség-akciót. Ez a mozgalom — lényegét tekintve — az egész országban azonos elveken nyugszik, csak a feladatok és módszerek alkalmazkodnak a helyi adottságokhoz.

Az őrségek megszervezésének fontos előfeltétele, hogy legyen, aki tulajdonképpen a környezetvédelmi őrség vezetője és irányítója. Az

ő feladata a munka megszervezése és összefogása, valamint a kapcsolat kiépítése a különböző állami és társadalmi szervekkel. Az ő munkájától, összetartó, rábeszélő, meggyőző képességétől függhet a körzet környezetvédelmi munkája.

Természetesen a szervezéssel egyidőben meg kell határozni általánosságban és az adott területre is az őrségek feladatait.

JOGVÉDELEM

Felmerül a kérdés, hogy a feladatok ellátására milyen jogok illetik meg a környezetvédelmi őrség tagjait. Az őrség tagjait a Büntető Törvénykönyv 25. § alkalmazásával – mint minden más állampolgárt – jogos védelem illeti meg. „Jogos védelemben az cselekszik, akinek a cselekménye közérdek, vagy a saját, illetve mások személye vagy javai ellen intézett, vagy azokat közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.”

A környezetvédelmi őrség tagjai karszalag viselésére jogosultak és megfelelő igazolvánnyal rendelkeznek. Joguk van ahhoz, hogy a környe-

zeti ártalmat okozókat, a rongálókat figyelmeztessék, felszólítsák, szükség esetén pedig hatósági rendészeti szervek közreműködését is igénybe vegyék.

A környezetvédelmi társadalmi őrség által tett bejelentés közérdekű bejelentésnek minősül, amelyet az 1966. évi I. törvény értelmében az illetékes szerv általában 30 napon belül köteles elbírálni, és a tett intézkedésről vagy az intézkedés mellőzéséről — az utóbbi esetben az okok feltüntetésével — írásban értesíteni a bejelentőt.

AZ ŐRSÉG SZERVEZETE ÉS MŰKÖDÉSE

Az őrség a népfrentbizottság irányításával működik. Célszerű — természetesen a helyi adottságokhoz alkalmazkodva — 3–5 tagú őrséget alakítani. Jó, ha az őrség tagjai között önkéntes rendőr is van és képviselteti magát a lakóterületen működő társadalmi vagy tömegszervezet.

Azokkal, akiket a munkába be akarnak vonni, ismertetni kell az általános és helyi feladatokat, a legfontosabb tudnivalókat — köztük az érintett rendeleteket —, amelyek a munka során felme-

rülhetnek. Például: szólni kell arról, hogy a rendbontókat először csak figyelmeztetni kell, és csak a kifogásolt cselekmény ismétlődésekor helyes szabálysértési feljelentést tenni.

A területet fel lehet osztani az Őrség tagjai között, de van, ahol előnyösebb, ha csoportosan végzik tennivalóikat.

Az időpont meghatározása ugyancsak a helyi viszonyoktól függ. Sok előnye van a kampányszerű ellenőrzésnek is, a lényeg azonban az, hogy mindig az előre meghatározott program szerint végezzék és azt egyeztessük a kerületi társadalmi szervezetekkel.

A körzeti őrségek vezetői tartsanak kapcsolatot a kerületi bizottsággal és az illetékes szervekkel, így — a többi között — a Rendőrkapitánysággal, a Tanács műszaki, igazgatási osztályaival, a KÖJÁL-lal, a Fővárosi Kertészeti Vállalat és a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat kerületi kirendeltségével. A panaszok megszüntetésével kapcsolatos intézkedést az illetékes állami vállalatoktól vagy szervektől kérjék.

Az űrség tagjai jelentést tesznek vezetűjűknek. A jelentés tartalmazza az észlelt hiányosságokat, az elkövetű – szabálysértési eljárás kezdeményezéséhez szükséges – személyi adatait, a szabálysértés tárgyát, időpontját, a tanuk adatait, esetleg a gépkocsi rendszámát.

A zöldterületekkel, parkokkal, terekkel, fasorokkal kapcsolatos problémákat a Fűvárosi Kertészeti Vállalat kerületi kirendeltségeivel, a személyszállítással, az utak tisztántartásával, azok berendezési tárgyainak rongálásával kapcsolatosakat a Fűvárosi Közterület-fenntartó Vállalattal kell közölni.

A környezetvédelem ma már törvénybe foglalt állami feladat, de csak akkor lehet eredményes, ha az egész társadalom és valamennyi társadalmi szervezet közreműködik a törvény és a rendeletek betartásában.

Kertbarát és kistenyésztű körök

Budapesten 60 kertbarát- és kistenyésztű-közösség működik a Hazafias Népfront kerületi bizottságai mellett, az ÁFÉSZ, illetve a vállalatok, intézmények, könyvtárak és művelődési

házak körében. A közösségek tevékenységét a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága mellett működő Budapesti Kertbarátok és Kistenyésztők Társadalmi Szövetsége koordinálja.

A kertbarátkörök, klubok, szakcsoportok feladata, hogy tagságuknak segítséget nyújtsanak a sikeres kertészkedéshez, illetve a kisállatok tenyésztéséhez. Ez valós fogyasztói igényeket kielégítő célkitűzés, hiszen a tagok munkája nyomán több lesz a gyümölcs, friss zöldség, virág, tojás, méz, baromfihús. Ezek nagyrésze az önellátást is szolgálja, így mentesíti a központi készleteket, kisebb részük pedig a kereskedelem útján a fogyasztói piacra kerül, növeli a kínálatot és bővíti a választékot.

Nem kevésbé fontos körülmény, hogy a kertbarát-közösségek tagsága mozgósítható az időszerű társadalmi, politikai célok megvalósítására is. Az a tapasztalat, hogy az alapjában véve gazdasági töltetű mozgalom szervezett tagsága igen fogékony a társadalmi-politikai kérdések iránt, ezért tájékoztatásuk, bevonásuk a közéletbe, tevékenységük hatása túlterjed saját körükön; eljut a lakosság ennél szélesebb rétegeihez is.

SZAKMAI ELŐADÁSOK, TANULMÁNYUTAK

A kertbarátközösségek igen színes klubéletet alakítottak és alakíthatnak ki. Ennek közép-pontjában a rendszeres klubösszejövetelek állnak. Ezeknek kedvelt napirendi pontja a szakmai előadás, ahol jól képzett szakemberek időszerű kertészeti, állattenyésztési kérdésekről adnak tájékoztatást a hallgatóságnak. Az előadásokat rendszerint szakfilmek bemutatója, konzultáció, nem egyszer élénk és tartalmas vita kíséri.

Egyre gyakoribbak a klubok által szervezett kirándulások. Meglátogatják a közeli állami gazdaságokat, termelőszövetkezeteket, a kertészeti oktatási és kutató intézményeket, ahol mindig szívesen látott vendégekként fogadják őket. Hasznos tanulmányutakat is szerveznek, amelyek programjában a szakmai ismeretek bővítése mellett a környék történelmi, kulturális látnivalóinak megismerése is szerepel.

A klubok életéről, eredményeiről évente kiállításokon számolnak be a lakókörzetük állampolgárainak és nem hiányozhatnak programjukból a baráti összejövetelek sem.

A közösségek éves program szerint működnek. A társadalmi szövetség részükre rendszeres szaktanácsadást tart a HNF Budapesti Bizottságának székházában.

KÖRNYEZET-SZÉPÍTÉS

A budapesti kertbarátokra és kistenyésztőkre még sok megoldandó feladat vár. Mindenekelőtt bővíteni lehet a mozgalomban résztvevők számát így a körzeti bizottság mellett is alakulhatnak kertbarát- és kistenyésztő körök.

A kertbarátok és kistenyésztők megtisztelő feladatuknak tartják lakókörnyezetük szépítését. Részt vállalhatnak a főváros virágosításából, segítik a tiszta, szép és rendezett városkép kialakítását. A körzeti népfrentbizottság karolja fel az ilyen irányú kezdeményezéseket.

BELSŐ UDVAROK

Különösen nagy a jelentősége egy-egy virágkedvelő, esetleg kiskerttulajdonos hasznos szenvedélyének a belső, túlzásúfolt, rosszlevegőjű,

igen kevés zöldterülettel rendelkező kerületekben. Ott a sivár udvarokon elültetett egy-egy facsemete, egy-egy kialakított virágágyás, örökzöld vagy más évelő növény is oázist, felüdülést jelent a ház lakóinak. Ápolásukkal, öntözésükkel nemcsak a nyugdíjasok találnak maguknak foglalatosságot, hanem a még fogékony korban levő, ügyesebb gyermekekben is ki lehet fejleszteni a virágok, növények szeretetét, a fák védelmét.

A „MINTAKERT”-MOZGALOM

A főváros peremkerületeiben, a kertekben levő kereken 2 millió gyümölcsfa, valamint a szőlőültetvények és haszonnövények, továbbá a kertekben nevelt dísnövények több szempontból is jelentős szerepet töltenek be. Gazdasági jelentőségük is nagy, hiszen kb. 200 ezer család friss zöldséggel való önellátását biztosítják.

Egészségügyi szempontból nagyon jelentős, hogy a kertben végzett változatos tevékenység elősegíti az emberi szervezet regenerálódását, a szabadidő, az idős, nyugdíjas emberek idejének hasznos eltöltését, az egyéni alkotóvágy kielé-

gítését. A kertekben levő növényzet mérsékeli a város környezeti ártalmait azáltal, hogy csökkenti a zajokat, nagy mennyiségű port, és káros gázokat köt le.

A „Mintakert”-mozgalmat évenként együttesen hirdetik meg a Hazafias Népfront kerületi bizottságai és a kerületi tanácsok, a kertes beépítésű II., III., IV., X., XII., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXI. és XXII. kerületben. Az írásos meghírdetést a Hazafias Népfront-helyiségekben, a kerületi tanácsok hirdető tábláin, a körzeti növényvédelmi táblákon függesztik ki. A meghírdetés tartalmazza a részvétel feltételeit, a benevezés módját, a helyszíni bírálat idejét, az értékelés szempontját, az erkölcsi elismerés módozatait.

A benevezéseket a Hazafias Népfront kerületi bizottságai és a kerületi tanácsok gyűjtik össze és nyilvántartásba veszik. A benevezések helyétől és számától függően bírálati körzete-
ket alakítsanak ki.

A mozgalomba benevezett kertek bírálatát a Hazafias Népfront, a tanács a Fővárosi Növényvédelmi és Agrokémiai Állomás, továbbá a kertbarátklubok és közösségek képviselőiből alakult bizottságok végzik a megadott szempontok sze-

rint, pontozásos módszerrel. A pontszámok alapján nyerik el a kertek tulajdonosai az I., II. és III. helyezést.

A mozgalom eredményeit kerületenként értékelik. Ez alkalommal az I., II., III. és a további helyezést elért kertek tulajdonosai tárgyjutalomban vagy elismerő oklevélben részesülnek.

A BÉKE, A BARÁTSÁGI ÉS A SZOLIDARITÁSI MUNKA

A béke, a barátság, a szolidaritás az emberek szívéhez és értelméhez egyaránt közelálló fogalmak. A több mint 30 éves magyar békemozgalom a népfrontmozgalom egyik legvonzóbb hagyományokra támaszkodó munkaterülete. Vonzó azért, mert az általa képviselt elvek és célok révén a legkülönbözőbb világnézetű és társadalmi helyzetű emberek azonosulhatnak a mozgalom célkitűzéseivel.

Joggal kérdezheti bárki, hogy az emberek döntő többsége egyetért a mozgalom céljaival, miért van mégis szükség a nemzetközi agitációra, miért keressük az alkalmat a párbeszédre. A helsinki megállapodást követően a nemzetközi politikát az enyhülés jellemzi, ennek ellenére időközönként feszültségek támadnak és az események közötti összefüggéseket nem könnyű nyomon követni.

Azt tapasztaljuk, hogy a közvélemény érzékeny műszerként reagál a világpolitika változásaira. Van amikor megértés, máskor értetlenség kíséri egy-egy külpolitikai eseményt és ez befolyásolja az emberek hangulatát, politikai állásfoglalását.

Annak, hogy valaki jól eltudjon igazodni a nemzetközi események szövevényében, értse a világhelyzetet és egyet is értsen a szocialista külpolitikával, előfeltétele a szocialista társadalom iránti elkötelezettség és a társadalmi felelősségérzet.

Az előzőekből adódik, hogy a nemzetközi agitáció alapfeladata a szocialista társadalom iránti elkötelezettség, felelősségérzet, a szocialista hazafiság és az internacionalizmus elmélyítése. Annak megértetése, hogy aki tudása legjavát adva részt vesz a szocializmus építésében — egyben a béke ügyét szolgálja. Aki határozottan síkra száll a népek közötti igazságos béke fenntartása, megszilárdítása érdekében — az igaz hazaszeretettel építi a szocializmust. A kül- és a belpolitika szolgálata közös egységet képez, egymástól el nem választható — például a belső építőmunkának is vannak bizonyos nemzetközi feltételei. Ezek között elsődleges szoros szövetségünk a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal, tevékeny részvételünk a Varsói Szerződés szervezetében és a KGST-ben, a széleskörű összefogás a világ haladó, demokratikus, antiimperialista erőivel.

A kapitalista országokkal a békés egymás mellett élés megvalósítására, normalizált viszonyokra, kölcsönösen előnyös kapcsolatokra törekszünk. Ez a politika arra a felismerésre épült, hogy a nemzetközi erőviszonyok lehetővé tették, megteremtették a békés egymás mellett élés objektív alapjait. Ennek alapján megkötött megállapodások elősegítették politikai, gazdasági és kulturális kapcsolataink bővülését a kapitalista világ számos országával, ami megfelel az érintett országok és a béke érdekeinek.

A körzeti bizottságnak módja és lehetősége van a közvélemény tanulmányozására, jelen van amikor a konkrét témát, eseményt megvitatják, véleményt mondanak.

A körzeti bizottság fő kérdése, hogy milyen akciókkal, milyen hangvétellel közelítse meg, tegye érdekeltté a különböző társadalmi helyzetű és műveltségű — beleértve a politikai műveltséget is — embert a nemzetközi agitációs munkában. Az agitáció ezért együtt szóljon az érzellemhez és az értelemhez.

KÜLPOLITIKAI ISMERETTERJESZTÉS

A békemozgalmi munka magában foglalja a külpolitikai ismeretterjesztést, a népek közötti

barátság ápolását és a szolidaritási tevékenységet. Merev elhatárolásuk helytelen, mert az egész agitációs tevékenység egységet képez és hogy mikor, melyik terület kap nagyobb hangsúlyt, az a nemzetközi helyzet alakulásától, az éppen időszerű kérdésektől függ.

Hagyományos akció az évről évre ismétlődő megemlékezés május 9-ről, a fasizmus felett aratott győzelem napjáról. Jó alkalom arra, hogy évenként visszatérően emlékezzünk és emlékeztessünk arra a szolgálatra, amelyet a fasizmus legyőzésével a Szovjetunió az emberiség megmentéséért tett és jó alkalom arra is, hogy ebben az időszakban az erőket koncentrálna, előtérbe kerüljön a nemzetközi felvilágosító munka.

Hasonló visszatérő nagy akció az őszi szolidaritási hónap. Célja, hogy kifejezésre juttassa szolidaritásunkat a fejlődésért, a társadalmi haladásért, a békéért, a függetlenségért, a szocializmusért harcoló népek iránt.

NEMZETKÖZI AGITÁCIÓ

A tudatformálás, a helyes szemlélet kialakításának célja a bizalom, a szocialista külpolitikával

az egyetértést erősítése. Legelterjedtebb formák a tájékoztató jellegű előadások, békegyűlések, külpolitikai tájékoztatók. A politikai vitakörök összejövetelei is jó alkalmat teremtenek a nemzetközi agitációra.

A külpolitikai ismeretterjesztés vonzó formája a fórum, ahol a vitavezető rövid, néhány perces bevezője után nyílt párbeszéd folyik, kérdések, vélemények hangzanak el. Célszerű, ha az aktívák előzetesen összegyűjtenek néhány kérdést, s ezek megválaszolásával kezdődik az összejövetel. Ezek a beszélgetések adnak leginkább alkalmat arra, hogy az emberek megszólaljanak és érdemi vitában tisztázzák az összefüggéseket, megismerjék az egyes jelenségek okait.

Ugyancsak kedvelt forma a külpolitikai klub, amelynek napirendjén időszerű nemzetközi kérdések szerepelhetnek. Ez a módszer adja a legtöbb lehetőséget az elemző vitára, a közös álláspont kialakítására.

Jó módszernek bizonyult „A népfrontban folytatjuk” című program. A TV-fórumokat követő napokban jól tájékozott külpolitikuskok, újságírók adhatnak választ a nyitva maradt kérdésekre. Érdeme a módszernek, hogy a

népfrontbizottság hatókörében élő és a külpolitika iránt érdeklődő emberek a TV-be küldött, de meg nem válaszolt kérdéseikre személyükre szóló választ kapnak. Ez is bővíti, erősíti a kapcsolatot a lakossággal.

A vetélkedőket különösen a fiatalok kedvelik. A körzeti bizottságok vagy csatlakozhatnak a budapesti, kerületi vetélkedőkhöz, vagy önálló játékot szervezhet. Ez vonzó és sok előnye van: a résztvevőket ismeretszerzésre, önálló politikai véleményformálásra indítja.

A reagálás a nemzetközi élet nagy eseményeire, a magyar és a világbéke-mozgalom állásfoglalásai, felhívásai melletti demonstráció nélkülözhetetlen módszere a mozgalomnak. A leszerelés társadalmi és politikai szükségességét, a hagyományos és nukleáris fegyverkezési verseny káros hatását bemutató előadások, a háború veszélyének értelmi, érzelmi felismertetése állásfoglalásra készíti.

Mondanivalónk tolmácsolásának hatásfokát nagymértékben növelheti a filmvetítés, az irodalmi, zenei, művészeti alkotások bemutatása. A haladó művészeti alkotások is segítik a politikai tartalom kifejezését. Hasznosnak tartjuk ilyen alkalmakkor az iskolás gyerekek szerepeltetését.

BARÁTSÁGI ÉS SZOLIDARITÁSI TEVÉKENYSÉG

A népfrentmozgalom nagy érdeklődést kiváltó rendezvényei a Szovjetunió, a szocialista országok életét, fejlődését, kultúráját bemutató műsorok. Céljuk a szocializmust építő országok testvéri összefogásának bemutatása, a politikai gazdasági, katonai együttműködés jelentőségének, ezen keresztül az internacionalizmus érzésének és tudatának elmélyítése. Ehhez a szocialista országok kulturális irodái is megfelelő segítséget tudnak adni. (A kulturális irodákkal a kapcsolattartás a kerületi bizottságok feladata.)

Mozgalmunk fontos feladata a szolidaritás erősítése a kapitalista országok munkásmozgalmaival, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal a békéért, a társadalmi haladásért, az emberi jogokért folyó demokratikus küzdelemben – például tiltakozás a neofasizmus, neokolonializmus, a faji megkülönböztetés ellen, gyűlések, aláírásgyűjtések, tiltakozó táviratok küldése, béke-szolidaritási menetek szervezése, véradás (együttműködve a Vöröskereszttel).

Végezetül: a nemzeti és nemzetközi évfordulókról a megemlékezés, a nemzetközi fel-

világosító propagandamunka, a béke-barátsági hónap, a szolidaritási akciók sikerének feltétele: a jó együttműködés a párt, valamint a társadalmi és tömegszervezetekkel. A koordináció akkor hatékony, ha nemcsak a programok kidolgozásánál, de a megvalósítás során vállalt feladatok pontos elhatározásánál, s végül, ha az eredmények értékelésénél is jelentkeznek.

A POLITIKAI ISMERETTERJESZTÉS

A körzeti népfrentbizottság fontos tevékenysége a felvilágosító és tájékoztató munka. Feladata a szocializmus építését tevékenyen támogató közvélemény kialakítása, az állampolgári felelősségérzet erősítése és az állampolgárok ösztönzése a közügyekben való részvételre. Az adott időszak politikai ismeretterjesztését a kerületi népfrentbizottság állásfoglalásai, ajánlásai alapján a kerületi pártbizottság elvi-politikai irányításával — a helyi sajátosságokat figyelembevéve — alakítják ki.

A HNF körzeti bizottságai agitációs és propaganda tevékenységét a sokszínűség jellemzi. A népfrentmozgalom politikai feladatainak megoldásába a társadalom legkülönbözőbb csoportjai és rétegei igen sokféle formában vonhatók be. A legkülönbözőbb érdeklődés, érdekeltség, lakóhelyi, szakmai kötődés figyelembevételével és felhasználásával érhető el, hogy újabb emberek kapcsolódjanak be a közéleti munkába.

Az emberek többsége tudja és elfogadja, hogy életét ezer szállal átszövi a pohtika. Ezért emberközélbe kell hozni az eseményeket. Minden lényeges eseményt, feladatot, célkitűzést úgy magyarázzunk, hogy a befogadók, akikhez

az agitáció és propaganda szól, érezzék: az ő személyes magatartásuk és cselekedeteik egyáltalán nem mellékes az ügy szempontjából.

Melyek azok az eszközök és formák, amelyekkel legeredményesebben befolyásolhatjuk környezetünket?

A tömegbefolyásolás fő követelménye, hogy ott legyünk és akkor, ahol és amikor az emberek megvitatják, minősítik az eseményeket. Noha a közvélemény a sajtóból, a rádióból és a televízióból értesül elsősorban országos és nemzetközi kérdésekről, ez nem zárja ki, hanem éppenséggel igényli a további vitákat, eszmecseréket. A tömegkommunikációs eszközökből tájékozódó emberek azonban nem az ismert dolgok ismétlését várják, hanem választ igényelnek nyitva maradt nagy és kis kérdésekre, vagy véleményüket is hallatni akarják. Az emberek igénylik a tájékoztatást az őket közvetlenül érintő helyi kérdésekről is. Ha ez elmarad, eluralkodhat a sokakban még fellelhető politikai közömbösség.

A népfront, agitációs és propaganda tevékenységének színes és változatos formái közül a fórum jellegű rendezvények a legnépszerűbbek. Ezek keretében az emberek bármit kérdezhetnek és minden kérdésükre választ kaphatnak.

Növelik az agitációs munka hatékonyságát a politikai vitafórumok, amelyek módot adnak arra, hogy időszerű politikai eseményeket élő, vonzó formában beszélhessenek meg, a résztvevők eszmecsere keretében alakíthassák ki álláspontjukat.

A vita a meggyőzés leghatékonyabb eszköze mert közvetlen személyes kapcsolatot teremt, minden szó hatása közvetlenül mérhető. Kifejezésre jutnak az érzelmek, amelyek számunkra is információt jelentenek a különböző döntések visszhangjáról, a helyes vagy esetleges téves értelmezésről.

A vita akkor hasznos és eredményes, ha minden résztvevőt partnernek tekintünk még akkor is megadva a tiszteletet, ha álláspontja hibás. Érzékeltetnünk kell, hogy mi csak előbb jutottunk el a helyes véleményalkotásig, de nekünk is végig kellett járnunk a felismerés útját.

A vitafórum vezetésének általános gyakorlata az, hogy a téma lényegét összefoglaló, rövid vitaindító előadáshoz hozzászólások, esetenként kérdések kapcsolódnak. A vitát úgy kell irányítani, hogy a szembenálló nézetek egymástól elkülönüljenek s világosan és pontosan megfogalmazódjanak a helyes álláspont mellett szóló

érvek. Befejezésül a vitavezető — összefoglaló szavaiban — megerősíti a felvetődött helyes következtetéseket, illetve feltárja a helytelen nézetek tarthatatlanságát.

POLITIKAI VITAKÖRÖK

A népfront szervezésében mind többen vesznek részt a politikai vitakörökön.

A politikai vitakörök célja, hogy az aktívakat szervezetten készítsék fel érvelő, meggyőző tevékenységükre. Az agitációs és propaganda-munka egyik alapkövetelménye, hogy az aktivisták válaszolni tudjanak a napi eseményekhez kapcsolódó kérdésekre. Ehhez a gyors áttekintést a központi vitakör-vázlatok biztosítják.

A politikai vitakörök hármas funkciója: a tájékoztatás, a véleményformálás és a mozgósítás. Az alapvető cél: a továbbadás, a politikai agitációban tanúsított aktív, offenzív magatartás. Ezért fontos a hatókör további bővítése. Vonjuk be a politikai vitakörökre a pártonkívüli lakosság újabb és újabb csoportjait.

Ha a vitaköri témák kialakításánál figyelembe vesszük a lakosság jelzéseit, a helyi politikai,

gazdasági igényeket, az időszerű tennivalókat, élénkebbé és hatásosabbá válhatnak a vitaköri foglalkozások. Ehhez sok ötletet és segítséget adnak a vitakör-vezetői tapasztalatcserék.

Fontos szóbeli agitációs propagandaforma még az előadás. Az előadónak elegendő és rendszerezett információval kell rendelkeznie, hogy ismereteit hatásosan adja át hallgatóságának. Ehhez előadását

- logikus sorrendbe kapcsolódó gondolatokra kell felépítenie;
- a téma kifejtésében az egyszerűtől a bonyolultabb felé kell haladnia;
- következtetéseihez a szemléltető példákat a hallgatóság által jól ismert területről kell merítenie;
- a jelent a múlthoz és a jövőhöz kell kapcsolnia;
- fel kell sorolnia és meg kell magyaráznia a főbb pontokat;
- az elmondottakat össze kell foglalnia és le kell vonnia a következtetéseket.

Az előadónak arra is gondolnia kell, hogy hallgatóságának milyen az általános felkészültsége. Ehhez képest döntse el, hogy mit fejtsen ki bővebben és mi az, aminek ismeretét felté-

telezi, nehogy a hallgatóság lebecsülésének látszatát keltse.

Az egész szóbeli politikai ismeretterjesztési munkáról elmondhatjuk, hogy a formák szerepe rendkívül fontos ugyan, de a meghatározó mégis a tartalom, a mondanivaló, a politikai ismeretterjesztők felkészültsége. Nagy az igény az olyan propagandára, ami tényekre, dokumentumokra épít, s így érzékelteti az elveket.

A tömegbefolyásolás hatékonyságának növeléséhez elengedhetetlen, hogy állandó figyelemmel kísérjük a közvéleményt érdeklő kérdéseket. Az egyes témákat nem szabad túl gyorsan levenni a napirendről, mert a közvélemény beállítottságának átformálása egy-egy alapvető politikai kérdésben idő- és munkaigényes folyamat.

Ha az agitáció és a propaganda megelégszik csupán a vélemények megváltoztatásával, s nem törekszik arra, hogy ezek a változások tettekben is tükröződjenek, hatása rövidtávú, korlátozott lesz. Tudatos tettekről van itt szó, hiszen a cél — a szocialista emberformálás.

INFORMÁCIÓS ÉS TÁJÉKOZTATÓ TEVÉKENYSÉG

A népfrontmozgalom számára is nélkülözhetetlen a lakosság véleményének, hangulatának ismerete. Ennek birtokában a testületek nagyobb politikai biztonsággal hozhatják meg saját állásfoglalásaikat, befolyásolhatják az illetékes állami szervek döntéseit és számíthatnak arra, hogy az így született döntésekkel a lakosság mind jobban azonosulva cselekvően vesz részt azok végrehajtásában.

Mindebből következik, hogy az információs tevékenység célja: fejleszteni a mozgalom kapcsolatát a lakossággal, erősíteni a mozgalmi vezetés biztonságát az országos és helyi döntések, állásfoglalások kialakításában, ezek végrehajtásának ellenőrzésében.

A körzeti bizottság munkája megtervezésének is egyik előfeltétele annak ismerete, hogyan vélekedik a lakosság a nemzetközi és belpolitikai kérdésekről, a lakóterület helyzetéről, saját életkörülményeiről, a körzeti bizottság akcióiról, rendezvényeiről.

Ezeknek az ismereteknek az alapján lehet meg-
alapozottan eldönteni, hogy milyen témában
szükséges tájékoztatást tartani; milyen kérdé-
sekben kell az események és események kö-
zötti összefüggések magyarázatára nagyobb
figyelmet fordítani; milyen jellegű akciókat,
rendezvényeket szerveznek ahhoz, hogy a lakos-
ság minél szélesebb körét be tudjuk vonni a
mozgalmi munkába.

Az információ áramlásának két iránya van:

- a kerületi bizottságtól a körzeti bizottság-
hoz áramló tájékoztatás;
- a lakosságtól, a helyi népfrentbizottságok-
tól a kerületi testületekhez áramló informá-
ciós jelzések.

Ez a kétirányú és kölcsönös mozgás együtte-
sen jelenti a népfrent információs tevékenysé-
gét. Egyrészt biztosítja, hogy a mozgalom külön-
böző szintű vezető testületeinek döntései,
munkája ismertté váljanak a lakosság körében,
másrészt biztosítja azt is, hogy a lakosság véle-
ménye, javaslata, hangulata eljusson a vezető
szervekhez.

Az információért a körzeti bizottság a felelős.
Az információt készítő körzeti népfrentbizott-

ságok politikai felelősséggel dolgozzák fel a hozzájuk beérkező anyagot. A saját hatáskörükbe tartozó kérdésekben intézkedjenek, az általánosabb jelzéseket továbbítsák az illetékes szervekhez és az intézkedésekről tájékoztassák az érdekelt lakosságot.

Az információ gyűjtés módszerei

A körzeti bizottság munkájához a különböző összejöveteleken elhangzott vélemények figyelemmel kíséréséhez és összegyűjtéséhez olyan reális ítélőképességű aktivistákra van szükség, akik alkalmasak arra, hogy megismerjék az emberek véleményét, javaslatait, s vállalkoznak azok értékelésére, továbbítására. Felkészülteknek kell lenniük annak elbírálására is, hogy mely kérdéseket szükséges a helyi vagy a kerületi szervekhez – ügyintézés végett – továbbítani. Munkájukat a körzeti bizottság által meghirdetett információs felelős fogja össze.

A körzeti népfrontbizottság – az információs felelős – a kerületi bizottság igénye szerint készítsen rövid, tömör jelentést, amelyet írás-

ban vagy szóban (pl. kerületi információs beszélgetésen) közöl a kerületi bizottsággal. Ennek rendszerét a kerületi bizottság határozza meg. A jelentést tárgyalja meg a körzeti elnökség, esetenként a bizottság.

Az információgyűjtés forrásai:

- a körzeti bizottság ülésein, rendezvényein szerzett tapasztalatok;
- körzeti naplóban rögzített bejegyzések;
- egyéni vagy csoportos beszélgetések, politikai viták;
- a körzetben élők véleménye, gondjai;
- a szocialista együttélés tapasztalatai a lakóterületen;
- a társadalmi munkában és az ellenőrzésben szerzett tapasztalatok.

Ahhoz, hogy a sok elhangzott vélemény, nézet ne merüljön feledésbe, hasznos az emlékeztető füzet, amelyben folyamatosan rögzítik azokat. Ezáltal elkerülhető a pontatlanság és a kapkodás.

Az információs jelentés foglalkozzék:

A mozgalmi munkával;

- a testületi ülésekkel,
- a különböző népfront rendezvények, lakossági gyűlések tapasztalataival.

(Ez a fejezet a tárgyalt legfontosabb napirendeket, a témák rövid összefoglalását, a testületi állásfoglalásokat a vitában elhangzottakat tartalmazza.)

A közvéleményt foglalkoztató kérdésekkel:

- *belpolitikával:* a párt- és állami határozatok, intézkedések fogadtatása, a megvalósításukkal kapcsolatos jelzések,
- *művelődéspolitikával:* a kulturális kérdésekkel, közoktatással, közművelődéssel kapcsolatos vélemények, TV, rádió, színházak műsorainak visszhangja,
- *várospolitikával:* a lakáskérdéssel, az ellátással, a szolgáltatással összefüggő vélemények.

Időszerű politikai, társadalmi témákkal kapcsolatos vélemények pl. országgyűlés, választások, kongresszusok.

Javaslatok az intézkedésekre.

Visszatérés a korábbi információs jelentésekben felvetett kérdésekre; milyen intézkedések történtek az előző időszakban felvetett közérdekű javaslatok megoldására.

Milyen legyen a jó, tartalmas információ? Minden információs jelentéssel szemben alapvető követelmény, hogy az valósághíven tük-

rözzé a lakosság hangulatát és konkrét legyen. Pontosan jelölje meg az információ forrását és azt, hogy milyen széles körben tapasztalt jelenségről van szó. Az ellenséges vagy kényesnek ítélt kérdéseket sem szabad megkerülni, vagy elhallgatni. Ebben az esetben az a fontos, hogy — lehetőség szerint — a népfront aktivista már a helyszínen érveljen, vitatkozzon, és magyarázza meg a helyes álláspontot.

Hasznosíthatóbb az információ, ha az egyes rétegek (nők, fiatalok, idősök) véleményét külön-külön bemutatja, sőt azok nagyságrendjét is jelzi (mennyire általános vagy egyedi a közölt vélemény). Esetenként egy vagy néhány ember véleményét is hasznos ha megismerik, különösen ha az illető közéleti személyiség, pl. tanácstag, népfrontbizottsági tag vagy ha képzettségénél, tapasztalatainál fogva nagy áttekintő képességgel rendelkezik. Általában azonban szélesebb bázisra építsék az információ gyűjtést.

MŰVELŐDÉSPOLITIKA

A KÖRZETI BIZOTTSÁG A GYERMEKEK NEVELÉSÉÉRT, A CSALÁDI ÉLET FORMÁLÁSÁÉRT

A népfrontmozgalomnak társadalmunk minden területén fontos feladatai vannak a szocialista életmód kibontakoztatásában. Ez pedig szorosan kapcsolódik a családi élet és a gyermeknevelés kérdéséhez is. A Népfront VI. Kongresszusa aláhúzta az oktatáspolitikai tevékenység társadalmi támogatásának szükségét. Csak világnézetben, erkölcsi magatartásban, kulturáltságban széles ismeretekkel rendelkező emberek valósíthatják meg a szocialista célkitűzéseinket. Éppen ezért nagy a jelentősége annak, hogy művelődés- és iskolapolitikánk az élet minden területére, a társadalom minden rétegére kiterjedjen. A nevelés és az oktatás elválaszthatatlan a tudat általános fejlődésétől is. Ezért a népfront pedagógiai és szülői bizottsága tevékenyen bekapcsolódik e feladatok megoldásába.

Vitathatatlan, hogy a személyiség kialakulásában a kultúra, a műveltség és az ismeretanyag elsajátításában a legnagyobb szerepe az iskolának és a családnak van. Nem árt, ha hangsúlyozzuk, hogy bármennyire is megnövekedtek a pedagógusokkal szemben támasztott követelmények, a családi nevelés egészét az iskolák nem vállalhatják magukra. E téren az egyik legfontosabb tennivaló, hogy a gyermekek egyirányú nevelést kapjanak, az iskolai és az otthoni nevelés ne mondjon egymásnak ellent. Ha ezt szem előtt tévesztjük, bizonytalan, tétova jellemű fiatalokat nevelünk, kétszínűségre, rosszabb esetben a szüleikkel és pedagógusaikkal - vagy akár az egész társadalommal szembenálló, zűrzavaros eszmékkel könnyen félrevezethető ifjúságot „nevelünk”.

Mit tehetnek a körzeti bizottságok a célok megvalósítására? Elsősorban segítséget nyújthatnak a szülőknek, s arra ösztönözhetik őket, hogy gyermekeik 14 éves korukig befejezzék általános iskolai tanulmányaikat. Ezenkívül különböző módon mozgósíthatnak az általános iskolák, a napközi otthonok, szakmunkásképző intézetek és az óvodák oktatási-nevelési feltételeinek javítására. Kezdeményezhetik, illetve

segíthetik az olyan irányú társadalmi munkaakciókat, mint az „Egy üzem – egy iskola” mozgalom. Támogathatják az iskolákat abban is, hogy nyitottabbakká váljanak, felébreszthetik és fejleszthetik a szülők pedagógiai és a pedagógusok társadalmi felelősségtudatát.

A körzeti bizottság részt vehet és részt vállalhat a környezet társadalmi feszültségeinek csökkentésében, gondjainak megoldásában. Gyakori a fővárosban, hogy az iskolák előrege-
dése, vagy éppen egy-egy iskola felújítása miatt fokozott teher nehezedik a másik iskolára, némelyik osztályban a kedvezőnél jóval több gyermek tanul. Egyes lakótelepekről – az oktatási intézmények elkésett megvalósulása miatt – a gyermekek csak hosszú autóbuszút után érhetnek el a távolabbi iskolába. A szülői munkaközösségekkel együttműködve és azokat segítve, a körzeti bizottságok ellensúlyozhatják a körülmények kedvezőtlen hatásait, esetleg társadalmi akciókkal meggyorsíthatják az új létesítmény átadását vagy a régi korszerűsítését.

A NEVELŐ MUNKA SEGÍTÉSE

A körzet, ismerve a kerületi népfront pedagógiai és szülői bizottságának, valamint egyéb

munkabizottságainak programját, bekapcsolódhat a pedagógiai kultúra terjesztésébe is. Előadásokkal, ilyen irányú filmvetítésekkel vagy ankétokon keresztül vonják be az érdeklődőket a gyermeknevelési feladatokba és ismertessék meg velük a legújabb oktatási és nevelési módszereket.

A körzeti bizottságnak fontos a szerepe a gyermekgondozási segélyen levő fiatalasszonyok iskolán kívüli továbbtanulásának, képzésének előmozdításában. Kialakítható a körzetben – ha helyiség áll rendelkezésre – a fiatal anyák, de még inkább a fiatal szülők klubja, olvasóköre, vagy más hasonló társadalmi tevékenység. A népfrontmozgalom sokszínűsége révén bevonhatók pl. a honismereti-helytörténeti gyűjtőmunkába, a filmklubok vitáiba, a könyvbarát körbe vagy más társadalmi munkába. Így feloldható a lakóhelyi elzárkózás, elevenebbé, mozgalmasabbá válik a társadalmi együttélés. Mindez visszahat a gyermeknevelésre, hiszen a felvilágosult, a korral haladni tudó, minden új befogadására kész szülő gyermekével is jobb kapcsolatot alakít ki. Márpedig a szülőkkel kialakult őszinte, bensőséges, mondhatni baráti viszony sok nehézségen átsegítheti – különösen a serdülő években – a gyermeket.

A népfront körzeti bizottságainak létrejöttével lehetőség nyílt a gyermek- és ifjúságvédelem kiszélesítésére is. Az eredményes gyermek- és ifjúságvédelmi munka, a humánus gondolkodás és gondoskodás, a szülői és állampolgári kötelességtudatot a szocialista erkölcs hatékonyságát segítheti. Hozzájárul a lakosság közérzetének javulásához, és eredményesebbé teheti a gyermekvédelem gyakorlati megvalósítását is.

A körzeti bizottság gyermevédelmi erőfeszítéseit a kerületben működő többi társadalmi szervvel együtt és a lakóbizottságokra támaszkodva fejtheti ki a legsikeresebben. Tennivalóikra nézve csak néhány különösen fontosat említhetünk.

A lakókörzetekben a népfrontaktívák tudomást szerezhetnek azokról a gyermekekről, akik valamilyen okból veszélyeztetettek. Figyelemmel kísérhetik a velük való hatásági – például gyámhatósági, rendőrségi – vagy intézményi – pl. iskolai, óvodai – foglalkoztatást és annak eredményességét, ugyancsak felderíthetik a fiatalok erkölcsi züllésében szerepet játszó

„rejtekhelyeket” (egyes házak pincéje, padlása, különböző grundok, italboltok stb.) és találkozóhelyeket.

A felderített eseteket és körülményeket — ha azok helyi, társadalmi beavatkozással nem rendezhetők — jelezni kell az illetékes intézményeknek, hatóságoknak. A népfrontaktívák figyelemmel kísérhetik a tett intézkedéseket, segíthetik azok megvalósítását, ellenőrizhetik hatékonyságukat. Ugyancsak jelezhetik egyes káros jelenségek terjedését — például iskola-kerülés, csavargás, rongálások, munkakerülés, megbotránkozást keltő „házi bulik”, fiatalok alkohelizálása — a munkásszállásokon, vagy albérletben élő fiatalok veszélyeztetett helyzetbe kerülését, a veszélyeztetettség formáját, vagy az azzal kapcsolatos változásokat.

A körzeti bizottság gyermekvédelemmel foglalkozó tagja tanácsot adhat a szülőnek és a fiataloknak problémáik elintézésében, vagy legalábbis azok enyhítésében. Az állami és a társadalmi szervek segítségét igénybe véve — szükség esetén — emberséges, baráti légkörben megbeszélhetik velük, hogyan változtathatnának kedvezőtlen helyzetükön. A tájékoztató munka körébe tartozik az egészségügyi felvilágosítás,

amelynek során sokszor megdöbbenő tájékoztat-
lanság tapasztalható. Ugyanebbe a körbe
tartozik egyes kismamák meggyőzése arról,
hogy miért fontos egy-egy soron levő oltásra
elvinnie kisgyermekét.

A körzeti népfront segíthet megszervezni a
gyermekek társadalmi felügyeletét a játszótéren.
A nyugdíjasok például nem egy esetben készsé-
gesen vállalkoznak az ilyen jellegű segítségnyúj-
tásra. A gyermeknevelésben természetesen
legfontosabb a megelőzés, az időbeni feltárás,
hogy ne akkor forduljanak már a tanácshoz
vagy a rendőrséghez, amikor jóvátehetetlen
sérülések, a gyermek egész életére kiható ese-
mények következtek be.

A kerületi népfront, a KISZ-szervezet és út-
törőőrsök segítségével — különösen a vakáció
beköszöntével — felhívhatja a figyelmet olyan
elfoglaltságokra, szórakozási lehetőségekre,
amelyekről esetleg a gyermekek nem is tudnak
(könyvtárak, szakkörök, sportolási, kirándulási
lehetőségek, a kortól függően akár csoportosan,
akár a szülőkkel együtt). Bevonhatják őket
kisebb társadalmi akciókba, például a játszóte-
rek, sportpályák rendbehozására.

Ugyancsak „programot” jelenthet, ha a lakóterületen — a folyosókon, udvarokon, köztereken, utcákon — környezetfejlesztési és védelmi céllal virágosítást, fásítást, festést, mázolászt szerveznek. Ha a gyerekek erre kedvet éreznek, vagy akad köztük valaki, aki magával ragadja őket, akkor aktivitásukat önállóságra törekvésüket, cselekvési vágyaikat is hasznosan elégíthetik ki.

A szórakozások körébe tartozik — de közvetve a gyermekvédelmet is szolgálja —, ha a vasárnapokat aszfaltrajzolással, kerékpárversennyel, gyermekműsorok, sportversenyek rendezésével töltik ki, ami a művelődési házak bevonásával csekély anyagi áldozattal, könnyen megvalósítható.

Közművelődési munka

A közművelődés fontos eleme a nemzet életének, feltétele és eszköze a szocialista társadalom magasabb szintű építésének. Ideálunk nem csupán az általános műveltség, hanem a szocialista közgondolkodás kialakítása. A művelődés ma már szinte kötelesség, ezért elősegítése fontos népfelfrattfeladat is.

A népfront feladata nem csupán a közművelődési fórumok rendezése, ismeretterjesztő előadások tartása, hanem a kultúra, a politizálás iránti érdeklődés felkeltése. Nincs külön közélet és külön közművelődés, politika vagy kultúra: az egyik erősíti a másikat. Munkánk, — kényszerűen tömörítve — hogy azokat, akik már politizálnak még kulturáltabbakká, s a művelődés útján elindultakat pedig politikailag is tudatosabbá tegyük.

A körzetben mód van arra, hogy a lakosokat leginkább vonzó formákat megkeressék.

Előfordul, hogy egy-egy körzetben csak a művelődés egy bizonyos területe iránt nyilvánul meg érdeklődés. Például. irodalmi kör, könyvbarát kör, művészeti vitakör, filmklub létesítése. Ne vállalkozzanak csak kerületi szinten megoldható — és engedélyhez kötött — feladatokra. (Pl. kiállítás rendezés.) A munka a szakosodás mellett is maradjon az eszmecserék, izlés-viták, időszerű művészeti jelenségek megítélésének kisebb körében. Hogy ennek irányítója író, művész vagy tanár, netán irodalom-művészetkedvelő nyomdász, orvos vagy egészen más foglalkozású személy, az lényegtelen csak alkalmas legyen rá, meg legyen hozzá a felkészültsége.

A lehetőségek széles skálájából válasszák ki azt, amire a legkönnyebb partnerokat találni és aminek vitelére folyamatosan lehetőség kínálkozik. Ha eleinte csak egy dologra koncentrálnak is, elképzeléseikben azért mindig a művelődés egésze szerepeljen, az oktatás, az izlésfejlesztés, sőt a kulturált magatartás, a szocialista életvitel is. S ha már az élet – s a közélet – egészét említettük, arról se szabad megfeledkeznünk, hogy művelődési munkánk nem lehet öncélú. Kapcsolódjon a népfrontmunka egészéhez, mert például az állampolgári jogok és kötelességek ismerete éppúgy hozzátartozik a műveltséghez, mint a versolvasás.

Mire irányulhat – konkrétan – a körzet kulturális munkája? Természetesen csak lehetőségeket kínálunk és bizonyos választékot, amelyből a körzet a helyi adottságoknak leginkább megfelelőt szorgalmazhatja.

Támogassa például az „Olvasó Népert” mozgalmat. Részt vehet a különböző könyv-akciókban (Ünnepi Könyvhét, Politikai Könyvnapok) elősegítheti a könyvbarát kör létrejöttét és működését. Irodalmi és közművelődési fórumokat rendezhetnek, olvasópályázatokon vehetnek együttesen részt.

Vagy: ismerjék meg a körzethez legközelebb fekvő művelődési ház munkáját, különös tekintettel a velük való együttműködésre. Részt vehet az egészségügyi felvilágosítás szervezésében, a szocialista életvitel propagálásában.

Fontos, hogy minél több találkozási alkalmat teremtsenek. Erre nagyon alkalmasak lehetnek az úgynevezett „Népfront-estek”, pl. évfordulók műsorral való megünneplése, közös hangverseny- és színházlátogatás, utána — esetleg a körzetben lakó művészek bevonásával — a látottak megvitatása, találkozó élsportolókkal, műgyűjtők összejövedele, különböző hobby-klubok létrehozása.

Az egészséges patriotizmustól elválaszthatatlan fővárosunk megismerése. A közös városnézés, kerületi séták, közös látogatás fontos közművelődési feladat. A programba illeszthető — érdeklődés esetén — egy-egy felállított új szobor megvitatása, értékelése.

Kísérjék figyelemmel az egyes népfrontkörzet területén található munkásszállásokat. Helyes, ha az ott lakókat meghívják a népfrontrendezvényekre, vagy kezdetben egyes népfront-programot a munkásszállásokon rendeznek meg.

Nem könnyű elérni, hogy a körzetben élő minden réteg számára nyújtani tudjanak valamit: a kulturális munkában hasznos elfoglaltságot kereső időseknek, a gyermekgondozási segélyen levő kismamáknak, vagy a műveltséget meghódítani akaró, új igényekkel fellépő fiataloknak.

Rendkívül jelentős az új lakótelepeken végzett közművelődési munka, amelynek megint csak túl kell mutatnia önmagán, egészen az új lakóterületi közösségi tudat kialakításáig. Hasznos lenne, ha egy-egy kerületi fórumnak, író-olvasó, vagy művész–közönség találkozóknak minél gyakrabban egy-egy lakótelepi körzet adna helyet.

AZ „OLVASÓ NÉPÉRT” MOZGALOM

Darvas József mondotta az „Olvasó Népert” mozgalom első országos tanácskozásán 1973-ban, Nyíregyházán:

„Az olvasás, a könyv szeretete, az önművelés igényének felkeltése elválaszthatatlan a közöségteremtéstől, a közéleti részvételtől. A mozgalom akkor lesz eredményes, ha tevékenységével olyan művelődési közösségek láncolatá-

nak kialakításához járul hozzá, amelyek mind több embert vezetnek el az önművelődéshez, annak fő színteréhez a könyvtárhoz, továbbá a köz javát szolgáló tevékenységhez. A művelődési közösségeknek együtt gondolkodó és együtt cselekvő közösségekké kell válniuk.”

A körzeti bizottságoknak éppen e közösségteremtés érdekében kulcsfontosságú szerepük van. Az „Olvasó Népert” mozgalom a különféle közművelődési intézmények, szervezetek mellett nem nélkülözheti a társadalmi öntevékenységgel létrehozott művelődéspolitikai munkabizottságok munkáját.

A körzeti bizottság összekötő kapocsként működhet a közművelődési intézmények és a körzet lakossága között. Kezdeményezze, hogy a területileg illetékes művelődési központ irodalom-népszerűsítő munkájáról — annak propaganda kiadványai segítségével — a lakosság időben értesüljön. A körzeti bizottság keresse annak a lehetőségét, hogy a lakossági közvélemény képviselőjében formálja, gazdagítsa a művelődési otthon tevékenységét.

A KÖNYVBARÁT KÖRÖK

A Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága 1974-ben kerületi könyvbarát körök szervezését

kezdeményezte a kerületi népfrontbizottságok támogatásával. Az azóta eltelt időszakban bebizonyosodott, hogy ezek a körök jelentős szerepet vállalnak az olvasás iránti igény felkeltésében, a házi könyvtárak gyarapításában, az irodalom népszerűsítésében.

A körzeti bizottság lehetőségeihez mérten, többféle formában segítheti a könyvbarát kör munkáját. Kezdeményezheti például, hogy a kör egyes programjainak a művelődési otthon vagy könyvtár adjon helyet. Azokban a kerületekben, ahol ilyen kör tevékenykedik, a körzeti bizottság igényeljen a kerületi népfrontbizottságoktól szóbeli és írásbeli információkat a kör tevékenységéről. Vegyen részt a társadalmi vezetésben, népszerűsítse programjait, hangsúlyozza kedvezményeit (a könyvtárak, a könyvvásárlás jelentőségét, az olvasás fontosságát).

A körzeti bizottság szorgalmazza a kerülethez tartozó könyvtár felkeresését.

Keressék meg a körzetben élő írókat, költőket, előadóművészeket, a művelődéspolitikai közélet személyiségeit és kérjék fel őket arra, hogy találkozzanak a lakóterületen élőkkel. Ismertessék meg olvasóikat alkotó munkájukkal.

A körzeti bizottság, ha helyiséggel rendelkezik, tegye lehetővé házi könyvtár létesítését, napilapok, folyóiratok helyben olvasását. Mindezekhez a művelődési otthon, vagy a körzeti könyvtár ugynevezett letéti könyvtár létesítésével segítséget tud nyújtani. Mindezzel jelentős mértékben elősegítheti a klubélet kialakulását is.

Segítséget kérhetnek a szülői munkaközösségtől ahhoz, hogy a gyermekek a könyvvel, az olvasás élményével gyakrabban találkozzanak. A könyvbarát munka éppen ezért nem feledkezhet meg arról sem, hogy rendszeresen adjon alkalmat a gyermekirodalom bemutatására.

Végezetül az „Olvasó Népert” mozgalom eredményes fejlődése érdekében meg kell még annyit jegyezni, hogy a felsorolt feladatok természetesen a más népfrontmunkával szerves egységben végezhetők.

Kérjük a kerületi pedagógusok, népművelők, könyvtárosok és könyvterjesztők együttműködését, hogy részvételükkel megalakíthassák a körzeti művelődési közösséget. Ügyeljenek arra, hogy eleven, közösségtermelő és önművelődést serkentő bázis alakuljon ki.

A honismereti-helytörténeti munka

A honismeret a helytörténettel kezdődik, a hely, ahol lakunk, a maga környezetével az ember természetes ragaszkodásával szülőhelyéhez, lakóhelyéhez, egyik forrása hazaszeretünknek. Itt a fővárosban — ugyanúgy, mint szerte az országban — az elmúlt másfél évtizedben nagymértékben nőtt a lakosság érdeklődése lakóhelye története, történelmi emlékei iránt. Ez a mozgalommá szélesedett lokálpatriotizmus, a lakóhely szeretete új és új impulzusokat kaphat, ha ezt a körzetben felkarolják és támogatják.

A lakóhely, akár maga a ház is, amelyben lakunk, sok szempontból érdekes lehet. Különös gondosságot igényel, ha az épület műemlék. Oltalmat és védelmet kíván nemcsak a ház jellege, hanem esetleg a falán levő emléktábla is, amely egy-egy neves személyiség vagy jelentős esemény emlékét őrzi. Védelme, tisztántartása, az évfordulókon a személyről vagy eseményről való megemlékezés a lakók szívesen végzett társadalmi munkája lehet.

Egy műemlékileg nem értékes ház is lehet azonban helytörténeti érték, ha tudjuk, mi

zajlott le falai között. Különösen fontos lenne ez ifjúságunk nevelésében, a múlttal kapcsolatos elég hézagos ismereteik kiegészítésére, ha el tudnák mondani, hogyan éltek annak idején az emberek, szüleik, nagyszüleik életében.

Olykor a házban lakók múltjának ismerete is lényeges adalékokkal szolgálhat. Különösen fontos, hogy a hajdani jelentősebb események sajnálatosan fogyatkozó tanúinak, főszereplőinek emlékeit megőrizték, megörökítsék. Értékes forrásokat tárhat fel az is, ha az eseményekben közvetlenül részt nem vettek emlékezéseit is rögzítjük.

Sajnos, igen sokan maradtak magukra idős korukra és emlékeik – olykor meglepően érdekes levelek, fényképek, feljegyzések – szerte szóródnak. Nagyon jó lenne, ha a körzet aktív tagjai beszélgetések keretében ezek nyomára bukkannának és megőrzésükre, esetleg otthoni bemutatásukra ösztönöznék a tulajdonosukat. Ennek kettős haszna is volna, egyrészt az idős emberek többségének örömmel végzett foglalatosságot jelentene, hiszen e korosztály legnagyobb része nagyon szívesen emlékezik, eleveníti fel a régmúlt időket, különösen, ha érdeklődést tapasztal. Másrészt pedig esetleg olyan

érdekes és értékes dokumentumok vagy értesülések birtokában vannak, amelyek megőrzését, rögzítését is elvégezhetik, sőt esetleg levéltárak, múzeumok figyelmét is felhívhatják rájuk. Így több, amúgy veszendőbe menő dokumentumot, esetleg tárgyi emléket menthetnek meg a pusztulástól.

A bontási terület feldolgozása

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a lakótelepi építkezések előtt a szanálások során igen sok múltbeli érték megy veszendőbe. Helyes, ha a körzeti bizottság figyelemmel kíséri a szanálásokat és megszervezi a régi tárgyi emlékek, valamint más anyagok — pl. iratok, fényképek — összegyűjtését. Ezek történetét is gyűjtsék össze és írják le, mert csak így válnak maradéktalanul értékké. E munkában a fiatalabb és idősebb korúak egyaránt részt vehetnek.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy e tevékenység ne az egyént, hanem a közösséget szolgálja. Az összegyűjtött anyag ne a gyűjtő saját tulajdona legyen, hanem azokat adja át a kerületi helytörténeti gyűjtemény számára. Ha mód van rá,

a körzet is gyűjtheti ezeket — leltárt készítve — helyi kiállítást is tudna ezekből készíteni.

Érdekes helytörténeti tevékenység lehet a kerületi bizottsággal közösen a körzet mai arculatának megörökítése fényképeken vagy keskenyfilmen.

Külön említést érdemelnek a bontási területek. Ezek fotón való megörökítése már a múlt egy darabjának megőrzését jelenti. Ugyanígy az építkezések egy-egy szakaszának fényképezése a környék jövőbeli arculatának kialakulását mutatják. Ahogyan ma egy 50-60 évvel ezelőtti fénykép sokat mond a múltról, a most készülő képek az ifjabb generációknak tanulságul szolgálhat, ha azokat megfelelően rendszerbe foglalják.

Ezek a főváros, a közvetlen lakóhely élete egy-egy pillanatának megörökítését jelentik. A körzeti bizottságnak érdemes ezzel foglalkoznia, mert ez is része a környezet, a haza iránti szeretet elmélyítésének.

Kapcsolat a közművelődési szervvel és intézményekkel

A közművelődés irányítása állami feladat. A közművelődés területi irányítása az elmúlt évek-

ben mind fővárosi, mind kerületi szinten jelentősen fejlődött. Koordinálásának fontos feladatát a fővárosi és a kerületi közművelődési bizottságok látják el. A közművelődési bizottságok munkájában aktívan részt vesznek a társadalmi és tömegszervezetek — így a Hazafias Népfront képviselői is —, az érintett intézmények vezetői. Az elmúlt években tisztázódott a közművelődés területén is a munkamegosztás fő elve: javult a koordináció. Az elmúlt időszakban a népfront kiépítette a művelődéspolitikai munkabizottsági hálózatát, amely jelentős erőfeszítéseket tesz a lakóterületi közművelődés színvonalának emelésére, hatókörének kiszélesítésére.

A Népfront művelődési munkabizottságai jelentősen gazdagították a lakóterületi közművelődési munka kereteit és formáit. Az utóbbi években fejlődésnek indult a klubélet és olyan új formák is létrejöttek, amelyekben fiatalok és idősek egyaránt szívesen vesznek részt. (Ifjúsági klubok, Nők klubja, Nyugdíjasok klubja, Művészeti Fórumok.)

Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a körzeti bizottságok és a kerületi közművelődési szervek és intézmények kapcsolatának

alapkérdése a sajátos, önálló közművelődési arculat kialakítása és a közös tevékenység megvalósítása.

Ma már nemcsak a tervek összehangolásáról van szó, hanem egyre inkább a közös gondolkodásról, az anyagi és szellemi értékek jobb koordinálásáról.

A Hazafias Népfront a gazdája két országos méretű közművelődési mozgalomnak, amelynek színvonalas irányításához a közművelődési szervek és intézmények jelentős segítséget adnak. Az egyik az „Olvasó Népert” mozgalom, amelynek célja az olvasás hosszútávú biztosítása, az olvasóvá nevelés, az izlésfejlesztés. Ez az akció egyik iskolapéldája a könyvtárak, a könyverterjesztés, a közművelődési otthonok és a társadalmi szervek együttműködésének. Erről külön fejezetben már bővebben szoltunk.

A másik nagyon népszerű és érdekes tevékenység, a szintén már említett honismereti-helytörténeti mozgalom, amely jelentősen hozzájárul Budapest és a kerületek, valamint az üzemek múltjának, jelenének megismeréséhez és megismertetéséhez.

A fővárosi szervek együttműködnek a népfronttal e mozgalom irányításában, módszertani

segítésében, a pályázatok meghirdetésében, a helytörténeti klubok működtetésében és a kiállítások megszervezésében.

Azokat a formákat emeltük ki, amelyeknek a „gazdája” a népfrontmozgalom. Ez azonban nem a területek kisajátítását, hanem elsősorban a közös felelősséget hangsúlyozza. Számos példával lehetne bizonyítani, hogy más szervek és intézmények sajátos feladataiban is a népfrontszervezetek aktivistái nagy felelősségtudattal vesznek részt.

A lakóhelyi testnevelés

A népfront körzeti bizottsága helyes, ha figyelemmel kíséri a lakosság egészségi állapotát és fizikai kondícióját. Ugy mondják: az élet — mozgás. A mozgásigény felkeltése és kielégítése az iskolások és az aktív dolgozók körében elvileg megvalósul az iskolákban és a munkahelyeken, ahol alkalom kínálkozik a szervezett sportolásra. Nem így azok számára, akik még nem járnak iskolába, gyermekgondozási segélyt vesznek igénybe vagy nyugdíjasok.

E rétegeknek a sportolásba, mozgásba való bevonása elsősorban lakóhelyi feladat, amihez nagy segítséget nyújthatnak a bizottságok. Nem árt azonban, ha az iskolásokkal is foglalkoznak, hiszen az ő szabadidejük mozgással, sportolással való eltöltését ugyanis szintén lakóterületen lehet megoldani.

A körzeti adottságok igen eltérőek. Mások az igények, mások a szokások, más a lakók egymáshoz való viszonya és főleg mások a lehetőségek egy-egy lakótelepen, a családirházas vagy a sűrűn beépített belső városrészekben. A népfrontkörzetben meg kell találni azt az egy vagy két személyt, aki vagy akik a testnevelés és a sport kérdéseire értenek, szívesen tevékenykednek, és az általános módszereket jól tudják alkalmazni az adott terület viszonyaira.

E terület hivatalos állami felelőse a kerületi sportfelügyelő. A sportfelügyelőségek a kerületi Tanács VB keretén belül működnek és tőlük lehet tájékozódni, tanácsot és segítséget kapni minden olyan rendezvényről, létesítményről és lehetőségről, ami érdeklődésre tarthat számot.

Tájékozódni lehet például arról, hogy hol találhatók „nyílt pályák” a kerületben, ahová a

körzet lakóit irányítani lehet. Ezeket saját rendezvényei céljára is igénybe veheti a körzeti bizottság. Ugyanez áll azokra a körzetben levő iskolákra, amelyek tornatermüket, tornaudvarukat megnyitották a lakosság előtt. Ha kevés az ilyen lehetőség, érdeklődni kell, hogy a közelben, de más kerülethez tartozó létesítmények rendelkezésre állnak-e? Ugyancsak javasolható a mozgásra, sportolásra alkalmas szabad területek felkutatása az ilyen irányú hasznosítás szorgalmazása.

A szervezett sportolás keretein belül tájékozódjanak, működik-e a kerületben sportegyesület, vagy természetbarát szakosztály. Ezek ugyanis szintén jó kereteket nyújthatnak a testneveléshez, sportoláshoz, túrázáshoz, kiránduláshoz és esetenként szakmai tanácsokkal is szolgálhatnak.

A sportfelügyelőségek a gazdái és intézői az évenként megrendezésre kerülő „lakóhelyi spartakiádoknak.” Ezek meghatározott sportágakban kerülnek lebonyolításra.

Erre vonatkozó tájékoztatást a sportfelügyelőségnek kaphat a körzeti bizottság. Egyes körzetekben megrendezhetik - egy-egy sportágban - például az utcák, terek bajnokságát.

De lehetőség van — megfelelő biztonságos körülmények között — lábtenisz, röplabda, kézilabda, tollaslabda, kispályás labdarúgó, kerékpáros, rolleres, görkorcsolyás és más versenyek megrendezésére. Több helyen népszerűek a sakkbajnokságok is.

Az egyes lakótelepeken belül az utcák, házak hívhatják ki egymást versenyre. Lehet egyes csoportok részére — így a kisgyermeknek vagy a nyugdíjasoknak — közös sétát, kirándulást vagy gyalogtúrát is szervezni.

A körzet tanácstagjaival az illetékes szervekkel közösen legyenek azon, hogy a területen minél több kispálya vagy más olyan szabad terület létesüljön, amely alkalmat ad a mozgásra és a sportolásra. Költséges eszközök nélkül is lehet például atletizálni vagy olyan játékokat meghonosítani, amelyek révén a lakosság kielégítheti mozgásigényét.

EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS SZOCIÁLPOLITIKA

A körzeti bizottság működési területén orvosi körzetenként vöröskeresztes alapszervezetek is tevékenykednek. Így az egészségnevelési és szociálpolitikai kérdésekben előnyös és szükséges, hogy jó együttműködés alakuljon ki.

Az ilyen jellegű feladatok kerületi szintű meghatározásában a kerületi népfrentbizottságok és a Vöröskereszt-vezetőségek kölcsönösen tájékoztatják egymást. Ennek alapján a körzetek, illetve az alapszervezetek feladatait is megjelölik. Ezeket egészítsék ki és hangolják össze a saját tapasztalatok alapján a helyi tennivalókkal.

A népfrentkörzetek a gyakorlati munkában elsősorban a lakóbizottságokra támaszkodhatnak. A lakóbizottságok egyik tagja egészségügyi és szociálpolitikai kérdésekkel foglalkozik. Ezt azonban nem szabad úgy értelmezni, hogy mindez csupán az ő feladata, mert e téren — mint más kérdésekben is — a lakóbizottság minden egyes tagjának nyitott szemmel kell járnia, mert igen sok még a teendő.

A lakóbizottságok részére időnként és körzetenként tájékoztatókat tartanak a tennivalókról.

Külön tájékoztatók hangzanak el az egészségnevelési és szociálpolitikai feladatokról is. Ezen helyes, ha a körzeti bizottság e témával foglalkozó vezetője is résztvesz. A lakóterületen ugyanis jó, ha — a Vöröskereszttel együtt — rendszeresen tájékozódik az egyes házakban folyó munkáról, majd pedig a kapott információkat eljuttatja az intézkedésre hivatott szervezetekhez. Ezek a szervek csakis így alkothatnak reális képet a körzeti, a kerületi helyzetről, a tapasztalatokról és kezdeményezésekről, valamint a legsürgetőbb gondokról és azok megoldási lehetőségeiről.

KAPCSOLAT A KÖRZETI ORVOSOKKAL

A népfrontkörzet igen sokrétű nevelő-felvilágosító munkát fejthet ki. Ez terjedjen ki például a kötelező és önkéntes szűrővizsgálatokon való részvételre és más, a körzetben felmerülő, az egészségüggyel kapcsolatos kérdésekre is. Arról is gondoskodni kell, hogy az ilyen irányú közérdekű kiadványok, szórólapok eljussanak mindazokhoz, akikhez a Vöröskereszt, vagy más szervek útján nem jutottak el.

Nagyon helyeselhető és feltétlenül hasznos, ha időnként a körzeti bizottság — a Vöröske-
reszttel közösen — megbeszéli a tennivalókat a
körzet területén működő orvosokkal. Ők
ugyanis közvetlenül érzékelik, milyen kérdé-
sekkel kell foglalkozni és így közösen sokkal
célszerűbben jelölhetik ki a teendőket, össze-
hangolhatják a törekvéseket. A körzeti orvosok-
ban valóban jó partnert találhat a körzeti
bizottság, de egy-egy fontosabb és nehezen
megoldható egészségügyi kérdésben még az
érdekelt lakóbizottsági felelős, vagy a lakóbi-
zottság is. Együttesen eredményesebben végez-
hetik az egyik legfontosabb egészségügyi
tevékenységet, a megelőzést, aminek szintén
a felvilágosító munka az alapja.

IDŐSEK ÉS GYERMEKEK

A népfrentbizottság — mivel ismeri körzetét —
a lakóbizottságok segítségével két irányban
végezhet eredményes szociálpolitikai tevékeny-
séget. Figyelemmel kísérheti, milyen gondok
jelentkeznek az egyes családokban vagy egyes

személyeknél, jelezheti ezeket a tanács szociálpolitikai csoportjának és megoldásában is segítséget nyújthat. Néhány példával érzékel-tetjük, milyen jelzésekre gondolunk.

A körzetben lakó, egyedülálló és mozgásukban korlátozott, vagy éppen mozgásképtelen idősek gondozására a tanács és a Vöröskereszt sokat tesz ám nem minden esetről értesül. A körzeti bizottság jelzése alapján a rendszeres gondozás-ra is mód nyílhat.

Ugyanez vonatkozik pl. olyan egyedül élő idős emberekre, akiknek például az Öregek Napközi Otthona — ha működik ilyen a kerületben — aránylag olcsó étkeztetéssel, és ami talán még fontosabb, magányuk oldásával, orvosi felügyelettel, szórakozási lehetőségekkel egy közösséghez kapcsolja őket.

Hasonló jelzésre érdemes — különösen a nagyobb lakóházakban — az egészségtelen körülmények között élő vagy a rendbontó, az emberi együttélés szabályait durván megsértő személyek ügye. Ez ugyanis a legtöbbször magának az egyénnek vagy közvetlen környezetének, családjának egészségét is károsítja, veszélyezteti. Ide sorolhatók elsősorban az alkoholisták,

akik esetében a Vöröskereszttel, a tanáccsal együttműködve önkéntes vagy kényszer elvonókezelést kezdeményezhet a lakóbizottság vagy a körzeti bizottság. Ebbe a kategóriába tartoznak az esetleg fertőző betegségekben szenvedők, akiket el kell különíteni -- különösen ha idült esetről van szó -- vagy például a különböző okból veszélyeztetett gyermekek is.

SEGÍTŐ, NEVELŐ MUNKA

A jelző feladatnál is fontosabb a segítő-nevelő munka. Ennek a legkülönbözőbb formái, módjai lehetnek az egészségügyi előadás tartásától, a körzetben lakó, mozgásképes idősebbek tájékoztatásán keresztül a fiatalok köréből a segítők toborzásáig. Az e munkára vállalkozók -- önkéntes alapon, vagy csekély díjazásért -- az ezt igénylőket időnként vagy rendszeresen gondozzák, ápolják. A támogatást, annak legkedvezőbb, leghatékonyabb formáját mindig beszéljék meg -- jellegétől függően -- a körzeti orvossal, a tanáccsal és a Vöröskereszttel.

Ez a munka, igen nagy türelmet, átgondoltságot, megbízhatóságot és tapintatot igényel,

hiszen az emberek legbensőbb életét, esetleg családjához való viszonyát érinti.

Az idős emberek érzékenyek, s kellő tapintat híján bezárkóznak, megbántódnak, önérzetükben sértve érzik magukat. Éppen ezért azok előtt, akik ilyen jellegű munkát vállalnak, hangsúlyozni kell, hogy az idősek támogatása, mindnyájunk kötelessége.

Az ilyen gondok megoldása — és ez most már nemcsak az idősekre, hanem valamennyi érintettre vonatkozik — nagyon jelentősen befolyásolhatja egy-egy lakóház, egy-egy körzet hangulatát, és társadalmunk emberközpontúságának gyakori „próbakövéül” szolgálhat.

VI. Fejezet

A KÖRZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJA A NŐK, A NYUGDÍJASOK ÉS A FIATALOK KÖRÉBEN

A Hazafias Népfront mozgalom céljai között fontos helyet foglal el az a törekvés, hogy a lakóterületi közéletbe minél több nőt, nyugdíjast és fiatalot vonjon be. A megkülönböztetett figyelmet számos olyan tényező indokolja, amelynek részletes kifejtésével kézikönyvünk más fejezeteiben már foglalkoztunk. Ezért ezuttal csupán e három rétegnek a szocialista életmód alakításában betöltött szerepére utalunk.

Bármennyire is nagy százaléka dolgozik ma már a *nőknek*, vitathatatlan, hogy az otthon légkörének megteremtésében, a korszerű a férfi és nő egyenjogúságán, a gyermekek helyes nevelésén alapuló családi élet kialakításában az esetek többségében meghatározó szerepük van. Különösen fontos tehát, hogy ne csak a munkából, hanem a művelődésből, a közéleti tevékenységből is vegyék ki a részüket, mert

így tarthatnak lépést a megnövekedett igényekkel. Ebben pedig – természetsszerűleg – a férfiaknak is az eddiginél több segítséget kell adniuk a nőknek, és nemcsak a munkahelyeken, hanem az otthoni kötelezettségek egy részének átvállalásával is. Minderről azonban a továbbiakban bővebben lesz még szó.

A *nyugdíjasokkal* való foglalkozás – úgy gondoljuk – még magyarázatot sem kíván. Arányuk, amely immár országosan, de különösen Budapesten meghaladja a lakosság egyötödét, már önmagában is olyan érv, amely a velük való foglalkozás fontosságát húzza alá. Ez a tekintélyes réteg – többségében – még munkaképes, szellemileg friss: elméleti és gyakorlati tapasztalataikból igen sokat meríthetünk akár szakmai, akár politikai téren. Emellett – mint nagyszülőkre – legdrágább kincsünket a gyermeket is boldogan bízunk, hiszen ilyen irányú segítségük sokunk számára pótolhatatlan.

Ugyanakkor vitathatatlan és magától értetődő kötelezettségeink is vannak a nyugdíjaskorúakkal szemben. E kötelezettségek csak a lakóterületen dolgozó szervezetek és az ő munkájukat koordinálni hivatott népfrontmozgalom segítségével vehetők egyénenként számba. Hiszen a

munkahely közösségéből kiszakadva az új életforma, az új életkörülmények legkülönbözőbb zökkenőin, esetleges nehézségein csak a lakóterületi közéletben dolgozók segíthetik át őket, olykor talán éppen a saját korosztályuk, a tevékenyebb esetleg egészségesebb nyugdíjasok bevonásával.

Végül: néhány szó a *fiatalokról*. Az ő szabadidejük eltöltése, közéletiségük felébresztése, az önzetlen társadalmi munkaakciókban való bevonásuk a lakóterületen egyikük számára sem lehet közömbös. A lakóbizottsági, tanácstagi, esetleg képviselői megbízatás előiskolájaként nagyon fontos lehet megismerkedésük ezzel a nem könnyű munkával. Ugyanakkor a körzeti bizottság számos olyan programot, klubéletet, tartalmas, érdekes szórakozást is nyújthat számukra, amely szabadidejük értelmes eltöltésére adhat módot, és felnőttkoruk küszöbén a szocialista életvitel, a szocialista társadalmi normák betartása irányába terelheti a még útkeresőket.

Mindössze ennyit szerettünk volna előszóként utolsó fejezetünkhöz fűzni. És azt, hogy e három társadalmi rétegnek rendkívül sok

találkozási pontja van. Egymásra utaltságuk, egymáshoz való viszonyuk, jelentős szerepük a lakóterület életében a körzeti bizottságtól a legfelölősségteljesebb foglalkozást, törődést igényli.

A KÖRZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJA A NŐK KÖRÉBEN

„A nők alkotmányos egyenjogúságának valóra váltására irányuló társadalmi törekvéseket mozgalmunk messzemenően támogatja és megvalósulásukat az élet különböző területein elősegíti. Szorgalmazzuk a nők még fokozott részvételét a közéletben, társadalmi tevékenységünkbe, s ezzel párhuzamosan erősítjük az anyák megbecsülését a családban és a társadalomban egyaránt. (HNF VII. kongresszus állásfoglalása.)

A nők egyenjogúságát — elvileg — felvilágosult ember ma már nem igen kérdőjelezheti meg, a gyakorlatban azonban számos visszahúzó nézet és hagyomány továbbélését tapasztalhatjuk. Sok esetben ezt — akarva, akaratlanul — maguk a nők is táplálják, mert olykor ki is sajátítanak olyan jellegű munkákat, amelyeket ha a férfiak-

kal egyenlő arányban megosztanak, több idejük jutna a szabadidő értékesebb felhasználására, vagy éppen pihenésre.

A körzeti bizottságok többsége már kialakította sajátos nőpolitikai tevékenységét. Mint társadalompolitikai kérdés, igen sok témát ölel fel, ezért a körzeti bizottság időnként tárgyalja meg a nőpolitikai munka tapasztalatait és határozza meg a helyi feladatokat. Ne csak kampányszerűen, hanem mindennapi tevékenységébe beépítve állandóan segítsen leküzdeni az egyenjogúság terén mindkét nembeli lakosság körében még ma is tapasztalható, visszahúzó nézeteket. Ezenkívül számos más gyakorlati tennivalóra is mód nyílik.

Kezdeményezheti például a nők között az általános műveltségük gyarapítását. Akinek nincs meg az általános iskola 8 osztálya, bátorítsa annak elvégzésére, és ha megvan, a továbbtanulásra, a rendszeres önművelésre. Erre kitűnő alkalom a gyermekgondozási segélyt igénybe vevő fiatal anyák otthon tartózkodása. Hívják meg őket különböző ismeretterjesztő előadásokra, biztosítsanak számukra barátkozási, ismerkedési lehetőségeket, szervezzenek a gyermekeknek a

közösségi életbe történő beilleszkedésüket segítő programokat (közös játék, séta, kirándulás). Ezekhez igényeljük a művelődési otthonok, lakóhelyi klubok, óvodák, iskolák munkatársainak segítségét.

Megkülönböztetett gondoskodással foglalkoznak a társadalom legkisebb, de alapvető fontosságú közösségével, a családdal. Fontos ez azért is, mert családi körben kapja első és kitörölhetetlen benyomását a fiatal a világról, a demokráciáról, az érzelmeit és gondolkodását befolyásoló eszmékről is. Már eddig is sokat tettünk az egyenjogúságon és célszerű munkamegosztáson alapuló családi közösségért. De még többet kell tenni nemcsak gazdaságilag, hanem úgy is, hogy segítjük az egészséges szemlélet megteremtését. Éppen ezért családpolitikánknek a család szocialista vonásait kell erősítenie. A tudatformáló munka során kapjon nagyobb hangsúlyt a szülők felelőssége a gyermekekért, a kölcsönös megbecsülés és tisztelet, a terhek arányos megosztása.

A családpolitikai munka sajátos és nagy fontosságú része a családvédelem. A családok többsége hazánkban — akár töredékes, akár

egész család — egészségesen él. A családok kisebb csoportja azonban olyan hátrányokkal küzd, amelyek veszélyeztetik a család életét, a gyermek jövőjét.

Családgondozási tevékenységünk eredményesebb lesz, ha a különböző területen tevékenykedő szervek között hatékony együttműködés jön létre. Ennek érdekében tegyék közkinccsé a családgondozással foglalkozó állami és társadalmi szervek hasznos tapasztalatait. Ahhoz, hogy a család közösségi bázis legyen társadalmunkban, szükségesek, de nem elegendőek a gazdasági feltételek, a szociálpolitikai intézkedések. Ahhoz, hogy előre haladjunk, a felvilágosult ember erkölcsi normáinak kell érvényesülniük, amelyekre jellemző a család, a nő, a gyermek és a személyiség tisztelete is.

Nők a közéletben

A nők politikai nevelésének egyik fontos eszköze, hogy bevonjuk őket a közéletbe, társadalmi tisztségeket bízunk rájuk. Nagy gondot kell arra fordítani, hogy a lányok, asszonyok

megfelelő számban legyenek képviselve a lakóterület aktívai között.

Felmerül a kérdés, kiket vonjanak be a körzeti munkába. Elsősroban azokat, akiknek munkája összefügg a lakóterület életével. Például a körzet területén működő iskola, óvoda pedagógusait, bölcsődei dolgozókat, orvosokat, védőnőket, házkezelősegi dolgozókat, a kereskedelmi és szolgáltató hálózatban dolgozókat és mindazokat, akik a körzet területén élnek, azokat, akik arra kedvet éreznek.

A közéleti érdeklődés mellett megfelelő segítséget is kell adni számukra. A körzeti bizottság időnként beszélgessen a különféle társadalmi tisztséget betöltő nőkkel, más alkalmakkor a férjükkel, megnyerve őket, hogy segítsék feleségük munkáját.

A nők nagy részét érintő témák közül csak néhányat említünk: szívesen részt vesznek például a kellemes, szép, tiszta és üdítő környezet kialakításában, ezért könnyen megnyerhetők, bevonhatók a lakóterületi fejlesztő, szépítő társadalmi munkaakcióba, a lakóházak, gyermekintézmények tisztaságának, rendjének

megerősítésére. Célszerű igényelni olyan kérdésekben is a nők véleményét, mint az üzlethálózat kialakítása, a boltok nyitvatartása, a szolgáltatások helyzete, vagy a gyermekintézmények fejlesztése. Politikai érdeklődésük, aktivitásuk érdekében tartsanak tájékoztatókat a társadalmunkat érintő gazdasági döntésekről, bér- és árpolitikánkról, a termelés és a fogyasztás elszakíthatatlan kapcsolatáról. Rendezvényeiket felhasználva tudatosítsák a megnövekedett szabadidő célszerű és egészséges eltöltésének fontosságát, népszerűsítsék a takarékos családi gazdálkodást.

Az előadások, ankétok, viták egyre több családban éreztetik hatásukat, mind több családban válik természetessé a háztartási munka megosztása, hogy minden családtagnak jusson idő a pihenésre, önképzésre, szórakozásra és a közéleti munkára. Szervezzenek fórumokat, vitákat, a nők családon belüli helyzetéről, a szocialista életmódról, az egészséges, korszerű táplálkozási szokások kialakításáról, népszerűsítsék a diabetikus kímélő ételeket.

A NYUGDÍJASOKKAL VALÓ FOGLALKOZÁS

Szocialista társadalmunk már megteremtette az idősök ellátásainak alapvető feltételeit, a nyugellátást és a szociális ellátást. A népfrontmozgalom mindenekelőtt az olyan egészséges közszellem kialakításában segítsen, amely természetesnek tartja az időskorúakról való gondoskodást a családon belül csakúgy, mint a társadalomban. Ezenkívül a körzeti bizottságnak is feladata, hogy tovább szélesítse a lehetőségeket életük tartalmasabbá tételében, szükség esetén pedig a segítségükhöz.

A körzeti bizottság:

- megalakíthatja a nyugdíjas bizottságot,
- a nyugdíjasok számára hasznos elfoglaltságot, szórakozási lehetőségeket teremthet,
- a nyugdíjba vonulókat bevonhatja a lakóhelyi közösségi munkába,
- mozgósíthatja a lakosságot és magukat a nyugdíjasokat is a segítségre szoruló idősök felkarolására.

NYUGDÍJAS BIZOTTSÁG

A nyugdíjas bizottságok létrehozásához a körzet területén legalább egy-egy olyan személy bevonását javasoljuk, aki már jártas a politikai munkában, a közéletben és jó emberi kapcsolatokat tud kialakítani. Vezetője lehetőleg a körzetet jól ismerő személy legyen. A nyugdíjas bizottság tagjai lehetnek pl. a lakóbizottságokban dolgozók, a körzeti rendelőből az ápolónő, nyugdíjas jogász, a területen levő üzemből, intézményből egy-egy aktíva ilyen fajta munkával foglalkozó dolgozó, vagy ahol van, a szociális otthon, napközi otthon munkatársa.

A nyugdíjas bizottság hozzon létre aktívahálózatot, amely segítséget nyújthat a beteglátogatásokban, ankétok szervezésében, köszönti a magas életkort elért nyugdíjasokat. Építsen ki kapcsolatot egyrészt a kerületi nyugdíjas munkabizottsággal, a Vöröskereszt helyi szervezetével, a körzetben levő iskolával, művelődési intézményekkel, másrészt mindazokkal, akikkel a munka során együtt kívánnak működni.

A nyugdíjba vonulóknak a lakóhelyi közéletbe történő bevonásának elősegítésére a HNF Budapesti Bizottsága negyedévenként megküldi a nyugdíjba menők címlistáját. A körzeti bizottságok ezt egy nyomtatott köszönőlevél kíséretében postán vagy aktívák útján juttatják el a nyugdíjba vonultakhoz. A levél egyúttal felhívást is tartalmaz a népfrontmozgalom munkájának segítésére. A levél alapján jelentkező nyugdíjasokkal mód nyílik a beszélgetésre, meghívják őket a rendezvényekre és érdeklődési körüknek megfelelően bevonják őket a munkába.

Amennyiben megfelelő helyiség és a vezetés biztosítható, a klubszerű összejövetelek szervezése jól bevált forrásnak bizonyul. Itt a szórakozáson túl lehetőség van érdekes ismeretterjesztő előadások rendezésére, különböző akciókra való mozgósításra, ankétok szervezésére is. Előadókat a Vöröskeresztől, vagy a TIT-től, a különböző műsorokhoz szereplőket, művészeti együtteseket a körzetben vagy kerületben működő művelődési házaktól, KISZ-szervezetektől, iskoláktól lehet kérni.

A nyugdíjas bizottságok kutassák fel az egyedülállókat az esetleges ellátásra, gondozásra

szorulókat. A körzeti népfrentbizottság fontos tevékenysége, hogy segítsen olyan személyek felkutatásában, akik házi szociális gondozói feladatot vállalnak és arra alkalmasak. Az e munkát vállalók részére a tanács szociálpolitikai csoportja tiszteletdíjat ad. Ha szükséges és lehetséges, felvehető a kapcsolat valamely, a területhez közel eső bedolgozói munkára módot nyújtó szövetkezettel is. A nyugdíjas szakembereket — saját maguk és a köz hasznára — az ingatlankezelési vállalatok közreműködésével szervezeten vonják be különböző gyorsjavító szolgáltatásokba.

Munka az ifjúság körében

A Hazafias Népfrent egész tevékenységében kifejezésre jut a felelősségérzet az ifjúság hazafias és internacionalista neveléséért. E nevelő munka egyik színtere a lakóterület, ahol az emberek — köztük a fiatalok is — szabad idejüket töltik. Nehezíti a munkát, hogy az ifjúsági szövetség nem is rendelkezik a lakóterületen alapszervezetekkel.

Mindez önmagában is indokolja, hogy a körzeti bizottság — a pártszervezettel, a tanáccsal és a különböző más állami és társadalmi szervezetekkel összehangoltan — bevonja a fiatalokat az érdeklődési körüknek leginkább megfelelő lakóhelyi tevékenységbe. Ez nem könnyű feladat, hiszen az ifjúság összetétele igen sokrétű. Megtalálható a mozgalmi munka szempontjából értékelhető korosztályon belül az úttörőktől a „kiöregedő” KISZ-tagig minden csoport. Végzettségüket, érdeklődési körüket, életvitelüket tekintve pedig ennél is sokrétűbbek.

Kísérjék figyelemmel, hogy a körzeti népfrentbizottságban és a különböző munkabizottságokban az adott lakóterület fiataljai megfelelően képviselve legyenek. Ennek megvalósítása sem könnyű, hiszen a közélet és a politikai munka iránt érdeklődő fiatalok legnagyobb része munkahelyén végez párt- vagy KISZ-tevékenységet. Keressék meg az arra alkalmas fiatalokat, akik a lakóhelyi kérdésekkel is szívesen foglalkoznak.

A jelenleginél nagyobb erőfeszítésekre, új, vonzó módszerek kidolgozására van szükség a fiatalok körében:

- a lakóhelyi közéletben részvételük növelésére,
- a szocialista együttélés szabályainak betartásában és betarttatásában,
- a lakóhelyi közéleti demokrácia különböző fórumain való részvételben,
- a várospolitikai célkitűzések megvalósításában,
- a környezetvédelmi őrsegek szervezésében,
- az idős, egyedülálló emberek segítésében és gondozásában,
- a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében,
- a kulturális rendezvények, klubprogramok népszerűsítésében,
- az „Edzett ifjúságért” tömegsport mozgalom lakóterületi lebonyolításában.

Az eredményes munka érdekében célszerű a feladatokat munkatervben rögzíteni és a körzeti szinten együttműködő szervezetek segítségével kívül a kerületi népfront és a kerületi KISZ Bizottság, valamint az Uttörő Elnökség iránymutatását is igénybe venni. Ugyancsak hasznos segítséget nyújthatnak a munkához a megalakuló ifjúsági bizottságok. Velük közösen alakítsák ki mit tegyenek a körzetben.

A körzeti bizottság éljen a lehetőséggel: kérje rendszeresen a körzetben működő munkahelyi KISZ-szervezetek vagy az iskolai úttörőcsapatok segítségét. Támaszkodjon az üzemekben és vállalatoknál található szocialista és ifjúsági brigádokra is. Különösen fontos lenne az előrelépés az új lakótelepeken, ahol a beilleszkedés sajátos gondjai gyakran akadályozzák a közéleti tevékenység kibontakozását.

FÜGGELÉK

A körzeti bizottságok munkájában felhasználható fontosabb közhasznú tudnivalók

Közhasznú tudnivalók a tanácsról, a tanácsai ügyintézésről

A TANÁCSOKRÓL ÁLTALÁBAN

A tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény kimondja, hogy a tanácsok és szerveik népképviselői, önkormányzati és államigazgatási szervek. Államszervezetünkben a szocialista demokrácia egyik legfontosabb megnyilvánulási formája a tanácsok népképviselői jellege. Ez azt fejezi ki, hogy a tanácsok az általuk képviselt választók megbízásából, kerületük lakosságának nevében és érdekében tevékenykednek, képviselik a lakosságot, közérdekű munkájukat felelősséggel és az állampolgárok ellenőrzésével végzik. A népképviselői rendszer azt jelenti tehát, hogy a hatalmat a nép gyakorolja az általa megválasztott képviselői, tanácstagok útján.

A helyi önállóság, az öntevékenység érvényesülését fejezi ki a tanácsok önkormányzati jellege. Ez elsősorban a terület és a településfejlesztést, a lakosság igényeinek mind teljesebb mértékű kielégítését szolgálja és az ehhez

szükséges gazdasági, pénzügyi eszközök biztosítását, a szervezeti önállóságot, valamint a hatáskörök önálló gyakorlását foglalja magában. A tanácsok önállóan gazdálkodnak anyagi eszközeikkel. Az önkormányzati elv jelenti azt is, hogy a tanácsok saját maguk gyakorolják a szervezetük létrehozásával és működésével összefüggő hatásköröket, megalkotják saját testületük és szerveik szervezeti és működési szabályzatát.

A tanácsok és végrehajtó bizottságaik, valamint szakigazgatási szerveik államigazgatási szervek. Ez végrehajtó-rendelkező és szervező tevékenységet fejez ki. Az államigazgatás rendkívül sokrétű. Államigazgatási tevékenységet nemcsak tanácsai szervek, hanem más szervek is — minisztériumok, országos hatáskörű szervek stb. — fejtenek ki. A tanácsok az államigazgatás területi és helyi szervei, a lakosságot közvetlenül érintő államigazgatási feladatokat látnak el.

Budapest fővárosban 22 helyi (kerületi) tanács és egy területi (Fővárosi Tanács) működik. A fővárosban azonban a helyi és a területi jelleg lényegében egybeesik. Ugyanis Budapest, mint város egységes egész, nem lehet elképzelni, hogy más közlekedési, művelődésügyi, iparfej-

lesztési stb. elvek érvényesüljenek a város egyik kerületében és más elvek a többi kerületben. A Fővárosi Tanács ellát sajátos helyi feladatokat, így egyértelműen nem sorolható sem a területi, sem a helyi tanácsok kategóriájába. A főváros központi szerepet tölt be az ország életében, politikai, társadalmi és gazdasági szerepe kiemelkedő fontosságú, feladatai is ebből következnek.

A FŐVÁROSI TANÁCS FŐBB FELADATAI:

A Fővárosi Tanács gondoskodik a településfejlesztésről, meghatározza a főváros általános rendezési tervét és gondoskodik annak végrehajtásáról. Összehangolja és biztosítja az állami, társadalmi, gazdasági, iparfejlesztési, egészségügyi és szociális, valamint a művelődésügyi célok megvalósítását. Kiemelkedő szerepe van az ellátó és szolgáltató tevékenységben, annak ellenőrzésében. Azt lehet mondani, hogy ellátó szerepe van a működési területét és a főváros egész lakosságát érintő azokban a tevékenységekben, amelyeket a dolog természeténél fogva csak a Fővárosi Tanács láthat el. (Pl. az egész főváros

szükségeit kielégítő vállalatok, vagy intézmények létrehozása.) Ugyanilyen fontos a gazdálkodási tevékenysége. Meghatározza költségvetését, fejlesztési programját és terveit. Hatáskörébe tartozik a tervek végrehajtásának irányítása.

A Fővárosi Tanács szervezetével és működésével kapcsolatos hatáskörök lényegében azonosak a többi területi tanácséval, mégis a már említett központi szerepénél fogva a tanács bizottságai, valamint szakigazgatási szervezete kialakításánál eltérő vonásokat mutat.

A KERÜLETI TANÁCSOK FŐBB FELADATAI:

A törvényi szabályozás értelmében a fővárosi kerületi tanácsok feladata és hatásköre általában megegyezik a helyi tanácsok feladataival és hatáskörével. A törvény azonban figyelembe veszi azt a sajátos helyzetet, hogy a fővárosi kerületi tanács egy adott egység speciális szerves része. Ennek megfelelően a Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok között megfelelő munkamegosztást alakítottak ki.

Míg a Fővárosi Tanács ellátja a főváros egészével összefüggő, valamint a több kerületet érintő helyi tanácsi feladatokat gyakorolja, addig a fővárosi kerületi tanácsok ellátják a saját kerületük helyi feladatait (a kerület lakosságának ellátása, szociális ellátás, művelődésügyi intézmények, pl. gimnázium fenntartása stb.).

A kerületi tanácsok hatáskörének és önállóságának növelését célozza az is, hogy a Fővárosi Tanácsnak az adott kerületet érintő lakásépítéssel, közmű, a kereskedelem, a lakossági szolgáltatások fejlesztésével és a szakigazgatási feladatok összevont intézkedésének elrendelésével kapcsolatos jelentősebb állásfoglalásaihoz előzetesen ki kell kérni az érintett kerületi tanács véleményét. A kerületi tanács meghatározza fejlesztési programját, terveit középtávú pénzügyi tervét és költségvetését, irányítja végrehajtásukat, és dönt az erre vonatkozó beszámolók elfogadásáról.

A kerületi tanács maga állapítja meg — a jogszabály keretei között, szervezeti és működési szabályzatát — így megállapítja a végrehajtó bizottság tagjainak számát, megválasztja a tanács

elnökét, a tanács elnökhelyettesét, a végrehajtó bizottság tagjait, kinevezi a végrehajtó bizottság titkárát és a szakigazgatási szervek vezetőit.

A TANÁCSOK MEGALKULÁSA, TUDNIVALÓK A TANÁCSSTAGI VÁLASZTÁSOKRÓL

A fővárosi kerületi tanácsok tagjait választójoguk alapján a főváros választópolgárai választják általános, egyenlő és közvetlen választással 5 évi időtartamra. A szavazás titkos.

A kerületi tanácsok tagjait a választópolgárok jelölik jelölőgyűléseken.

A tanácsok választása választókerületek szerint történik. Tanácstaggá azt a személyt kell megválasztottnak tekinteni, aki az érvényes szavazatoknak több mint a felét megkapta – további feltétel az, hogy az adott választókerületben az összes választó-jogosultsággal rendelkezők több mint fele leszavazott.

A fővárosi tanácsstagokra a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága tesz javaslatot. A kerületi tanácsok e javaslat alapján jelölik, illetve választják meg a Fővárosi Tanács tagjait.

A VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG SZEREPE

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága és a kerületi tanácsok végrehajtó bizottságai is kettős szerepet töltenek be: egyrészt a tanács szerveként előkészítik és végrehajtják a tanács döntéseit, másrészt mint a felsőbb tanács végrehajtó bizottságának, illetőleg a Fővárosi Tanács vonatkozásában a Minisztertanácsnak alárendelt szerv, végrehajtják a központi állami elhatározásokból eredő, jogszabályokba vagy eseti utasításokba foglalt feladatokat. A végrehajtó bizottságnak ez a kettős jellege már korábban is, de az 1971. évi tanácstörvény életbelépése óta még határozottabban jut kifejezésre.

A végrehajtó bizottság tagjai a tanács alakuló ülésén – megválasztásuk, a vb titkára pedig kinevezése után – esküt tesznek.

A végrehajtó bizottság kollektív testület, munkáját a tanácselnök irányítja (vezeti). Sokrétű feladatát felelősségtejesen ellátni csak tagjai állandó tevékeny részvételével képes. A végrehajtó bizottság feladatainak ellátását szolgáló hatásköröket igen sok jogszabály tartalmazza, ezért csak a főbb feladatokra utalunk: gondoskodik a központi célkitűzések megvalósításáról,

végrehajtja a jogszabályok rendelkezéseit, a megválasztó tanács döntéseit, biztosítja az ágazati feladatok helyi érvényesítését.

A végrehajtó bizottság előkészíti a tanács üléseit, szervezi és ellenőrzi a tanács rendeleteinek és határozatainak végrehajtását, elősegíti a tanács bizottságainak és a tanácstagoknak a munkáját, irányítja saját szakigazgatási szervezetét, beszámoltatja e szervek vezetőit, megsemmisíti vagy megváltoztatja a szakigazgatási szervek jogszabályt vagy a lakosság érdekeit sértő rendelkezéseit, dönt a hatáskörébe utalt kinevezési ügyekben.

A végrehajtó bizottság és az őt megválasztó tanács csak úgy képes a reáharuló feladatokat elvégezni, ha a Hazafias Népfrontra és az állampolgárok tömegszervezeteire támaszkodva együttműködik a nem tanácsi szervekkel. Igen fontos feladat tehát, ennek az együttműködésnek a megszervezése is.

SZAKIGAZGATÁSI SZERVEK

A törvény értelmében az államigazgatási feladatok közül a tanácsi szervek hatáskörébe

tartozó szakigazgatási feladatok közül a tanácsi szervek hatáskörébe tartozó szakigazgatási feladatokat a végrehajtó bizottság szakigazgatási szervei látják el. A szakigazgatási szervek a tanácsi szervezet nélkülözhetetlen egységei, jogszabályokban meghatározott önálló hatáskörrel rendelkeznek és felelősek a rájuk háruló feladataik ellátásáért. A budapesti kerületi tanácsoknál általában egészségügyi, igazgatási, ipari és kereskedelmi, műszaki művelődésügyi, pénzügyi és terv-, valamint lakásügyi osztályok vannak. Egyes kerületekben a speciálisan meghatározott feladatok elvégzésére a szakigazgatási szervek összevontan működnek. Így Budapesten a III., a XVI. és XX. kerületben mezőgazdasági és élelmezésügyi szakigazgatási szervek működnek.

A végrehajtó bizottságok fontos szerve a titkárság, amely a szervezési, információs és propaganda; személyzeti és szakoktatási valamint a gondnoksági feladatokat intézi, azon túlmenően, hogy a végrehajtó bizottság titkárának irányításával közvetlenül ellátja a tanács és bizottságai működésével összefüggő ügyviteli tennivalókat. A titkárságnak igen fontos felada-

tát képezi a lakóbizottságok tájékoztatásával, általában a lakóbizottsági feladatok ellátásának segítségével kapcsolatos tennivalók.

A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottság szakigazgatási szervezete az igényekhez, a fővárosi speciális feladatokhoz igazodik, így külön működik az ingatlankezelési és építési, a közlekedési, valamint a közmű- és mélyépítési főigazgatóság, amely a fővárosi sajátos feladatok ellátására (pl. a közüzemek és közlekedés irányítására) hivatott. A fővárosi szakigazgatási szervek irányítási, felügyeleti és hatósági jogkörrel rendelkeznek. Ellátják a tanács által létrehozott intézmények irányítását, illetve a vállalatok felügyeletét. (Pl. művelődésügyi, egészségügyi intézmények irányítása, kereskedelmi és ipari vállalatok felügyelete.) Az irányítás sajátos területe a szakirányítás, amelyet a Fővárosi Tanács V. B. szakigazgatási szervei gyakorolnak a kerületi vb-k útján a szakigazgatási szervek tevékenysége felett. Fontos tudni, hogy a fővárosban a hatósági ügyintézés feletti törvényességi felügyelet a Fővárosi Tanács V. B. titkára gyakorolja. A szakigazgatási szervek közvetlen irányítását a végrehajtó bizottság látja el.

A SZAKIGAZGATÁSI SZERVEK ÜGYINTÉZÉSÉRŐL ÁLTALÁBAN

A lakosság ügyeinek intézésével kapcsolatban személyesen, vagy írásbeli beadvánnyal lehet fordulni a szakigazgatási szervekhez.

A fővárosi és a kerületi tanácsoknál

hétfőn:	13,30 h-tól 18 h-ig
szerdán:	8,30 h-tól 17 h-ig
pénteken.	8,30 h-tól 12 h-ig

tart a félfogadás, amikor bármelyik szakigazgatási szervnél személyesen el lehet járni. Ettől függetlenül a fővárosi és kerületi ügyfélszolgálati irodák mindennap reggel 8,30 h-tól 17 h-ig, hétfőn 18 h-ig, pénteken 16 h-ig, szombaton 13 h-ig az ügyfelek rendelkezésére állnak. Itt megadják a szükséges útbaigazítást, tájékoztatást, nyomtatványokat bocsátanak az ügyfelek rendelkezésére, továbbá a felek írásbeli beadványait átveszik és intézik azokat az ügyeket, amelyeket viszonylag gyorsan és egyszerűen el lehet végezni.

A felfogadási időpontokban hetenként, vagy havonként egyszer a kerületi tanácsok egy-egy vezetője, vagy a vb titkára szintén fogadja az ügyfeleket.

Az ügyfél helyett a törvényes képviselő (szülő, gyám, gondnok stb.) vagy meghatalmazott (hozzátartozó, ügyvéd, érdektárs stb.) is eljárhat, de képviseleti jogosultságát igazolnia kell.

Az államigazgatási eljárás kérelemre, vagy hivatalból indul. A döntést igénylő kérdésekben az államigazgatási szervek határozatot hoznak. Minden ügyben kötelező a tényállás-tisztázása. (Felek, tanúk, esetleg szakértők meghallgatása, helyszíni szemle tartása stb.) A határozatot 30 napon belül írásban kell meghozni és azt a felekkel közölni. A Fővárosi Tanács V. B. több ügyfajtára rövidebb határidőt jelölt meg.

FELLEBBEZÉS

A határozat ellen az akinek a jogát sérti, a közléstől számított 15 napon — egyes eljárásoknál 8 napon — belül a határozatot hozó szervnél

szóban vagy írásban fellebbezést nyújthat be. A fellebbezésnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van, kivéve, ha az azonnali végrehajtás életveszély vagy közbiztonság okából feltétlenül szükséges.

A fellebbezést az ügy összes irataival együtt a felettes II. fokú szervhez a fellebbezési határidő lejártától számított 8 napon belül fel kell terjeszteni. A II. fokú szerv határozata ellen már nincsen helye fellebbezésnek, az jogerős és végrehajtható.

FELÜLVIZSGÁLATI KÉRELEM

A törvényesség és az állampolgárok jogainak biztosítása érdekében a jogerős határozatok ellen — a fellebbezés benyújtásához hasonlóan — a felettes szervhez, a Fővárosi Tanács vb titkárhoz felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani. Felülvizsgálati kérelmet akkor is be lehet nyújtani, ha a szakigazgatási szerv elmulasztja megtenni az intézkedést. Felülvizsgálati kérelmet általában 1 éven belül lehet tenni. Ismételt felülvizsgálati kérelem is benyújtható, azonban azt érdemi vizsgálat nélkül vissza lehet utasítani,

ha korábban fel nem hozott és az ügy elbírálása szempontjából lényeges tényeket, körülményeket nem tartalmaz.

KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉS

Minden állampolgár joga és kötelessége, hogy feltárja azokat a hibákat és fogyatékoságokat, amelyeket az állami és gazdasági élet bármely területén észlelt, illetve, hogy javaslaltot tegyen az állami és gazdasági élet megjavítására, a hibák és fogyatékoságok kiküszöbölésére. Az ilyen jellegű közérdekű bejelentéseket a kerületi tanácsai szerveknél is meg lehet tenni.

AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁSOK ILLETÉKE

Az államigazgatási ügyekre vonatkozó sokféle illetékszabály közül kiemeljük a főbb szabályokat. A gyakrabban előforduló illetékek:

az általános beadványi illeték	20,— Ft.,
a hatósági bizonyítványok kiadványi illetéke	20,— Ft.,

a szabálysértési feljelentés illetékmentes,
 az anyakönyvi kivonat első példánya illeték-
 mentes a második és a további példányainak
 illetéke 50,— Ft.,
 lakásigény bejelentések illetéke —
 általában —: 50,— Ft.,
 (lakásigény módosítása illetékmentes)
 lakáscsere (lakásonkénti) illetéke: 20,— Ft.,
 építési engedély kiadványi illetéke: 200,— Ft.,
 használatbavételi engedély illetéke: 100,— Ft.
 (de lakóházra, lakásra illetékmentes)
 az adóügyi eljárások általában illetékmentesek,
 de a méltányossági kérelmek már illeték alá
 esnek.

Az illetékek 1973. évi módosítása után emel-
 kedett a fellebbezési eljárás illetéke (ha megál-
 lapítható az ügy tárgyának értéke ahhoz igazo-
 dik) és a felülvizsgálati kérelem is illeték alá
 esik. A felülvizsgálati kérelem illetéke általában
 a fellebbzési eljárás illetékének háromszorosa.
 (Ha pl. helyiség, telekügyben hozott elutasító
 határozat ellen irányuló fellebbezés illetéke
 300,— Ft, az ugyanebben az ügyben előterjesz-
 tett felülvizsgálati kérelem 900,— Ft illeték
 alá esik.) A fellebbezési, illetve felülvizsgálati
 kérelem illetékét az I. fokú, illetve a II. fokú

határozatban jelzik. Ha a határozat mégsem tartalmaz az illetékre vonatkozó utalást, célszerű az ügy előadójától tájékoztatást kérni.

A másolatok első oldala 25,— Ft, minden további megkezdett oldal után 10—10 Ft illetéket kell leróni.

SZÜLETÉSEK ANYAKÖNYVEZÉSE

A kerületi tanácsok vb igazgatási osztályai vezetik a születési anyakönyveket. A születés anyakönyvezése ott történik, ahol a gyermek született (nem a szülők lakóhelye szerint). A születést a szülést követő munkanapon be kell jelenteni az igazgatási osztály anyakönyvezetőjénél. Amennyiben az esemény kórházban következik be, az intézet vezetője, ha lakásban történik a szülés, akkor a szülők, vagy a legközelebbi hozzátartozók kötelesek megtenni a bejelentést. Ehhez orvosi igazolás szükséges.

A névadó ünnepség megrendezését szintén az anyakönyvvezetőnél lehet kérni, de az ünnepséget társadalmi vagy vállalati szervek is megrendezhetik. A névadó ünnepség ingyenes.

HÁZASSÁGKÖTÉS

A 18. életévét betöltött férfi, a 16 életévét betöltött nő a lakóhelyük szerint illetékes anyakönyvvezető előtt — illetékességet átruházó bizonyítvánnyal bármelyik más anyakönyvvezetőnél is — köthetnek házasságot. Rendkívüli esetektől eltekintve a házasságot csak 30 nappal a bejelentés után lehet megkötni. 16—18. év közötti férfi és 14—16. év közötti nő házasságkötéséhez a gyámhatóság engedélye szükséges. A házasságkötéssel kapcsolatos és az előzetes orvosi tanácsadáson való részvétel ingyenes, ahhoz a két házasulandó személyi igazolványa elengedhetetlenül szükséges.

HALÁLESET ÉS HAGYATÉKI ELJÁRÁS

A halálesetet a következő munkanapon kell bejelenteni. Gyászünnepséggé tartását az igazgatási osztályon is lehet kérni, az anyakönyvvezető erre vonatkozóan részletes tájékoztatást ad. A temetéssel kapcsolatosan az összes teendőket, így a haláleset anyakönyvezését is vállalva

Budapesten a temetési szolgálat (Fővárosi Temetkezési Intézet) végzi.

Ingatlan vagyont minden esetben, ingóságokat általában csak az érdekelt személyek, vagy szervek kérésére kell leltárba venni. Ingóságokat is leltározni kell, ha a hagyatékban szülői felügyelet alatt nem álló kiskorú, cselekvőképessét kizáró gyondnokság alatt álló vagy ismeretlen helyen távollevő személy az érdekelt, nincs ismert örökös vagy az örökös külföldi. A helyszínen készült leltározásnál a kerületi tanács vb igazgatási osztály leltárügyi előadója két tanút szokott felkérni a közreműködésére.

A hagyatékot az örökösnek a közjegyző (Bp. VI. Bajza u. 52.) adja át.

BE- ÉS KIJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG

Be- és kijelentkezési kötelezettség alá esik — állampolgárságra tekintet nélkül — az ország területén tartózkodó minden férfi és nő (a 14. éven aluli gyermek is). Mindenkinek csak egy állandó bejelentett lakása lehet. Ideiglenes lakása annak lehet, akinek van állandó bejelentett lakása.

Az állandó vagy ideiglenes lakásból való elköltözést az eltávozáskor be kell jelenteni a lakónyilvántartó könyv vezetőjénél. Ha azonban – a 6 lakásosnál kisebb lakóépületben – lakónyilvántartó könyvet nem vezetnek, új bejelentést tenni nem kell. Mindeki által közismert, hogy lakcímváltozás esetén bejelentő lapot kell kiállítani, és ennek alapján a lakónyilvántartó könyv vezetője a személyi adatokat bevezeti az erre a célra rendszeresített lakónyilvántartó könyvbe. Budapesten a belső kerületekben általában a házfelügyelők, házgondnokok, társasházi közös képviselők, a külső kerületekben pedig a lakóbizottságok valamelyik tagja vezeti a lakónyilvántartó könyvet. A lakóbizottság elnöke a nyilvántartó könyvet megtekintheti.

A lakónyilvántartás feletti felügyelet a kerületi tanács vb igazgatási osztálya látja el.

LAKÁSÜGYEK, LAKÁSCSERE, INGATLANTULAJDONI ÜGYEK

Gyakran keresik fel a lakóbizottságokat olyan személyek, akik lakásproblémájuk megoldásához kérnek tájékoztatást vagy segítséget. A lakóbi-

zottságok lehetőleg ne foglalkozzanak egyes személyek lakásproblémáival, de adjanak tájékoztatást a lakásigénylések benyújtását és az igényjogosultság mértékét illetően.

A lakásigény mértéke a következő:	
két személyig:	egy-két lakószoba
három személy	másfél-két és fél
esetében:	lakószoba
négy személy esetében:	kettő-három lakószoba
öt személy esetében:	két és fél-három és fél
	lakószoba
hat személy esetében:	három-négy lakószoba
hét személy esetében:	három és fél-négy és fél
	lakószoba
nyolcszemély esetében:	négy-öt lakószoba
nyolcnál több személy	négy és fél- a lakásügyi
esetében:	által esetenként
	megállapított.

Lakásigénylést nyújthat be, aki jogos lakásigényének megfelelő főbérleti lakással nem rendelkezik, és kizáró feltétel alá sem esik. (Pl. Budapestről kitiltott, lakásáról más személy részére lemondott, igényjogosultságát megha-

ladó lakást igényel stb.). A lakásigénylés az erre a célra rendszeresített formanyomtatvánnyal történik, amelyet a kerületi tanácsok információs irodái adnak ki. A tanácsi bérlakások elosztásánál, de minden tanácsi értékesítésű lakásnál is a lakásügyi társadalmi bizottság működik közre.

A tanácsi bérlakás-cseréhez a lakásügyi hatóságok engedélye szükséges. A lakásügyi hatóság engedélyét lehet kérni közvetlenül a lakásügyi osztálynál, de lehet kérni a Fővárosi Ingatlan-közvetítő Vállalatnál is, amely vállalja a lakás-csere lebonyolítását.

Gyakran fordulnak a lakóbizottsághoz felvilágosításért, hogy mi a módja a szövetkezi, vagy öröklakás vásárlásnak. Ugyancsak előfordul a telekvásárlással kapcsolatos tanácskérés is. Az állampolgárok telek – lakás – és üdülő tulajdonáról szóló 1971. október 5-én hatálybalépett jogszabályok kimondják, hogy egy személy illetőleg egy család lakás és üdülő tulajdonának mértéke egy lakás és egy üdülő (egy lakótelek és egy üdülőtelek). Annak a családnak, amelyik ennél többel rendelkezik a többlet ingatlanát el kell idegenítenie, mert különben a többletingatlan tanácsi értékesítését rendelik el. Ha a személy

illetőleg a család tulajdonában beépítetlen telek is van, az ingatlanait úgy köteles elidegeníteni, (eladni, elajándékozni stb.) hogy a tulajdonában: egy lakás és egy üdülő, vagy; egy lakás és egy beépítetlen üdülőtelek, vagy; egy beépítetlen lakótelek és egy üdülő, vagy; egy beépítetlen lakótelek és egy beépítettlen üdülőtelek maradjon. Az ingatlan tulajdonról és a lakások elosztásáról szóló jogszabályok alkalmazása összehangoltan történik. Ez azt jelenti, hogy mindenkinek csak egy lakása lehet — vagy öröklakás, vagy szövetkezeti lakás, vagy tanácsi bérlakás — nem megengedett az, hogy egy lakástulajdon mellett még egy tanácsi bérlakással is rendelkezzen ugyanaz a család.

A jogszabályok lehetővé teszik, hogy bizonyos esetekben — amikor indokolt — a tanácsi szervek felmentést adjanak a tulajdonszerzési korlátozás, vagy elidegenítési kötelezettség alól. Ha valaki ilyen kérdéssel fordul a lakóbizottsághoz, vagy a tanácsi értékesítés alá kerülő ingatlanokból kíván vásárolni, kérelmével a kerületi tanács vb. igazgatási osztályához célszerű irányítani, ahol részletes felvilágosítást adnak.

SZABÁLYSÉRTÉSI ÜGYEK

Szabálysértés az államigazgatási szervek munkáját akadályozó, valamint a társadalmi együttélés szabályait sértő, a társadalomra csekélyebb fokban veszélyes cselekmények (mulasztások).

A közfelfogással szemben nem minden jogszabálysértés jelent szabálysértést. Csak azokat a jogellenes magatartásokat tekinthetjük annak, amelyeket a jogszabályok kifejezetten bíróságnak rendelnek, szabálysértéssé nyilvánítanak.

A tanácsi hatáskörbe tartozó szabálysértési ügyekben — Budapesten — a kerületi tanácsok vb igazgatási osztályai járnak el elsőfokon. Az igazgatási osztályokon kívül eljárnak még a pénzügyi osztályok (pénzügyi), a KÖJÁL, az Állami Kereskedelmi Felügyelőség, (közegészségügyi és kereskedelmi), valamint a rendőri szervek (a közlekedésrendészeti szabálysértési ügyekben stb.).

Szabálysértési eljárás feljelentésre, vagy hivatalból indul. A feljelentést az elkövető lakóhelye szerint illetékes elsőfokú szabálysértési hatóságnál (felügyelőségnél) kell megtenni.

Szabálysértési eljárásnak csak a cselekmény elkövetésétől számított egy éven belül van

helye, a cselekmény bírsághatósága általában egy év eltelte után elévül

A szabálysértési hatóságok a törvényben megszabott feltételek esetén tárgyalás nélkül szabnak ki bírságot, vagy tárgyalást tűznek ki.

A szabálysértési hatóság, ha bizonyítva látja, hogy a feljelentett a szabálysértést elkövette, bírságot szab ki. A bírság összege az elbírált cselekmény súlyától, az elkövetés és az elkövető személyi körülményeitől függően a jogszabályban meghatározott mértékig, legfeljebb 10000 Ft-ig terjedhet.

Ha a határozat jogerős, a kiszabott pénzbírságot 15 napon belül meg kell fizetni, ellenkező esetben a szabálysértési hatóság intézkedik a végrehajtás (munkabérből való levonás, elzárásra való átváltoztatás) iránt.

A gyakrabban előforduló szabálysértések:

- tulajdon elleni szabálysértések (lopás, csalás, sikkasztás, szándékos rongálás),
- magánlaksértés,
- becsületsértés,
- engedély nélküli építkezés,
- köztisztasági szabálysértések,

- házirend, a szocialista együttélés szabályainak megsértése,
- csendháborítás,
- ebrendészeti szabálysértések,
- állattartás szabályainak megsértése,
- ipari és kereskedelmi szabálysértések (kon-
tárkodás, árdrágítás, hamis elszámolás vagy
mérés, árjelzés elmulasztása stb.)
- önkényes lakásfoglalás.

BIRTOKVÉDELEM

Ez a szó a gyakorlatban birtokháborítás néven ismeretes. Jelentését azok a lakóbizottságok tudják, amelyek gyakorlatában többször kellett igazságot tenni társbérlők, albérlők, háztulajdonos szomszédok között, pl. azért, mert valamelyikük egy tárgyat elmozdított a helyéről, vagy valamely szolgáltatás igénybevételét lehetetlenné tette. Birtokháborítást az követ el, aki valamely dolog feletti birtoklásában vagy valamilyen jog gyakorlásában egy másik személyt megzavar, vagy a birtoklást lehetetlenné teszi, pl. elzárja a vízcsapot, a bútorokat a közhasználatú helységben máshova helyezi, nem engedi be a fürdőszobába azt, aki annak használatára jogosult.

A birtokvédelmi eljárás a kerületi tanácsok vb. igazgatási osztályai előtt indítható, ha azonban a felek a birtokláshoz való jogosultságot is vitatják, közvetlenül a bírósághoz kell fordulni. A gyakorlati tapasztalatok szerint a lakóbizottság közreműködésével egy-egy jó szóval; a szocialista együttélési szabályokra való felhívással sokszor el lehet érni a békét, az eredeti birtokállapot helyreállítását. Ajánlatos a lakók figyelmét felhívni, hogy ne önkényeskedjenek és a sérelmeiket próbálják békésen megoldani. Más a helyzet akkor, ha a birtokháborítási cselekmény mögött már egy régóta tartó viszály van. Ilyenkor az a helyes eljárás, ha a birtokháborítást szenvedett személyt a kerületi tanács vb igazgatási osztályához irányítják. Az igazgatási osztály szükség esetén pénzbírsággal, vagy karhatalommal is gondoskodik az eredeti birtokállapot helyreállításáról.

ÉPÍTÉSI ÉS MŰSZAKI ÜGYEK INTÉZÉSE

Építési és műszaki ügyekkel a kerületi tanácsok vb műszaki osztályai foglalkoznak. Engedélyezik az építkezéseket és az épületek, lakások

használatbavételét. Az építkezés folyamán ellenőrzik, hogy az építtető nem tért-e el az előírásoktól. Eljárnak továbbá az engedély nélküli építkezőkkel szemben is – újabban nagyszámú, több ezer forintos pénzbírságot szabnak ki.

Az építkezések során a kerületi műszaki osztályok közterület foglalási engedélyeket adnak ki a szükséges anyagok tárolására. Ellenőrzik az építési anyagok tárolását, állványozását stb. Engedélyezik az 1 lóerőnél nagyobb teljesítményű gépek felállítását, felvonók, központi fűtés és kazánok építését, neon feliratok elhelyezését.

Ellátják a közművekkel és a kommunális szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatokat. Ellenőrzik a parkok gondozását, engedélyezik az utcai fák kivágását, intézik az úthálózat fejlesztésével, járdák építésével és karbantartásával kapcsolatos ügyeket.

PÉNZÜGYEK ÉS TERVEZÉSI ÜGYEK

A kerületi tanács vb pénzügyi osztálya, összefogja és irányítja, ellenőrzi a tanács intézménye-

inek gazdasági tevékenységét. A tanács által jóváhagyott költségvetés alapján biztosítja az intézmények munkájához szükséges hiteleket és megállapítja a bevételi kötelezettségeiket. Kiveti és beszedi a kerületben önálló tevékenységet folytatók — kisiparosok, kiskereskedők, szellemi szabadfoglalkozásúak — jövedelmi adóját, ugyanígy a házadót is, valamint a telekadót. Ellenőrzi a kerületi tanácshoz tartozó gazdálkodó intézményeket, valamint a kerületben működő forgalmiadó fizetésre kötelezett személyeket. Ide tartozik a honvédelmi hozzájárulással kapcsolatos ügyek intézése is.

Első fokú hatáskörrel intézkedik a kerületi pénzügyi osztály a lakosság valamennyi adóügyében. Beszedi közadók módjára a behajtandó köztartozásokat. Méltányosságból, vagy behajthatlanság esetén elengedheti az adótartozásokat. Megteszi a szükséges intézkedéseket adócsalás, vagy pénzügyi szabálysértés esetén.

A kerületi terv- és beruházási osztályok feladatkörébe tartozik a kerület fejlesztési tervének elkészítése, a lakosságtól, a társadalmi szervezetektől, a tanácstagoktól és a lakóbizottságoktól

érkező fejlesztési javaslatok feldolgozása, a társadalmi munkák terveinek elkészítése stb.

EGÉSZSÉGÜGY, SZOCIÁLIS GONDOZÁS

A kerületi tanácsok vb egészségügyi osztályai igen fontos közegészségügyi feladatokat látnak el. Csak a fontosabbakat említjük:

Egészségügyi szűrővizsgálatokat szerveznek — ehhez a lakóbizottságok is sok segítséget adhatnak a tüdő és rákszűrés fontosságára való felhívással, az emberek meggyőzésével. Napjaink fontos feladata a bölcsődői elhelyezési problémák megoldása, a nő- és családvédelmi ügyek, az anya- és gyermekvédelemmel kapcsolatos ügyek hatékony intézése. Az alkohol-ellenes küzdelem körében kényszerelvonó kezelésre kötelezik az alkoholistákat. Hatósági orvosi bizonyítványokat állítanak ki az állampolgárok részére.

Ellátják a járványügyi, ételmezés-egészségügyi, a munkaegészségügyi és a település-egészségügyi feladatokat, segítik a rendelőintézetek,

gondozóintézetek és körzeti orvosok működését, az anya- és csecsemővédelmi intézeteket.

A szociális ellátás keretében a hadigondozási ügyeken kívül igen jelentős a szociális segélyezési ügyek intézése (rendkívüli segély, átmeneti segély, rendszeres segély, vaksegély, vakok személyi járadéka, elemi károsultak segélye, temetési segély, köztemetés, tartalékos katonák segélye, amelyeknek különböző feltételei vannak), valamint a szociális foglalkoztatottakkal kapcsolatos munka és a sok gyermekes anyák jutalmazása. Ezen túlmenően megfelelő kivizsgálás — környezettanulmány felvétele — után javaslatot tesznek az arra rászorultak szociális otthoni elhelyezésére. Felvilágosítást adnak és első fokon határoznak a szociális otthoni gondozási díjakról, hatósági jogkörben intézkednek a kórházi ápolási, mentőszállítási költségek elengedése, csökkentése tekintetében. Általában ellátják a társadalmi támogatásra szorulóknak érdekvédelmét (pl. katonai szolgálatot teljesítők érdekvédelmét), a szabadságvesztésből szabadult személyek utógondozását, amelynek keretében munkába elhelyezésüket elősegítik és így tovább.

MŰVELŐDÉSI ÜGYEK, GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

A kerületi tanácsok vb művelődésügyi osztályai feladatkörébe tartozik az általános iskolák, a középiskolák, a tanácsai óvodák és a felnőttoktatás irányítása és ellenőrzése. Biztosítja ezen intézmények működési feltételeit. Ellátja a gyámügyi és gyermekvédelmi feladatokat. Általában külön gyámügyi csoport működik, amely intézi az állami gondozásba vételi ügyeket (a szellemi, erkölcsi, anyagi szempontból veszélyeztetett kiskorúak tekintetében), férőhelyet biztosít az arra rászoruló gyermekeknek. Segélyeket ad, kivizsgálja a kiskorúakkal kapcsolatos bejelentéseket. Családvédelmi munkát végez, munkába állítja a börtönből vagy javítóintézetből szabadult fiatalkorúakat és figyelemmel kíséri magatartásukat.

Irányítja és ellenőrzi a kultúrotthonok, kultúr-csoportok működését. Kiállításokat, műsorokat és egyéb rendezvényeket engedélyez. Felügyeletet gyakorol és ellenőrzi a zenés szórakozóhelyeket.

IPARI ÉS KERESKEDELMI ÜGYEK

Az ipari és kereskedelmi osztályok feladata az iparigazolványok kiadása és a kisiparosok, kiskereskedők tevékenységének ellenőrzése. Ellenőrzik a helyipari szövetkezeteket és közreműködnek a szövetkezetek állami felügyeletével kapcsolatos tevékenység ellátásában. Ezen túlmenően a szakmunkás kérdésben tájékoztatják a fiatalokat, hogy a kerület szövetkezeteiben és kisiparában milyen lehetőségek vannak bizonyos szakmák tanulására.

Ellenőrzik a kiskereskedelmi boltok áruellátását, forgalmát, választékát, az áruk minőségét, a kiszolgálást, résztvesznek a kereskedelmi vállalatok áruellátási terveinek kialakításában javaslatot tesznek a kereskedelmi hálózat fejlesztésére. Intézik a csecsemőkelengye és a kedvezményes tejutalványok kiadását.

A lakossági érdekvédelem keretében igen fontos feladatuk az árak ellenőrzése. E feladat végrehajtásában igen széles társadalmi aktívahálózat nyújt segítséget (próbavásárlások útján), s ha ártúllépést tapasztalnak, megteszik a szükséges intézkedéseket (feljelentés stb.).

TUDNIVALÓK A HATÓSÁGI BIZONYÍTVÁNYOKRÓL

A tanácsi szakigazgatási szervek elfogadják az állampolgárok büntetőjogi felelőséggel tett nyilatkozatát a feltétlenül szükséges — személyi igazolvánnyal, anyakönyvi kivonattal vagy más okirattal nem igazolható — adatoknak, tényeknek és körülményeknek igazolására. Ugyanez vonatkozik a vállalatokra és egyéb szervekre. Pl. az SZTK, vagy az Országos Nyugdíjintézet sem kérhet már a lakóbizottságoktól igazolást, hanem el kell fogadják az állampolgárok büntetőjogi nyilatkozatát a különböző adatoknak, tényeknek stb. igazolására.

A kerületi tanácsok vb igazgatási osztályai (egyes kerületekben az ügyfélszolgálati irodák) továbbra is ellátják a hatósági bizonyítványok kiadásával kapcsolatos feladataikat a jogszabályi előírásoknak megfelelően. Korábban 71 fajta hatósági bizonyítványt lehetett kiadni az állampolgároknak, ez most 51-re csökkent.

A leggyakrabban előforduló bizonyítványfajták: külföldi személy Magyarországon való letelepedéséhez, (látogatásához), az építőipari

dolgozóknál családjuktól való különéléshez, a külföldön dolgozó magyar állampolgárok egyes ügyeiben, továbbá adás-vétel és más ingatlan ügyekben (pl. ha egy telek tulajdonosa ismeretlen helyen tartózkodik, erről a tényről), elbirtokláshoz állítanak ki hatósági bizonyítványt.

MEZŐGAZDASÁGI, ÉLELMEZÉSI ÉS FAGAZDASÁGI ÜGYEK

Budapesten az elsőfokú mezőgazdasági, élelmezésügyi és fagazdasági feladatokat összevon-tan három kerületben intézik. A feladatok zömmel a külső – perem – kerületekben jelentkeznek. Budán a III. kerületben, az észak-pesti kerületekben a XVI. kerületi, a délpesti kerületekben pedig a XX. kerületi, tanács vb mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályai látja el az alábbi feladatokat:

- a mezőgazdasági termelés felügyeletével kapcsolatos helyi tennivalók (növényvédelem, szőlő, gyümölcs telepítési engedélyek, vetőmagellátás stb.),
- az állami földek kezelői jogából eredő föld-

- hasznosítási feladatokat (pl. javasolja a vb-nek az állami földek haszonbérbeadását),
- állattenyésztési, állategészségügyi rendelkezések betartatását,
 - az ebtartási rendelet végrehajtását,
 - élelmezésügyi teendőket (élelmiszeripari tevékenységet ellátó magánkisiparosok árellenőrzése stb.),
 - a fák védelmét, fásítások szervezését,
 - a mezőőri szolgálat szervezését és felügyeletét.

NÉPI ELLENŐRZÉSI BIZOTTSÁG

A népi ellenőrzés feladata, hogy ellenőrizze a gazdasági, szociális, egészségügyi, kulturális fejlesztésre vonatkozó, valamint a lakosság életkörülményeivel közvetlenül kapcsolatban álló gazdasági, szociális, egészségügyi és kulturális feladatok végrehajtását; segítséget nyújtson az állami és állampolgári fegyelem megszilárdításához, a társadalmi tulajdon védelméhez, erősítéséhez és fejlesztéséhez, a munka szervezettebbé és gazdaságosabbá tételéhez; küzdjön a

korruptió, a felelőtlen, lélektelen ügyintézés, pazarlás ellen, a visszaélések leleplezéséért, a hivatali beosztásukkal visszaélő személyek felelősségre vonásáért.

A Népi Ellenőrzési Bizottság az államigazgatási szervek rendszerében helyezkedik el. A kerületi tanács választja meg a bizottság tagjait Budapest kerületeiben. A tevékenységéért felelős a Központi Népi Ellenőrzési Bizottságnak és az őt megválasztó tanácsnak. A bizottság elnökből, elnökhelyettesből és tagokból áll.

A HAZAFIAS NÉPFRONT MŰKÖDÉSI IRÁNYELVEI

**(Elfogadta a Hazafias Népfront
VII. kongresszusa)**

Magyarországon a népfrontmozgalom a fasizmus ellen, a szabadságért vívott harcban született. A Hazafias Népfront elődjének tekinti a magyar kommunisták kezdeményezésére létrejött demokratikus tömörüléseket, a Márciusi Frontot, a Történelmi Emlékbizottságot, a Magyar Frontot. Folytatója annak a munkának, amelyet hazánk felszabadítását követően a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, majd a Magyar Függetlenségi Népfront végzett az ország újjáépítése, a demokratikus fejlődés biztosítása, a munkáshatalom kivívása és megszilárdítása ügyében. Történelmi útunk bizonyítja, hogy a munkáosztály a parasztsággal és más dolgozó rétegekkel szövetségben eredményesen küzdött és küzd a haladásért, a dolgozó tömegek alapvető és közös érdekeit szolgáló szocialista társadalmi rend győzelméért. A népfrontpolitika a munkáosztály szövetségi politikájának történelmileg kialakult megjelenési formája. A szövetségi politika a szocializmus építésének teljes időszakában előrehaladásunk egyik meghatározó feltétele.

A mozgalom a párt népfrontpolitikájának jegyében, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, a társadalmi és tömegszervezetek aktív közreműködésével erősíti a munkásparaszt szövetséget, egész népünk összefogását, a párttagok és a pártonkívüli lakosság kapcsolatát, szervezi a tömegek cselekvő részvételét és tudatos közreműködését a fejlett szocialista társadalom építésében, politikai és társadalmi életünk sokirányú fejlesztésében, a politika alakításában és megvalósításában. A szocialista nemzeti egység továbbfejlesztése megköveteli, hogy a mozgalom politikai tevékenysége egész társadalmunkat átfogja és áthassa.

A magyar népfrontmozgalom programját és feladatait kongresszusai határozzák meg.

I.

A HAZAFIAS NÉPFront JELLEGE

1. A Hazafias Népfront jellegét tekintve politikai tömörülés, amelyben a párt vezetésével és részvételével együtt munkálkodnak a társadalmi

szervezetek, társadalmi mozgalmak és szervek. A népfront a szocialista nemzeti összefogás politikai tömegmozgalma, amelyben a munkásosztály vezetésével, a munkás-paraszt szövetség alapján megvalósul a társadalom valamennyi osztályának és rétegének az összefogása és egysége. A mozgalomban részt vehet minden magyar állampolgár, aki a népfront politikai céljával egyetért és munkát vállal azok teljesítésében.

2. A társadalmi és tömegszervezetek, a tömegmozgalmak elsősorban a saját működési területükön végzett munkájukkal kötődnek a népfrontmozgalomhoz. Másrészt e szervezetek és a népfrontmozgalom közös tevékenységi területen együttes és célirányos akciókat valósítanak meg.

3. A Hazafias Népfront politikai tömegmozgalom, amelynek nincsenek tagjai, feladatait a választott testületek, a tisztségviselők és az aktivisták közreműködésével oldja meg. Munkájával szervezetten és tudatosan kapcsolódik népünk legfontosabb gazdasági, politikai és kulturális céljainak végrehajtásához, előmozdítja az öntevékenységen, a kezdeményező-készségen alapuló társadalmi munkát.

A HAZAFIAS NÉPFRONT FELADATAI

4. A népfrontmozgalom a szövetségi politika megvalósítását szolgáló tevékenységével, feladatai teljesítésével erősíti a munkáshatalmat, amely kifejezi és érvényesíti az egész nép mindennapi és távlati érdekeit, a nemzeti felemelkedés szocialista céljait.

5. A mozgalom hozzájárul a lakosság közéleti tevékenységének további kibontakozásához. Fórumain milliókkal folytat eszmecserét a szocializmus építésének időszerű tennivalóiról. Nyílt véleménynyilvánításra, felelős állampolgári kötelezettségvállalásra, alkotó tettekre ösztönöz. A lakosság jelzéseit képviseli a központi és a helyi párt- és állami szervekben. Közérdekű témák megtárgyalását, a szükséges döntések előkészítését kezdeményezi, ezzel a tevékenységével a szocialista demokratizmus mind teljesebb kibontakozását szolgálja.

6. A mozgalom alkotmányos feladatokat lát el a népképviseleti szervek választásában és megalkotásában, az általános és időközi választások politikai előkészítésében és szervezésében, a képviselők, a tanácstagok és választóik közötti kapcsolat gondozásában. Szervezi a törvénytervezetek nyilvános társadalmi vitáit. Részes a helyi tanácsi döntések előkészítésének és megvalósításának. Közjogi funkcióból adódóan jogpropagandát folytat.

7. A Hazafias Népfront a szocialista hazafiság és a nemzetköziség, a népek közötti barátság és a nemzetközi szolidaritás elmélyítésén munkálkodik. Részt vállal a nemzetközi és a hazai békemozgalom akcióiban.

8. A népfrontmozgalom részt vesz a gazdaságpolitikai programok, a népgazdasági, a területi és a helyi termelési és fejlesztési tervek kidolgozásában, sajátos eszközeivel hozzájárul azok teljesítéséhez. Közreműködik a város- és községpolitikai célok kimunkálásában és megvalósításában. Szervezi a településfejlesztést szolgáló társadalmi munkát, segíti a szocialista munkaversenyt.

9. A népfrontmozgalom közreműködik a szocialista művelődéspolitikai alakításában, megvalósításában, a kultúra terjesztésében, oktatáspolitikai és közművelődési céljaink teljesítésében, a szocialista közgondolkodás és életmód alakításában, a közösségi ember nevelésében. A haladó hagyományok ápolásával és megbecsülésével is hozzájárul a kulturális nevelő célok eléréséhez.

10. Nemzetközi kapcsolatokat létesít és tart fenn elsősorban a szocialista országok népfrontmozgalmaival, valamint más haladó mozgalmakkal és szervezetekkel, támogatja államunk külpolitikáját.

III.

A HAZAFIAS NÉPFRONT–MOZGALOM MŰKÖDÉSÉNEK ALAPELVEI

11. A Hazafias Népfront mozgalmi tevékenységét helyi, területi és országos testületei útján a lakóhelyen végzi. Feladatai ellátása során

kapcsolatot tart az állami szervekkel, az üzemekkel, a szövetkezetekkel és az intézményekkel. A Hazafias Népfront testületei működési területükön az illetékes pártszervekkel együttműködve, azok elvi-politikai útmutatása alapján végzik munkájukat.

12. A választott testületek állandó és alkalmi munkabizottságokat működtetnek. A mozgalmi munka legfőbb formái a munkaközösségek, az akciók, a fórumok, a falugyűlések, a klubok, a szakkörök stb.

13. A népfront országos testületeinek állásfoglalásai meghatározzák a mozgalom általános irányvonalát. A Kongresszus, az Országos Tanács, az Országos Elnökség, az Országos Titkárság állásfoglalásai irányadók a népfront minden testülete számára, amelyek kezdeményezéseikkel gazdagítják a mozgalmat.

14. A népfront választott testületi tagjai lehetnek azok az állampolgárok, akik odaadóan készek dolgozni a szocializmus, a népek közötti barátság, a béke ügyéért.

15. A testületeket és a tisztségviselőket minden szinten demokratikusan öt év időtartamra választják. A helyi bizottságok tagjai nyilvános lakossági gyűlésen, a területi szerveket (fővárosi, megyei bizottságok tagjait), a körzeti bizottságokat működtető városi, községi bizottságok tagjait küldöttértekezleten választják.

Az Országos Tanács tagjait a kongresszus választja. A választás rendjét és időpontját az Országos Tanács határozza meg.

16. A választott szervek határozatképesek, ha üléseiken tagjaik több, mint 50 százaléka jelen van. Döntéseit nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozzák. A testületek tagjai egyenjogúak, munkájukban a kollektív és személyes felelősség elve érvényesül.

17. A választott szervek bármely tagja tisztességétől saját akaratából megválhat, vagy felmenthető azon testület által, amelynek tagja, illetve amely megválasztotta.

A tisztségviselők (elnök, alelnök, titkár) időközi megválasztásához és felmentéséhez a felsőbb

szintű népfrenttestületek előzetes véleményezése szükséges.

Két választás között a testületek új tagokkal kiegészíthetők, a kiegészítés aránya nem haladhatja meg az eredeti létszám egyharmadát.

18. A mozgalomnak azt a testületét, amely a Hazafias Népfrent politikai céljaival ellentétesen tevékenykedik, az Országos Elnökség feloszlathatja.

IV.

A HAZAFIAS NÉPFRENT ORSZÁGOS TESTÜLETEI ÉS SZERVEI

19. A népfrent legfelsőbb testülete a kongresszus, amely a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa ötévenként hív össze. A kongresszus időpontját és napirendjét legalább három hónappal az összehívás előtt nyilvánosságra kell hozni. A kongresszus küldötteit a fővárosi és a megyei küldöttértekezletek választják. A küldöttek számát az Országos Tanács határozza

meg. Az Országos Tanács tagjai, mint teljes jogú küldöttek vesznek részt a kongresszuson.

20. Az Országos Tanács a kongresszus előtt megfelelő időben jelölőbizottságot választ.

21. A Hazafias Népfront kongresszusa:

- a) megtárgyalja a Hazafias Népfront Országos Tanácsának és a Pénzügyi Ellenőrző Bizottságnak a beszámolóját a végzett munkáról,
- b) meghatározza a mozgalom programját és feladatait,
- c) szükség szerint megvitatja, megerősíti vagy módosítja a Működési Irányelveket,
- d) meghatározza a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság létszámát és megválasztja tagjait,
- e) napirendre tűzhet egyéb témákat is.

22. Az Országos Tanács képviseli a mozgalmat a kongresszus döntéseinek szellemében, az adott időszak legfontosabb politikai, mozgalmi tennivalóira irányítja a figyelmet, állásfoglalás céljából megvitat időszerű belpolitikai és nemzetközi kérdéseket.

23. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa saját soraiból választja az Országos Elnökséget, az Országos Titkárságot, az Országos Tanács vezető tisztségviselőit, dönt az Országos Elnökség munkabizottságairól.

24. A Hazafias Népfront Országos Elnöksége az Országos Tanács két ülése között irányítja a munkát. Megválasztja saját soraiból munkabizottságainak vezetőit. Tevékenységéről beszámol az Országos Tanácsnak.

25. Alkotmányos jogaival élve az Országos Elnökség — állásfoglalásával — az Országos Választási Elnökség elé terjeszti az országgyűlési képviselőjelöltek névsorát, javaslatot tesz az országgyűlés tisztségviselőire, az Elnöki Tanács és a Minisztertanács tagjaira, a Legfelsőbb Bíróság elnökére és a legfőbb ügyészre.

26. Az Országos Elnökség munkáját bizottságok segítik. A bizottságok javaslattevő és véleményezési joggal rendelkeznek. A bizottságok tagjai lehetnek azok is, akik nem tagjai az Országos Tanácsnak.

27. Az Országos Titkárság szervezi és ellenőrzi a vezető testületek állásfoglalásainak végrehajtását, irányítja az Országos Tanács apparátusát. Biztosítja a folyamatos munkakapcsolatot a népfront területi szerveivel, az állami és a társadalmi szervekkel.

Előkészíti az Országos Tanács és az Elnökség üléseit. Közvetlenül is terjeszthet javaslatokat az Országos Tanács elé.

Jóváhagyja a költségvetést.

Tevékenységről beszámol az Országos Elnökségnek.

28. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa üléseit általában félévenként, az Országos Elnökség háromhavonta, a Titkárság havonta, illetve szükség szerint tartja. Az Országos Elnökség dönt az Országos Tanács, a Titkárság, az Országos Elnökség összehívásáról.

A HAZAFIAS NÉPFRONT TERÜLETI ÉS HELYI SZERVEI

29. A Hazafias Népfront területi szervei érvényre juttatják a mozgalom politikai célkitűzéseit. Önállókezdeményezésekkel és akciókkal gazdagítják az országos ajánlásokat, segítik a helyi népfrontszervek működését, kapcsolatot tartanak az országos és a helyi szervekkel.

A Hazafias Népfront területi szervei:

- a) a fővárosi népfrontbizottság és elnökség,
- b) a megyei népfrontbizottságok és elnökségek.

30. A Hazafias Népfront helyi szervei működési területükön öntevékenyen valósítják meg a mozgalom programját és céljait.

A Hazafias Népfront helyi szervei:

- a) a városi népfrontbizottságok és elnökségek,

- b) a városi-járási népfrentbizottságok és elnökségek (azokban a városokban, ahol ilyen pártbizottság működik),
- c) a fővárosi kerületi népfrentbizottságok és elnökségek,
- d) a községi népfrentbizottságok és elnökségek,
- e) az adott helyi népfrentbizottságokhoz tartoznak a körzeti népfrentbizottságok:
 - a fővárosi kerületekben, a városokban és a községekben,
 - a tanyai és a pusztai településeken.(A közös tanácsú községek népfrentbizottságai koordinációs bizottságot — elnöki vagy titkári fórumot — működtethetnek.)

31. A Hazafias Népfrent helyi bizottságai felelősséggel segítik a lakó- és utcabizottságok működését.

32. A helyi bizottságok társadalmi erejükkel hozzájárulnak a Szülői Munkaközösségek eredményes tevékenységéhez.

33. A Hazafias Népfrent területi szerveinek lét-

számát az Országos Tanács ajánlása alapján a megyei, a fővárosi küldöttértekezletek határozzák meg.

A helyi szervek esetében ezt a jogkört — az országos irányelveknek megfelelően — a területi szervek gyakorolják.

34. A területi és a helyi népfrentbizottságok saját soraikból elnökséget és tisztségviselőket (elnök, alelnökök, titkár, a területi bizottságoknál titkárhelyettes) választanak. E szerveknél nem működnek titkárságok.

35. A népfrent területi bizottságai (a küldöttértekezleten választott helyi bizottságok is) munkájukról kötelesek számot adni a küldöttértekezletnek, amelyet ötévenként hívnak össze. A fővárosi, a megyei népfrentbizottságok szükség szerint, de legalább háromhavonként üléseznek. Az elnökségek a két bizottsági ülés közötti időpontban folyamatosan szervezik a mozgalmi munkát, tevékenységükről a bizottságnak számolnak be.

36. A helyi népfrontszervekre is a testületi élet demokratizmusának, a beszámolási kötelezettség érvényesítésének általános irányelvei a kötelezőek.

37. A területi és a helyi népfrontelnökségek mellett munkabizottságok működnek. A munkabizottságokat a küldöttértekezlet, a falugyűlés stb. hagyja jóvá, vezetőit a bizottság bízta meg, tagjait az elnökségek kérik fel.

A pénzügyi ellenőrző bizottságok

38. A Pénzügyi Ellenőrző Bizottságot a kongresszus, a fővárosi, a megyei küldöttértekezletek választják. Pénzügyi Ellenőrző Bizottság az Országos Tanács, illetve a fővárosi és a megyei bizottságok mellett működik. Munkájáról a kongresszusnak, a küldöttértekezletnek számol be. Közbeeső időszakban működéséről tájékoztatja az Országos Elnökséget vagy Titkárságot, illetve a fővárosi vagy megyei elnökséget.

39. A Pénzügyi Ellenőrző Bizottság saját soraiból elnököt, titkárt választ. A bizottság

elnöke tanácskozási joggal részt vesz az országos, illetve a területi választott szervek ülésein.

40. Az Országos Pénzügyi Ellenőrző Bizottság figyelemmel kíséri a népfront és a népfront költségvetési keretében működő társadalmi szervek gazdálkodását, annak célszerűségét, vizsgálja a fenti szervek költségvetését, pénzügyi gazdálkodási tervét, annak cél szerinti és takarékos végrehajtását, ellenőrzi a társadalmi tulajdon védelmét. Elemzi a mozgalmi tevékenység anyagi feltételeinek alakulását és vizsgálja mindazokat a gazdálkodási témákat, amelyekre a Hazafias Népfront Országos Elnöksége vagy Titkársága felkéri. Tevékenységéről, tapasztalatairól szükség szerint tájékoztatja az Országos Tanácsot, az Elnökséget, a Titkárságot.

41. A megyei pénzügyi ellenőrző bizottságok feladatait az országos irányelveknek megfelelően a megyei küldöttértekezletek határozzák meg.

Z Á R A D É K

42. A Hazafias Népfrent Országos Elnöksége által alapított „Népfrent Munkáért Kitüntető Jelvény” odaítélésére az Országos Titkárság jogosult.

43. A Hazafias Népfrent napilapja a Magyar Nemzet, hetilapja a Képes Ujság, módszertani lapja a Népfrent. Az Országos Tanács a társadalmi és tömegszervezetekkel együttesen más lapokat is működtet.

44. A Működési Irányelvek módosítására a Kongresszus jogosult.

**HAZAFIAS NÉPFRENT
ORSZÁGOS TANÁCSA**

ELŐSZÓ	9
I. A NÉPFRONTMOZGALOMRÓL PILLANTÁS A NAGYVILÁGBA. MIT MOND A LEXIKON?	11
A magyar népfront „dióhéjban”	16
Három évtized — öt jellegzetesség	21
Politikai tömörülés, legszélesebb tömegmozgalom, a szocialista nemzeti egység kerete	25
Feladatok, funkciók	31
II. A HAZAFIAS NÉPFRONT LAKÓ- TERÜLETI POLITIKAI MUNKÁJA	41
A közélet területei	42
A lakóterületi és munkahelyi közélet egysége	43
A lakóterületről általában	44
A lakóterület politikai értelmezése	45
A lakóterületi politikai munka jelentősége	47
A lakóhelyi népfrontmunka célja, ható- köre, tartalma	48

A lakóhelyi népfrontmunka eszközei, módszerei	49
A népfront lakóterületi munkájának általános fejlesztési feladatai	50
A lakóterületi közélet szervezettsége	51
A lakóterületi közélet tervszerűsége	52
A népfront lakóterületi hálózata	53
A körzeti népfrontbizottság funkciói	54
Az emberi magatartás-változás főbb okai	56
Kétirányú tájékoztatás a népfrontban	57
A körzeti bizottságok kettős közéleti szerepe	58
A körzetek sajátosságai	60

III. A NÉPFrontMOZGALOM MŰKÖ- DÉSÉNEK ALAPELVEI

A HNF Országos testületei és szervei	61
A Hazafias Népfront területi szervei	64
A Hazafias Népfront helyi szervei	68
A pénzügyi ellenőrző bizottságok	69
A pénzügyi ellenőrző bizottságok	71
HNF Budapesti Bizottsága és Elnöksége	72
A HNF kerületi bizottságai és elnökségei	75
A Hazafias Népfront budapesti körzeti bizottságai	76

A körzeti bizottságok választása	80
A körzeti bizottságok munkájának tervezése	82

IV. KÖRZETI BIZOTTSÁGOK PÁRTIRÁNYÍTÁSÁRÓL

85

V. HAZAFIAS NÉPFRONTMOZGALOM MUNKATERÜLETEI	91
KÖZJOGI MUNKA	92
Kapcsolat az országgyűlési képviselővel	92
A képviselő fogadónapja	92
Képviselői beszámoló	93
Találkozók a lakosság egy-egy rétegével	94
A körzeti bizottságok és a tanácsstagok	95
Együttműködés a választókerületben	96
A tanácsstag testületi munkájának segítése	99
A körz. bizottság és a tanácstagi csoport	101
A tanácsstag részvétele a körzeti bizottságban	103
A körzeti bizottság és a lakóbizottságok	104
A lakóbizottsági munka szervezése, összefogása	105
Tájékoztatás, véleménykérés	107
Lakóbizottsági jogok és kötelességek	109

A lakóbizottsági felelősök	111
Az országgyűlési és tanácsi választások	112
Jelölőgyűlések	112
A választás	115
Jogpropaganda	116
GAZDASÁG- ÉS VÁROSPOLITIKA	120
A lakosság ellátása, szolgáltatás	123
Kapcsolat az üzemekkel	125
A körzeti bizottság munkája a kis- iparosok között	127
VÁROSPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG	128
A leggyakoribb közérdekű témák	135
Társadalmi munkaakciók	137
Szervező munka	138
Mérés, értékelés	140
Nyilvántartás és ellenőrzés	142
Kitüntetések, elismerések	144
A házkezelőség és lakosság	146
Kapcsolat a házkezelőségekkel	148
Igények, lehetőségek	150
Szövetkezeti házak	152
Közlekedésbiztonsági feladatok	153
KÖRNYEZETVÉDELMI KÉRDÉSEK	157
A főváros rendje és tisztasága	157
Tisztasági mozgalom, fásítás	159

Virágosítás	161
Lomtalanítás	161
„Szép, tiszta, virágos Budapestért”	162
A környezetvédelmi nevelő munka	163
Környezetvédelmi őrség	166
Az őrségek szervezése	169
Jogvédelem	170
Az őrségek szervezése és működése	171
Kertbarát és kistenyésztő körök	173
Szakmai előadások, tanulmányutak	175
Környezetszépítés	176
Belső udvarok	176
„Mintakert” mozgalom	177
A BÉKE, A BARÁTSÁGI ÉS A SZOLIDARITÁSI MUNKA	181
Külpolitikai ismeretterjesztés	183
Nemzetközi agitáció	184
Barátsági és szolidaritási tevékenység	187
A politikai ismeretterjesztés	189
Politikai vitakörök	192
Információs és tájékoztató tevékenység	195
Az információ gyűjtés módszere	197
MŰVELŐDÉSPOLITIKA	201
A körzeti bizottság a gyermekek neveléséért, a családi élet formálásáért	201

A nevelő munka segítése	203
Gyermekvédelem	205
Közművelődési munka	208
Az „Olvasó népért” mozgalom	212
A könyvbarát körök	213
A honismereti-helytörténeti munka	216
A bontási terület feldolgozása	218
Kapcsolat a közművelődési szervekkel és intézményekkel	219
A lakóhelyi testnevelés	222
EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS SZOCIÁLPOLITIKA	227
Kapcsolat a körzeti orvosokkal	228
Idősek és gyermekek	229
Segítő, nevelő munka	231

VI. A KÖRZETI BIZOTTSÁG MUNKÁJA	
A NŐK, FIATALOK ÉS A NYUG- DÍJASOK KÖRÉBEN	233
A körzeti bizottság munkája a nők körében	236
Nők a közéletben	239
A nyugdíjasokkal való foglalkozás	242
A nyugdíjas bizottság	243
Munka az ifjúság körében	245

FÜGGELÉK (a körzeti bizottságok munkájában a felhasználható fontosabb jogszabályok és közhasznú tudnivalók)	249
Közhasznú tudnivalók a tanácsról, a tanácsi ügyintézésről	251
A tanácsokról általában	251
A Fővárosi Tanács főbb feladatai	253
A kerületi tanácsok főbb feladatai	254
A tanácsok megalakulása, tudnivalók a tanácstagi választásokról	256
A végrehajtó bizottság szerepe	257
A szakigazgatási szervek	258
A szakigazgatási szervek ügyintézéséről általában	261
Fellebbezés	262
Felülvizsgálati kérelem	263
Közérdekű bejelentés	264
Az államigazgatási eljárások illetéke	264
Születések anyakönyvezése	266
Házasságkötés	267
Haláleset és hagyatéki eljárás	267
Be- és kijelentkezési kötelezettség	268
Lakásügyek, lakáscsere, ingatlan tulajdoni ügyek	269
Szabálysértési ügyek	273

Birtokvédelem	275
Építési és műszaki ügyek intézése	276
Pénzügyek és tervezési ügyek	277
Egészségügy, szociális gondozás	279
Művelődési ügyek, gyermek- és ifjúságvédelem	281
Ipari és kereskedelmi ügyek	282
Tudnivalók a hatósági bizonyítványokról	283
Mezőgazdasági, élelmezési és fagazdasági ügyek	284
A Népi Ellenőrzési Bizottság	285
A HAZAFIAS NÉPFRONT MŰKÖDÉSI IRÁNYELVEI	287
Tartalomjegyzék	307